

de 5 inferior i s'ha afegit 1 euro com a diferenciació entre la sanció immediatament inferior i la seva superior.

Encara que l'article 40 del text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, esmenta les infraccions en matèria de moviments migratoris i treball d'estrangers, cal assenyalar que van quedar derogats els tipus que preveia a l'article 37 amb motiu de l'entrada en vigor de la Llei orgànica 8/2000, de 20 de novembre, de reforma de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social. En conseqüència, les quanties sancionadores que es modifiquen ara no poden afectar les establertes en la legislació orgànica esmentada i les seves normes complementàries.

En virtut d'això, a proposta del ministre de Treball i Afers Socials, d'acord amb el Consell d'Estat i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 2 de març de 2007,

DISPOSO:

Article únic. *Actualització de les quanties de les sancions establertes en el text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost.*

1. Les quanties de les sancions que preveu l'apartat 1 de l'article 40 del text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, per infraccions en matèria de relacions laborals i ocupació, en matèria de Seguretat Social, en matèria de moviments migratoris i treball d'estrangers, així com les infraccions per obstrucció, queden establertes:

a) Les lleus, en el grau mínim, amb multes de 60 a 125 euros; en el grau mitjà, de 126 a 310 euros, i en el grau màxim, de 311 a 625 euros.

b) Les greus, amb multa, en el grau mínim, de 626 a 1.250 euros; en el grau mitjà, de 1.251 a 3.125 euros, i en el grau màxim, de 3.126 a 6.250 euros.

c) Les molt greus, amb multa, en el grau mínim, de 6.251 a 25.000 euros; en el grau mitjà, de 25.001 a 100.005 euros, i en el grau màxim, de 100.006 a 187.515 euros.

2. Les quanties de les sancions que preveu l'apartat 2 de l'article 40 del text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, per infraccions en matèria de prevenció de riscos laborals, queden establertes de la manera següent:

a) Les lleus, en el grau mínim, amb multa de 40 a 405 euros; en el grau mitjà, de 406 a 815 euros, i en el grau màxim, de 816 a 2.045 euros.

b) Les greus, amb multa, en el grau mínim, de 2.046 a 8.195 euros; en el grau mitjà, de 8.196 a 20.490 euros, i en el grau màxim, de 20.491 a 40.985 euros.

c) Les molt greus, amb multa, en el grau mínim, de 40.986 a 163.955 euros; en el grau mitjà, de 163.956 a 409.890 euros, i en el grau màxim, de 409.891 a 819.780 euros.

3. Les quanties de les sancions que preveu l'apartat 4 de l'article 40 del text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, per les infraccions en matèria de cooperatives, són:

a) Les lleus, amb multa de 375 a 755 euros.

b) Les greus, amb multa de 756 a 3.790 euros.

c) Les molt greus, amb multa de 3.791 a 37.920 euros.

Disposició transitòria única. *Irretroactivitat.*

Les infraccions comeses fins al dia d'entrada en vigor d'aquest Reial decret se sancionen de conformitat amb les quanties sancionadores previstes amb anterioritat a aquesta data.

Disposició final única. *Entrada en vigor.*

El present Reial decret entra en vigor al cap de vint dies de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat» i és aplicable a totes les infraccions que es cometin a partir d'aquesta data.

Madrid, 2 de març de 2007.

JUAN CARLOS R.

El ministre de Treball i Afers Socials,
JESÚS CALDERA SÁNCHEZ-CAPITÁN

CAP DE L'ESTAT

5825 *LLEI ORGÀNICA 2/2007, de 19 de març, de reforma de l'Estatut d'autonomia per a Andalusia.* («BOE» 68, de 20-3-2007.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei orgànica. Sapigueu: que les Corts Generals han aprovat la Llei orgànica següent i jo la sanciono.

PREÀMBUL

Andalusia, al llarg de la seva història, ha forjat una robusta i sòlida identitat que li confereix un caràcter singular com a poble, assentat des d'èpoques mil·lenàries en un àmbit geogràfic diferenciat, espai de trobada i de diàleg entre civilitzacions diverses. El nostre valuós patrimoni social i cultural és part essencial d'Espanya, en la qual andalusos i andaluses ens reconeixem, i compartim un mateix projecte basat en els valors de justícia, llibertat i seguretat, consagrats en la Constitució de 1978, baluard dels drets i llibertats de tots els pobles d'Espanya.

Andalusia ha compilat un ric patrimoni cultural per la confluència d'una multiplicitat de pobles i de civilitzacions, i ha donat un abundós exemple de mestissatge humà a través dels segles.

La interculturalitat de pràctiques, hàbits i formes de vida s'ha expressat al llarg del temps sobre una unitat de fons que aplega una pluralitat històrica, i es manifesta en un patrimoni cultural tangible i intangible, dinàmic i canviant, popular i culte, únic entre les cultures del món.

Aquesta síntesi perfila una personalitat andalusa construïda sobre valors universals, mai excloents. I és que Andalusia, assentada al sud de la península ibèrica, és un territori de gran diversitat paisatgística, amb importants cadenes muntanyoses i amb gran part del seu territori articulat al voltant i al llarg del Guadalquivir que, obert a la Mediterrània i a l'Atlàntic per una dilatada façana marítima, constitueix un nexa d'unió entre Europa i el continent africà. Un espai de frontera que ha facilitat contactes i diàlegs entre nord i sud, entre els arcs mediterrani i atlàntic, i on s'ha configurat com a fet diferencial un sistema urbà mesurat en clau humana.

Aquests trets, entre d'altres, no són només sediments de la tradició, sinó que constitueixen una via d'expansió de la cultura andalusa a Espanya i el món i una aportació contemporània a les cultures globals. El poble andalús és hereu, per tant, d'un vast fonament de civilització que Andalusia pot aportar i ha d'aportar a la societat contemporània, sobre la base dels principis irrenunciables d'igualtat, democràcia i convivència pacífica i justa.

L'ingent esforç i sacrifici d'innombrables generacions d'andalusos i andaluses al llarg dels temps s'ha vist recompensat en la recent etapa democràtica, que és quan Andalusia expressa amb més fermesa la seva identitat com a poble a través de la lluita per l'autonomia plena. En els últims 25 anys, Andalusia ha viscut el procés de canvi més intens de la nostra història i s'ha acostat a l'ideal d'Andalusia lliure i solidària per la qual va lluitar de manera incansable Blas Infante, a qui el Parlament d'Andalusia, en un acte de justícia històrica, reconeix com a Pare de la Pàtria Andalusia l'abril de 1983.

Aquest ideal autonomista enfonsa les seves arrels en la nostra història contemporània. El primer text que plasma la voluntat política que Andalusia es constitueixi com a entitat política amb capacitat d'autogovern és la Constitució Federal Andalusia, redactada a Antequera el 1883. A l'Assemblea de Ronda de 1918 es van aprovar la bandera i l'escut andalusos.

Durant la II República el moviment autonomista adquireix un nou impuls. El 1933 les Juntes Liberalistes d'Andalusia aproven l'himne andalús, es forma a Sevilla la Pro Junta Regional Andalusia i es projecta un Estatut. Tres anys més tard, la Guerra Civil trenca el camí de l'autonomia i la possibilitat de decidir el seu futur, va emergir al cap d'uns anys amb més força i suport popular.

Aquesta vocació de les Juntes Liberalistes liderades per Blas Infante per la consecució de l'autogovern, per assolir una Andalusia lliure i solidària en el marc de la unitat dels pobles d'Espanya, per reivindicar el dret a l'autonomia i la possibilitat de decidir el seu futur, va emergir al cap d'uns anys amb més força i suport popular.

Les manifestacions multitudinàries del 4 de desembre de 1977 i el referèndum de 28 de febrer de 1980 van expressar la voluntat del poble andalús de situar-se en l'avantguarda de les aspiracions d'autogovern de màxim nivell en el conjunt dels pobles d'Espanya. Des d'Andalusia es va donar un exemple extraordinari d'unitat a l'hora d'expressar una voluntat inequívoca per l'autonomia plena davant dels que no acceptaven que fóssim una nacionalitat en el mateix pla que les que s'acollien a l'article 151 de la Constitució.

Andalusia ha estat l'única comunitat que ha tingut una font de legitimitat específica en la seva via d'accés a l'autonomia, expressada a les urnes mitjançant referèndum, fet que li atorga una identitat pròpia i una posició incontestable en la configuració territorial de l'Estat.

El Manifest andalusista de Còrdova va descriure Andalusia com a realitat nacional el 1919, l'esperit del qual els andalusos van canalitzar plenament a través del procés d'autogovern recollit a la nostra Carta Magna. El 1978 els andalusos van donar un ampli suport al consens constitucional. Avui la Constitució, en l'article 2, reconeix Andalusia com a nacionalitat en el marc de la unitat indissoluble de la nació espanyola.

Tot aquest cabal d'esforços, del qual l'Estatut d'autonomia ratificat pels andalusos i andaluses el 20 d'octubre de 1981 ha estat l'eina fonamental, ens permet abordar avui la construcció d'un nou projecte que posi en valor i aprofiti totes les potencialitats actuals d'Andalusia.

Avui, els arguments que construeixen la convivència dels andalusos i andaluses i els anhels d'aquests neixen d'un nou projecte històric que ens ha de permetre respondre amb garanties als reptes d'un temps nou, definit pels profunds canvis geopolítics, econòmics, culturals i tecnològics ocorreguts en el món i per la posició d'Espanya en

el context internacional. Si durant l'últim quart de segle s'han produït transformacions intenses en el món, aquests canvis han estat particularment accentuats a Andalusia, on en aquest període hem passat del subdesenvolupament econòmic i cultural a un panorama similar al de les societats més avançades, com exemplifica la inversió dels nostres fluxos migratoris.

Després de gairebé tres dècades de funcionament exemplar, és evident que l'Estat de les autonomies implantat per la Constitució de 1978 ha produït en aquests anys un ràpid i eficaç procés de descentralització. Ara bé, transcorreguda aquesta fructífera etapa d'experiència autonòmica, es fan necessàries reformes que modernitzin el model territorial.

Reformes per aprofundir l'autogovern, extraient totes les possibilitats descentralitzadores que ofereix la Constitució per aproximar l'Administració a la ciutadania. Reformes que alhora desenvolupin i perfeccionin els mecanismes de cohesió territorial, solidaritat i cooperació institucional. Es tracta, doncs, d'un procés de modernització de l'Estat de les autonomies que només és possible des d'una visió global i plural d'Espanya que Andalusia sempre ha tingut.

Avui, com ahir, partim d'un principi bàsic, el que va plantejar Andalusia fa 25 anys i que manté plenament la vigència: igualtat no significa uniformitat. A Espanya hi ha singularitats i fets diferencials. Andalusia els respecta i els reconeix sense cap dubte. Però, amb la mateixa rotunditat, no pot consentir que aquestes diferències serveixin com a excuses per aconseguir determinats privilegis. Andalusia respecta i respectarà la diversitat però no permetrà la desigualtat ja que la mateixa Constitució espanyola s'encarrega d'assenyalar en l'article 139.1 que tots els espanyols tenen els mateixos drets i obligacions en qualsevol part del territori de l'Estat.

El grau de desenvolupament econòmic, social i cultural d'Andalusia ha estat possible gràcies a l'Estatut d'autonomia. Un text que ha afavorit la convivència harmònica, el desenvolupament polític, social i econòmic d'aquesta terra i la recuperació de l'autoestima d'un poble que avui té veu pròpia a l'Estat de les autonomies, tal com estableix la Constitució espanyola de 1978.

Es tracta, en definitiva, d'aconseguir un Estatut per al segle XXI, un instrument jurídic que impulsi el benestar, la igualtat i la justícia social, dins del marc de cohesió i solidaritat que estableix la Constitució.

Per això, i com a expressió de la seva voluntat col·lectiva representada políticament a través del Parlament, el poble andalús ratifica el present Estatut d'autonomia d'Andalusia, com a renovació del compromís manifestat el 28-F de 1980.

TÍTOL PRELIMINAR

Article 1. *Andalusia.*

1. Andalusia, com a nacionalitat històrica i en l'exercici del dret d'autogovern que reconeix la Constitució, es constitueix en Comunitat Autònoma en el marc de la unitat de la nació espanyola i de conformitat amb l'article 2 de la Constitució.

2. L'Estatut d'autonomia propugna com a valors superiors la llibertat, la justícia, la igualtat i el pluralisme polític per a tots els andalusos, en un marc d'igualtat i solidaritat amb la resta de comunitats autònomes d'Espanya.

3. Els poders de la Comunitat Autònoma d'Andalusia emanen de la Constitució i del poble andalús, en els termes del present Estatut d'autonomia, que és la seva norma institucional bàsica.

4. La Unió Europea és àmbit de referència de la Comunitat Autònoma, que assumeix els seus valors i vet-

Illa pel compliment dels seus objectius i pel respecte dels drets dels ciutadans europeus.

Article 2. *Territori.*

El territori d'Andalusia comprèn el dels municipis de les províncies d'Almeria, Cadis, Còrdova, Granada, Huelva, Jaén, Màlaga i Sevilla.

Article 3. *Símbols.*

1. La bandera d'Andalusia és la tradicional formada per tres franges horitzontals –verda, blanca i verda– de la mateixa amplada, tal com es va aprovar a l'Assemblea de Ronda de 1918.

2. Andalusia té escut propi, aprovat per llei del seu Parlament, en el qual figura la llegenda «Andalusia per si, per a Espanya i la Humanitat», tenint en compte l'acord adoptat per l'Assemblea de Ronda de 1918.

3. Andalusia té himne propi, aprovat per llei del seu Parlament, d'acord amb la publicació feta per la Junta Liberalista d'Andalusia el 1933.

4. El dia d'Andalusia és el 28 de febrer.

5. La protecció que correspon als símbols d'Andalusia és la mateixa que correspon als altres símbols de l'Estat.

Article 4. *Capitalitat i seus.*

1. La capital d'Andalusia és la ciutat de Sevilla, seu del Parlament, de la Presidència de la Junta i del Consell de Govern, sens perjudici que aquestes institucions puguin celebrar sessions en altres llocs d'Andalusia d'acord amb el que estableixin, respectivament, el Reglament del Parlament i la llei.

2. La seu del Tribunal Superior de Justícia és la ciutat de Granada, sens perjudici que algunes sales es puguin ubicar en altres ciutats de la Comunitat Autònoma.

3. Per llei del Parlament andalús es poden establir seus d'organismes o institucions de la Comunitat Autònoma en diferents ciutats d'Andalusia, llevat de les seus que estableix aquest Estatut.

Article 5. *Condició d'andalús o andalusa.*

1. Als efectes del present Estatut, gaudeixen de la condició política d'andalúsos o andaluses els ciutadans espanyols que, d'acord amb les lleis generals de l'Estat, tinguin veïnatge administratiu en qualsevol dels municipis d'Andalusia.

2. Com a andalusos i andaluses, gaudeixen dels drets polítics definits en aquest Estatut els ciutadans espanyols residents a l'estranger que hagin tingut l'últim veïnatge administratiu a Andalusia i acreditin aquesta condició en el corresponent consolat d'Espanya. També gaudeixen d'aquests drets els seus descendents inscrits com a espanyols, si ho sol·liciten, en la forma que determini la llei de l'Estat.

3. Dins el marc constitucional, s'han d'establir els mecanismes adequats per promoure la participació dels ciutadans estrangers residents a Andalusia.

Article 6. *Andalusos i andaluses a l'exterior.*

1. Els andalusos i andaluses a l'exterior i les comunitats andaluses assentades fora d'Andalusia, com a tals, tenen dret a participar en la vida del poble andalús i a compartir-la, en els termes que, en cada cas, estableixin les lleis. Així mateix, aquestes comunitats poden sol·licitar el reconeixement de la identitat andalusa, amb els efectes que disposin les lleis.

2. Als efectes de fomentar i enfortir els vincles amb els andalusos i andaluses, com també amb les comunitats andaluses a l'exterior, prestar-los l'assistència i garantir-los l'exercici i defensa dels seus drets i interessos, la

Comunitat Autònoma, segons que correspongui, pot formalitzar acords amb les institucions públiques i privades dels territoris i països on es trobin, o instar l'Estat a subscriure tractats internacionals sobre aquestes matèries.

Article 7. *Eficàcia territorial de les normes autonòmiques.*

Les lleis i normes que emanen de les institucions d'autogovern d'Andalusia tenen eficàcia en el seu territori. Poden tenir eficàcia extraterritorial quan es dedueixi així de la seva naturalesa i en el marc de l'ordenament constitucional.

Article 8. *Dret propi d'Andalusia.*

El dret propi d'Andalusia està constituït per les lleis i normes reguladores de les matèries sobre les quals la Comunitat Autònoma té competències.

Article 9. *Drets.*

1. Totes les persones a Andalusia gaudeixen com a mínim dels drets reconeguts a la Declaració Universal de Drets Humans i altres instruments europeus i internacionals de protecció dels drets ratificats per Espanya, en particular als pactes internacionals de drets civils i polítics i de drets econòmics, socials i culturals; al Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals i a la Carta Social Europea.

2. La Comunitat Autònoma garanteix el ple respecte a les minories que resideixin en el seu territori.

Article 10. *Objectius bàsics de la Comunitat Autònoma.*

1. La Comunitat Autònoma d'Andalusia ha de promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en què s'integra siguin reals i efectives; ha de remoure els obstacles que impedeixin o dificultin la seva plenitud i fomentar la qualitat de la democràcia facilitant la participació de tots els andalusos en la vida política, econòmica, cultural i social. A aquests efectes, ha d'adoptar totes les mesures d'acció positiva que siguin necessàries.

2. La Comunitat Autònoma ha de propiciar la igualtat efectiva de l'home i de la dona andalusos, promovent la democràcia paritària i la plena incorporació d'aquella en la vida social, superant qualsevol discriminació laboral, cultural, econòmica, política o social.

3. Per a tot això, la Comunitat Autònoma, en defensa de l'interès general, ha d'exercir els seus poders amb els objectius bàsics següents:

1r La consecució de la plena ocupació estable i de qualitat en tots els sectors de la producció, amb una incidència singular en la salvaguarda de la seguretat i salut laboral, la conciliació de la vida familiar i laboral i l'especial garantia de llocs de treball per a les dones i les joves generacions d'andalusos.

2n L'accés de tots els andalusos a una educació permanent i de qualitat que els permeti la realització personal i social.

3r La consolidació de la consciència d'identitat i de la cultura andalusa a través del coneixement, la recerca i la difusió del patrimoni històric, antropològic i lingüístic.

4t La defensa, promoció, estudi i prestigi de la modalitat lingüística andalusa en totes les seves varietats.

5è L'aprofitament i la potenciació dels recursos naturals i econòmics d'Andalusia sota el principi de sostenibilitat, l'impuls del coneixement i del capital humà, la promoció de la inversió pública i privada, així com la redistribució justa de la riquesa i la renda.

6è La creació de les condicions indispensables per fer possible el retorn dels andalusos a l'exterior que ho

desitgin i perquè contribueixin amb el seu treball al benestar col·lectiu del poble andalús.

7è La millora de la qualitat de vida dels andalusos i andaluses, mitjançant la protecció de la naturalesa i del medi ambient, la gestió adequada de l'aigua i la solidaritat interterritorial en el seu ús i distribució, juntament amb el desenvolupament dels equipaments socials, educatius, culturals i sanitaris, i també la dotació d'infraestructures modernes.

8è La consecució de la cohesió territorial, la solidaritat i la convergència entre els diversos territoris d'Andalusia, com a forma de superació dels desequilibris econòmics, socials i culturals i d'equiparació de la riquesa i el benestar entre tots els ciutadans, especialment els que viuen al medi rural.

9è La convergència amb la resta de l'Estat i de la Unió Europea, promovent i mantenint les necessàries relacions de col·laboració amb l'Estat i les altres comunitats i ciutats autònomes, i propiciant la defensa dels interessos andalusos davant la Unió Europea.

10è La realització d'un sistema de comunicacions eficaç que potenciï els intercanvis humans, culturals i econòmics, en especial mitjançant un sistema de vies d'alta capacitat i a través d'una xarxa ferroviària d'alta velocitat.

11è El desenvolupament industrial i tecnològic basat en la innovació, la recerca científica, les iniciatives empresonadores públiques i privades, la suficiència energètica i l'avaluació de la qualitat, com a fonament del creixement harmònic d'Andalusia.

12è La incorporació del poble andalús a la societat del coneixement.

13è La modernització, la planificació i el desenvolupament integral del medi rural en el marc d'una política de reforma agrària, afavoridora del creixement, la plena ocupació, el desenvolupament de les estructures agràries i la correcció dels desequilibris territorials, en el marc de la política agrària comunitària i que impulsi la competitivitat de la nostra agricultura en l'àmbit europeu i internacional.

14è La cohesió social, mitjançant un eficaç sistema de benestar públic, amb una atenció especial als col·lectius i zones més desfavorits socialment i econòmicament, per facilitar la seva integració plena a la societat andalusa i propiciar així la superació de l'exclusió social.

15è L'especial atenció a les persones en situació de dependència.

16è La integració social, econòmica i laboral de les persones amb discapacitat.

17è La integració social, econòmica, laboral i cultural dels immigrants a Andalusia.

18è L'expressió del pluralisme polític, social i cultural d'Andalusia a través de tots els mitjans de comunicació.

19è La participació ciutadana en l'elaboració, prestació i avaluació de les polítiques públiques, així com la participació individual i associada en els àmbits cívics, social, cultural, econòmic i polític, per tal d'assolir una democràcia social avançada i participativa.

20è El diàleg i la concertació social, reconeixent la funció rellevant que en aquest àmbit compleixen les organitzacions sindicals i empresarials més representatives d'Andalusia.

21è La promoció de les condicions necessàries per a la plena integració de les minories i, en especial, de la comunitat gitana per a la seva plena incorporació social.

22è El foment de la cultura de la pau i el diàleg entre els pobles.

23è La cooperació internacional amb l'objectiu de contribuir al desenvolupament solidari dels pobles.

24è Els poders públics han de vetllar per la salvaguarda, el coneixement i la difusió de la història de la lluita del poble andalús pels seus drets i llibertats.

4. Els poders públics de la Comunitat Autònoma d'Andalusia han d'adoptar les mesures adequades per assolir els objectius assenyalats, especialment mitjançant l'impuls de la legislació pertinent, la garantia d'un finançament suficient i l'eficàcia i eficiència de les actuacions administratives.

Article 11. *Promoció dels valors democràtics i ciutadans.*

Els poders públics d'Andalusia han de promoure el desenvolupament d'una consciència ciutadana i democràtica plena, fonamentada en els valors constitucionals i en els principis i objectius que estableix aquest Estatut com a senyals d'identitat propis de la Comunitat Autònoma. Amb aquesta finalitat s'han d'adoptar les mesures necessàries per a l'ensenyament i el coneixement de la Constitució i l'Estatut d'autonomia.

TÍTOL I

Drets socials, deures i polítiques públiques

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 12. *Titulars.*

Els destinataris de les polítiques públiques i els titulars dels drets i deures que conté aquest títol són totes les persones amb veïnatge administratiu a Andalusia, sens perjudici del que estableix l'article 30 per al dret de participació en els assumptes públics i d'acord amb les lleis reguladores dels drets fonamentals i llibertats públiques.

Article 13. *Abast i interpretació dels drets i principis.*

Els drets i principis del present títol no suposen una alteració del règim de distribució de competències, ni la creació de títols competencials nous o la modificació dels que ja hi ha.

Cap dels drets o principis que preveu aquest títol no pot ser interpretat, desenvolupat o aplicat de manera que es limitin o es redueixin drets o principis reconeguts per la Constitució o pels tractats i convenis internacionals ratificats per Espanya.

Article 14. *Prohibició de discriminació.*

Es prohibeix tota discriminació en l'exercici dels drets, el compliment dels deures i la prestació dels serveis que preveu aquest títol, particularment l'exercida per raó de sexe, orígens ètnics o socials, llengua, cultura, religió, ideologia, característiques genètiques, naixement, patrimoni, discapacitat, edat, orientació sexual o qualsevol altra condició o circumstància personal o social. La prohibició de discriminació no impedeix accions positives en benefici de sectors, grups o persones desfavorides.

CAPÍTOL II

Drets i deures

Article 15. *Igualtat de gènere.*

Es garanteix la igualtat d'oportunitats entre homes i dones en tots els àmbits.

Article 16. Protecció contra la violència de gènere.

Les dones tenen dret a una protecció integral contra la violència de gènere, que inclou mesures preventives, mesures assistencials i ajudes públiques.

Article 17. Protecció de la família.

1. Es garanteix la protecció social, jurídica i econòmica de la família. La llei ha de regular l'accés a les ajudes públiques per atendre les situacions de les diverses modalitats de família existents segons la legislació civil.

2. Totes les parelles no casades tenen el dret a inscriure en un registre públic les seves opcions de convivència. En l'àmbit de competències de la Comunitat Autònoma, les parelles no casades inscrites en el registre tenen els mateixos drets que les parelles casades.

Article 18. Menors.

1. Les persones menors d'edat tenen dret a rebre dels poders públics d'Andalusia la protecció i l'atenció integral necessàries per al desenvolupament de la seva personalitat i per al seu benestar en l'àmbit familiar, escolar i social, així com a percebre les prestacions socials que estableixin les lleis.

2. El benefici de les persones menors d'edat preval en la interpretació i aplicació de la legislació adreçada a aquestes persones.

Article 19. Persones grans.

Les persones grans tenen dret a rebre dels poders públics d'Andalusia una protecció i una atenció integral per a la promoció de la seva autonomia personal i de l'envelliment actiu, que els permeti una vida digna i independent i el seu benestar social i individual, així com a accedir a una atenció gerontològica adequada, en l'àmbit sanitari, social i assistencial, i a percebre prestacions en els termes que estableixin les lleis.

Article 20. Testament vital i dignitat davant el procés de la mort.

1. Es reconeix el dret a declarar la voluntat vital anticipada que s'ha de respectar, en els termes que estableixi la llei.

2. Totes les persones tenen dret a rebre un adequat tractament del dolor i cures pal·liatives integrals i a la plena dignitat en el procés de la mort.

Article 21. Educació.

1. Es garanteix, mitjançant un sistema educatiu públic, el dret constitucional de tots a una educació permanent i de caràcter compensatori.

2. Els poders públics de la Comunitat Autònoma d'Andalusia garanteixen el dret que assisteix els pares perquè els seus fills rebin la formació religiosa i moral que estigui d'acord amb les seves pròpies conviccions. L'ensenyament públic, de conformitat amb el caràcter aconfessional de l'Estat, és laic.

Els poders públics de la Comunitat han de tenir en compte les creences religioses de la confessió catòlica i de les altres confessions existents a la societat andalusa.

3. Tots tenen dret a accedir en condicions d'igualtat als centres educatius sostinguts amb fons públics. Amb aquesta finalitat s'han d'establir els criteris d'admissió corresponents, per tal de garantir-la en condicions d'igualtat i no-discriminació.

4. Es garanteix la gratuïtat de l'ensenyament en els nivells obligatoris i, en els termes que estableixi la llei, en l'educació infantil. Tothom té el dret a accedir, en condi-

cions d'igualtat, al sistema públic d'ajudes i beques a l'estudi en els nivells no gratuïts.

5. Es garanteix la gratuïtat dels llibres de text en l'ensenyament obligatori en els centres sostinguts amb fons públics. La llei pot fer extensiu aquest dret a altres nivells educatius.

6. Tothom té dret a accedir a la formació professional i a l'educació permanent en els termes que estableixi la llei.

7. Les universitats públiques d'Andalusia han de garantir-hi l'accés de tothom, en els termes que estableixi la llei, en condicions d'igualtat.

8. Els plans educatius d'Andalusia han d'incorporar els valors de la igualtat entre homes i dones i la diversitat cultural en tots els àmbits de la vida política i social. El sistema educatiu andalús ha de fomentar la capacitat emprenedora dels alumnes, el multilingüisme i l'ús de les noves tecnologies.

9. S'ha de complementar el sistema educatiu general amb ensenyaments específics propis d'Andalusia.

10. Les persones amb necessitats educatives especials tenen dret a la seva integració efectiva en el sistema educatiu general d'acord amb el que disposin les lleis.

Article 22. Salut.

1. Es garanteix el dret constitucional que preveu l'article 43 de la Constitució espanyola a la protecció de la salut mitjançant un sistema sanitari públic de caràcter universal.

2. Els pacients i usuaris del sistema andalús de salut tenen dret a:

- Accedir a totes les prestacions del sistema.
- La lliure elecció de metge i de centre sanitari.
- La informació sobre els serveis i les prestacions del sistema, així com dels drets que els assisteixen.
- Ser adequadament informats sobre els seus processos de malaltia i abans d'emetre el consentiment per ser sotmesos a tractament mèdic.
- El respecte a la seva personalitat, dignitat humana i intimitat.
- El consell genètic i la medicina predictiva.
- La garantia d'un temps màxim per a l'accés als serveis i tractaments.
- Disposar d'una segona opinió facultativa sobre els seus processos.
- L'accés a cures pal·liatives.
- La confidencialitat de les dades relatives a la seva salut i les seves característiques genètiques, així com l'accés al seu historial clínic.
- Rebre assistència geriàtrica especialitzada.

3. Les persones amb malaltia mental, les que pateixin malalties cròniques i invalidants i les que pertanyin a grups específics reconeguts sanitàriament com de risc tenen dret a actuacions i programes sanitaris especials i preferents.

4. D'acord amb la llei s'han d'establir els termes, les condicions i els requisits de l'exercici dels drets que preveuen els apartats anteriors.

Article 23. Prestacions socials.

1. Es garanteix el dret de tothom a accedir en condicions d'igualtat a les prestacions d'un sistema públic de serveis socials.

2. Tothom té dret a una renda bàsica que garanteixi unes condicions de vida digna i a rebre-la, en cas de necessitat, dels poders públics d'acord amb el que disposa la llei.

Article 24. Persones amb discapacitat o dependència.

Les persones amb discapacitat i les que estiguin en situació de dependència tenen dret a accedir, en els termes que estableixi la llei, a les ajudes, prestacions i serveis de qualitat amb garantia pública necessaris per al seu desenvolupament personal i social.

Article 25. Habitatge.

Per afavorir l'exercici del dret constitucional a un habitatge digne i adequat, els poders públics estan obligats a la promoció pública de l'habitatge. La llei ha de regular-ne l'accés en condicions d'igualtat, així com les ajudes que ho facilitin.

Article 26. Treball.

1. En l'exercici del dret constitucional al treball, es garanteix a totes les persones:

- a) L'accés gratuït als serveis públics d'ocupació.
- b) L'accés a l'ocupació pública en condicions d'igualtat i segons els principis constitucionals de mèrit i capacitat.
- c) L'accés a la formació professional.
- d) El dret al descans i a l'oci.

2. Es garanteix als sindicats i a les organitzacions empresarials l'establiment de les condicions necessàries per al desenvolupament de les funcions que la Constitució els reconeix. La llei ha de regular la participació institucional en l'àmbit de la Junta d'Andalusia de les organitzacions sindicals i empresarials més representatives a la Comunitat Autònoma.

Article 27. Consumidors.

Es garanteix als consumidors i usuaris dels béns i serveis el dret a associar-se, així com la informació, formació i protecció en els termes que estableixi la llei. Així mateix, la llei ha de regular els mecanismes de participació i el catàleg de drets del consumidor.

Article 28. Medi ambient.

1. Totes les persones tenen dret a viure en un medi ambient equilibrat, sostenible i saludable, com també a gaudir dels recursos naturals, de l'entorn i el paisatge en condicions d'igualtat, i n'han de fer un ús responsable per evitar que es deteriori i conservar-lo per a les generacions futures, d'acord amb el que determinin les lleis.

2. Es garanteix aquest dret mitjançant una protecció adequada de la diversitat biològica i els processos ecològics, el patrimoni natural, el paisatge, l'aigua, l'aire i els recursos naturals.

3. Totes les persones tenen dret a accedir a la informació mediambiental de què disposen els poders públics, en els termes que estableixin les lleis.

Article 29. Accés a la justícia.

En l'àmbit de les seves competències, la Comunitat Autònoma garanteix la qualitat dels serveis de l'Administració de justícia, l'atenció de les víctimes i l'accés a la justícia gratuïta.

Article 30. Participació política.

1. De conformitat amb l'article 5, els andalusos i andaluses tenen el dret a participar en condicions d'igualtat en els assumptes públics d'Andalusia, directament o per mitjà de representants, en els termes que

estableixin la Constitució, aquest Estatut i les lleis. Aquest dret comprèn:

a) El dret a elegir els membres dels òrgans representatius de la Comunitat Autònoma i a concórrer-hi com a candidats.

b) El dret a promoure i presentar iniciatives legislatives davant el Parlament d'Andalusia i a participar en l'elaboració de les lleis, directament o per mitjà d'entitats associatives, en els termes que estableixi el Reglament del Parlament.

c) El dret a promoure la convocatòria de consultes populars per la Junta d'Andalusia o pels ajuntaments, en els termes que estableixin les lleis.

d) El dret de petició individual i col·lectiva, per escrit, en la forma i amb els efectes que determini la llei.

e) El dret a participar activament en la vida pública andalusa, per a la qual cosa s'han d'establir els mecanismes necessaris d'informació, comunicació i recepció de propostes.

2. La Junta d'Andalusia ha d'establir els mecanismes adequats per fer extensiu als ciutadans de la Unió Europea i als estrangers residents a Andalusia els drets que estableix l'apartat anterior, en el marc constitucional i sens perjudici dels drets de participació que els garanteix l'ordenament de la Unió Europea.

Article 31. Bona administració.

Es garanteix el dret a una bona administració, en els termes que estableixi la llei, que comprèn el dret de tothom davant les administracions públiques, l'actuació de les quals ha de ser proporcionada als seus fins, a participar plenament en les decisions que els afectin, obtenint-ne una informació veraç, i que els seus assumptes es tractin de manera objectiva i imparcial i es resolguin en un termini raonable, així com a accedir als arxius i registres de les institucions, corporacions, òrgans i organismes públics d'Andalusia, sigui quin sigui el suport, amb les excepcions que la llei estableixi.

Article 32. Protecció de dades.

Es garanteix el dret de totes les persones a l'accés, correcció i cancel·lació de les dades personals en poder de les administracions públiques andaluses.

Article 33. Cultura.

Totes les persones tenen dret, en condicions d'igualtat, a l'accés a la cultura, al gaudi dels béns patrimonials, artístics i paisatgístics d'Andalusia, al desenvolupament de les seves capacitats creatives individuals i col·lectives, així com el deure de respectar i preservar el patrimoni cultural andalús.

Article 34. Accés a les tecnologies de la informació i de la comunicació.

Es reconeix el dret a accedir a les noves tecnologies i fer-les servir, i a participar activament en la societat del coneixement, la informació i la comunicació, amb els mitjans i recursos que la llei estableixi.

Article 35. Orientació sexual.

Tota persona té dret que es respecti la seva orientació sexual i la seva identitat de gènere. Els poders públics han de promoure polítiques per garantir l'exercici d'aquest dret.

Article 36. Deures.

1. En l'àmbit de les seves competències, sens perjudici dels deures constitucionalment establerts, l'Estatut

estableix i la llei ha de desplegar l'obligació de totes les persones de:

- a) Contribuir al sosteniment de la despesa pública en funció dels seus ingressos.
- b) Conservar el medi ambient.
- c) Col·laborar en les situacions d'emergència.
- d) Complir les obligacions derivades de la participació dels ciutadans en l'Administració electoral, respectant el que estableix el règim electoral general.
- e) Fer un ús responsable i solidari de les prestacions i serveis públics i col·laborar en el seu bon funcionament, mantenint el degut respecte a les normes establertes en cada cas, així com als altres usuaris i al personal encarregat de prestar-los.
- f) Cuidar i protegir el patrimoni públic, especialment el de caràcter historicoartístic i natural.
- g) Contribuir a l'educació dels fills, especialment en l'ensenyament obligatori.

2. Les empreses que duguin a terme la seva activitat a Andalusia s'han d'ajustar als principis de respecte i conservació del medi ambient que estableix el títol VII. L'Administració andalusa ha d'establir els corresponents mecanismes d'inspecció i sanció.

CAPÍTOL III

Principis rectors de les polítiques públiques

Article 37. *Principis rectors.*

1. Els poders de la Comunitat Autònoma han d'orientar les seves polítiques públiques a garantir i assegurar l'exercici dels drets que es reconeixen en el capítol anterior i assolir els objectius bàsics que estableix l'article 10, mitjançant l'aplicació efectiva dels principis rectors següents:

- 1r La prestació d'uns serveis públics de qualitat.
- 2n La lluita contra el sexisme, la xenofòbia, l'homofòbia i el bel·licisme, especialment mitjançant l'educació en valors que fomenti la igualtat, la tolerància, la llibertat i la solidaritat.
- 3r L'accés de les persones grans a unes condicions de vida digna i independent, assegurant la seva protecció social i incentivant l'envelliment actiu i la seva participació en la vida social, educativa i cultural de la comunitat.
- 4t L'especial protecció de les persones en situació de dependència que els permeti gaudir d'una qualitat de vida digna.
- 5è L'autonomia i la integració social i professional de les persones amb discapacitat, d'acord amb els principis de no-discriminació, accessibilitat universal i igualtat d'oportunitats, incloent-hi la utilització dels llenguatges que els permetin la comunicació i la plena eliminació de les barreres.
- 6è L'ús de la llengua de signes espanyola i les condicions que permetin assolir la igualtat de les persones sordes que optin per aquesta llengua, que ha de ser objecte d'ensenyament, protecció i respecte.
- 7è L'atenció social a persones que pateixin marginació, pobresa o exclusió i discriminació social.
- 8è La integració dels joves en la vida social i laboral, afavorint la seva autonomia personal.
- 9è La integració laboral, econòmica, social i cultural dels immigrants.
- 10è L'ocupació de qualitat, la prevenció dels riscos laborals i la promoció en el treball.
- 11è El ple equiparament laboral entre homes i dones com també la conciliació de la vida laboral i familiar.
- 12è L'impuls de la concertació amb els agents econòmics i socials.

13è El foment de la capacitat emprenedora, la recerca i la innovació. Es reconeix en aquests àmbits la necessitat d'impulsar la tasca de les universitats andaluses.

14è El foment dels sectors turístic i agroalimentari, com a elements econòmics estratègics d'Andalusia.

15è L'accés a la societat del coneixement amb l'impuls de la formació i el foment de la utilització d'infraestructures tecnològiques.

16è L'enfortiment de la societat civil i el foment de l'associacionisme.

17è L'accés lliure de totes les persones a la cultura i el respecte a la diversitat cultural.

18è La conservació i posada en valor del patrimoni cultural, històric i artístic d'Andalusia, especialment del flamenc.

19è El consum responsable, solidari, sostenible i de qualitat, particularment en l'àmbit alimentari.

20è El respecte del medi ambient, incloent-hi el paisatge i els recursos naturals i garantint la qualitat de l'aigua i de l'aire.

21è L'impuls i desenvolupament de les energies renovables, l'estalvi i l'eficiència energètica.

22è L'ús racional del sòl, adoptant totes les mesures que siguin necessàries per evitar l'especulació i promouent l'accés dels col·lectius necessitats a habitatges protegits.

23è La convivència social, cultural i religiosa de totes les persones a Andalusia i el respecte a la diversitat cultural, de creences i conviccions, fomentant les relacions interculturals amb ple respecte als valors i principis constitucionals.

24è L'atenció de les víctimes de delictes, especialment els derivats d'actes terroristes.

25è L'atenció i protecció civil davant de situacions d'emergència, catàstrofe o calamitat pública.

2. Els principis anteriors s'han d'orientar a més a més a superar les situacions de desigualtat i discriminació de les persones i grups que es puguin derivar de les seves circumstàncies personals o socials o de qualsevol altra forma de marginació o exclusió.

Per a això, el seu desenvolupament ha de facilitar-los l'accés als serveis i a les prestacions corresponents, i ha d'establir els supòsits de gratuïtat davant les situacions econòmicament més desfavorables.

CAPÍTOL IV

Garanties

Article 38. *Vinculació dels poders públics i dels particulars.*

La prohibició de discriminació de l'article 14 i els drets que es reconeixen en el capítol II vinculen tots els poders públics andalusos i, depenent de la naturalesa de cada dret, els particulars, i s'han d'interpretar en el sentit més favorable a la seva plena efectivitat. El Parlament ha d'aprovar les lleis de desplegament corresponents, que han de respectar, en tot cas, el contingut dels drets establert per l'Estatut, i determinar les prestacions i serveis vinculats, si escau, a l'exercici d'aquests drets.

Article 39. *Protecció jurisdiccional.*

Els actes dels poders públics de la Comunitat que vulnerin els drets esmentats a l'article anterior poden ser objecte de recurs davant la jurisdicció corresponent, d'acord amb els procediments que estableixin les lleis processals de l'Estat.

Article 40. Efectivitat dels principis rector.

1. El reconeixement i la protecció dels principis rector de les polítiques públiques ha d'informar les normes legals i reglamentàries andaluses, la pràctica judicial i l'actuació dels poders públics, i poden ser al·legats davant els jutges i tribunals d'acord amb el que disposin les lleis que els despleguin.

2. Els poders públics de la Comunitat Autònoma d'Andalusia han d'adoptar les mesures necessàries per al compliment efectiu d'aquests principis, si s'escau, mitjançant l'impuls de la legislació pertinent, la garantia d'un finançament suficient i l'eficàcia i eficiència de les actuacions administratives.

Article 41. Defensa dels drets.

Correspon al Defensor o Defensora del Poble Andalús vetllar per la defensa dels drets enunciats en el present títol, en els termes de l'article 128.

TÍTOL II**Competències de la Comunitat Autònoma****CAPÍTOL I****Classificació i principis****Article 42. Classificació de les competències.**

1. Corresponen a la Comunitat Autònoma d'Andalusia les competències exclusives, compartides i executives sobre les matèries incloses en el present títol, que ha d'exercir respectant el que disposen la Constitució i el present Estatut.

2. La Comunitat Autònoma d'Andalusia assumeix mitjançant el present Estatut:

1r Competències exclusives, que comprenen la potestat legislativa, la potestat reglamentària i la funció executiva, íntegrament i sens perjudici de les competències atribuïdes a l'Estat en la Constitució. En l'àmbit de les seves competències exclusives, el dret andalús és d'aplicació preferent en el seu territori sobre qualsevol altre, i en aquests casos el dret estatal té caràcter suplementari.

2n Competències compartides, que comprenen la potestat legislativa, la potestat reglamentària i la funció executiva, en el marc de les bases que fixi l'Estat en normes amb rang de llei, excepte en els supòsits que es determinin d'acord amb la Constitució. En l'exercici d'aquestes competències, la Comunitat Autònoma pot establir polítiques pròpies.

3r Competències executives, que comprenen la funció executiva que inclou la potestat d'organització de la seva pròpia administració i, en general, les funcions i activitats que l'ordenament atribueix a l'Administració pública i, quan sigui procedent, l'aprovació de disposicions reglamentàries per a l'execució de la normativa de l'Estat.

4t Competències en relació amb l'aplicació del dret comunitari, que comprenen el desplegament i l'execució de la normativa de la Unió Europea quan afecti l'àmbit de les competències de la Comunitat Autònoma.

3. La Comunitat Autònoma d'Andalusia ha d'exercir les competències no previstes expressament en aquest Estatut que li siguin transferides o delegades per l'Estat.

4. La Comunitat Autònoma, si s'acorda així amb l'Estat, pot exercir activitats d'inspecció i sanció respecte a matèries de competència estatal, en els termes que s'estableixin mitjançant conveni o acord.

Article 43. Abast territorial i efectes de les competències.

1. L'exercici de les competències autonòmiques ha de desplegar la seva eficàcia en el territori d'Andalusia, excepte els supòsits a què fan referència expressament el present Estatut i altres disposicions legals de l'Estat que estableixen l'eficàcia jurídica extraterritorial de les disposicions i els actes de la Junta d'Andalusia.

2. La Comunitat Autònoma, en els casos en què l'objecte de les seves competències té un abast territorial superior al del territori d'Andalusia, exerceix les seves competències sobre la part d'aquest objecte situada en el seu territori, sens perjudici dels instruments de col·laboració que s'estableixin amb altres ens territorials o, subsidiàriament, de la coordinació per l'Estat de les comunitats autònomes afectades.

Article 44. Principis d'eficàcia, proximitat i coordinació.

Totes les actuacions de les administracions andaluses en matèria competencial s'han de regir pels principis d'eficàcia, proximitat i coordinació entre les administracions responsables.

Article 45. Foment.

1. En les matèries de la seva competència, correspon a la Comunitat Autònoma l'exercici de l'activitat de foment, i a aquests efectes pot atorgar subvencions amb càrrec a fons propis regulant o, si s'escau, desenvolupant els objectius i requisits d'atorgament i gestionant-ne la tramitació i concessió.

2. En el cas de les competències exclusives, la Comunitat Autònoma ha d'especificar els objectius als quals es destinen les subvencions territorialitzables de l'Administració central i les de la Unió Europea, així com la regulació de les condicions d'atorgament i la gestió de la seva tramitació i concessió. En les competències compartides, la Comunitat Autònoma ha de precisar els objectius de les subvencions territorialitzables de l'Administració central i de la Unió Europea, completar les condicions d'atorgament i assumir-ne tota la gestió, inclosa la tramitació i la concessió. En les competències executives, correspon a la Comunitat Autònoma la gestió de les subvencions territorialitzables, que inclou la tramitació i concessió.

3. La Comunitat Autònoma participa, en els termes que fixi l'Estat, en la determinació del caràcter no territorialitzable de les subvencions estatals i comunitàries i en la seva gestió i tramitació.

CAPÍTOL II**Competències****Article 46. Institucions d'autogovern.**

Són competència exclusiva de la Comunitat Autònoma:

1a L'organització i estructura de les seves institucions d'autogovern.

2a Normes i procediments electorals per a la seva constitució, en el marc del règim electoral general.

Article 47. Administracions públiques andaluses.

1. Són competència exclusiva de la Comunitat Autònoma:

1a El procediment administratiu derivat de les especialitats de l'organització pròpia de la Comunitat Autònoma, l'estructura i regulació dels òrgans administratius públics d'Andalusia i dels seus organismes autònoms.

2a Els béns de domini públic i patrimonials la titularitat dels quals correspon a la Comunitat Autònoma, així

com les servituds públiques en matèria de la seva competència, en el marc del règim general del domini públic.

3a Les potestats de control, inspecció i sanció en els àmbits materials de competència de la Comunitat Autònoma, en allò que no afecta l'article 149.1.18a de la Constitució.

4a Organització als efectes contractuals de l'Administració pròpia.

2. Són competències compartides de la Comunitat Autònoma:

1a El règim jurídic de l'Administració de la Comunitat Autònoma d'Andalusia i règim estatutari del seu personal funcionari i estatutari, així com del seu personal laboral, sens perjudici del que disposa l'article 76 d'aquest Estatut.

2a El procediment administratiu comú.

3a Els contractes i concessions administratives.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma, en matèria d'expropiació forçosa, la competència executiva que inclou, en tot cas:

a) Determinar els supòsits, les causes i les condicions en què les administracions andaluses poden exercir la potestat expropiatòria.

b) Establir criteris de valoració dels béns expropiats segons la naturalesa i la funció social que hagin de complir, d'acord amb la legislació estatal.

c) Crear i regular un òrgan propi per a la determinació del preu just i fixar el seu procediment.

4. Correspon a la Junta d'Andalusia, en matèria de responsabilitat patrimonial, la competència compartida per determinar el procediment i establir els supòsits que poden originar responsabilitat amb relació a les reclamacions que se li adrecin, d'acord amb el sistema general de responsabilitat de totes les administracions públiques.

5. La Comunitat Autònoma té facultats per incorporar a la seva legislació les figures juridicoprivades que siguin necessàries per a l'exercici de les seves competències, sens perjudici del que disposa l'article 149.1.6a i 8a de la Constitució.

Article 48. Agricultura, ramaderia, pesca, aprofitaments agroforestals, desenvolupament rural i denominacions de qualitat.

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'agricultura, ramaderia i desenvolupament rural, sens perjudici del que estableixen els apartats següents.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de pesca marítima i recreativa en aigües interiors, marisqueig i aqüicultura, almadrava i pesca amb arts menors, el busseig professional i la formació i les titulacions en activitats d'esbarjo.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva d'acord amb les bases i l'ordenació de l'actuació econòmica general, i en els termes del que disposen els articles 38, 131 i 149.1.11a, 13a, 16a, 20a i 23a de la Constitució, sobre les matèries següents:

a) Ordenació, planificació, reforma i desenvolupament dels sectors agrari, ramader i agroalimentari i, de manera especial, la millora i ordenació de les explotacions agrícoles, ramaderes i agroforestals. Regulació dels processos de producció agraris, amb atenció especialment a la qualitat agroalimentària, la traçabilitat i les condicions dels productes agroalimentaris destinats al comerç, així com la lluita contra els fraus en l'àmbit de la producció i comercialització agroalimentària. L'agricultura ecològica, la suficiència alimentària i les innovacions tecnològiques. Societats agràries de transformació. Sanitat vegetal i animal sense efectes sobre la salut humana. Lla-

vors. Organismes genèticament modificats. Producció agrària, ramadera, protecció i benestar animal. Fires i certàmens agrícoles, ramaders i agroalimentaris. Recerca, desenvolupament i transferència tecnològica agrícola, ramadera i agroalimentària. Innovació en les indústries agroalimentàries i explotacions agràries. Formació. Desenvolupament rural integral i sostenible. Regulació i foment de la producció i ús de la biomassa.

b) Ordenació del sector pesquer andalús, en particular pel que fa a les condicions professionals per a l'exercici de la pesca, construcció, seguretat i registre de vaixells, llotges de contractació, i la formació, promoció i protecció social dels pescadors i treballadors de la pesca. Recerca, innovació, desenvolupament i transferència tecnològica i formació pesquera.

c) La vigilància, inspecció i control de les competències regulades en els apartats anteriors del present article.

4. Correspon a la Comunitat Autònoma com a competència compartida la planificació del sector pesquer, així com els ports pesquers.

5. Correspon a Andalusia la gestió de les terres públiques de titularitat estatal, en els supòsits que fixi l'Estat i d'acord amb els protocols que s'estableixin.

Article 49. Energia i mines.

1. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia la competència compartida sobre les matèries següents:

a) Instal·lacions de producció, distribució i transport d'energia, quan aquest transport transcorri íntegrament pel territori d'Andalusia i el seu aprofitament no afecti un altre territori, sens perjudici de les seves competències generals sobre indústria. Així mateix li correspon atorgar l'autorització d'aquestes instal·lacions.

b) Foment i gestió de les energies renovables i de l'eficiència energètica.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia, d'acord amb les bases i l'ordenació de l'actuació econòmica general i en els termes del que disposen els articles 38, 131 i 149.1.11a i 13a de la Constitució, la competència sobre:

a) Energia i mines, sens perjudici del que disposa l'article 149.1.25a de la Constitució.

b) Regulació d'activitats de producció, dipòsit i transport d'energies, així com la seva autorització i inspecció i control, establint, si s'escau, les normes de qualitat dels serveis de subministrament.

3. La Comunitat Autònoma ha d'emetre informe en els procediments d'autorització d'instal·lacions de producció i transport d'energia i de xarxes de proveïment que superin el territori d'Andalusia o quan l'energia sigui objecte d'aprofitament fora d'aquest territori.

4. La Junta d'Andalusia participa en la regulació i planificació d'àmbit estatal del sector de l'energia que afecti el territori d'Andalusia a través dels òrgans i procediments multilaterals a què es refereix l'apartat 1 de l'article 221 d'aquest Estatut.

5. Correspon a la Comunitat Autònoma, com a competència compartida, la regulació i el control de les mines i dels recursos miners, així com les activitats extractives i les relatives a les instal·lacions radioactives de segona i tercera categoria.

Article 50. Aigua.

1. En matèria d'aigües que transcorrin íntegrament per Andalusia, correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia la competència exclusiva sobre:

a) Recursos i aprofitaments hidràulics, canals i regadus, quan les aigües transcorrin per Andalusia. Aigües

subterrànies quan el seu aprofitament no afecti un altre territori.

b) Aigües minerals i termals.

c) La participació dels usuaris, la garantia del subministrament, la regulació parcel·lària i les obres de transformació, modernització i consolidació de regadius i per a l'estalvi i ús eficient de l'aigua.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia la competència sobre la participació en la planificació i gestió hidrològica d'aprofitaments hidràulics intercomunitaris, en els termes que preveu la legislació de l'Estat. Correspon a la Comunitat Autònoma dins el seu àmbit territorial la competència executiva sobre adopció de mesures addicionals de protecció i sanejament dels recursos hídrics i dels ecosistemes aquàtics, execució i explotació d'obres de titularitat estatal si s'estableix mitjançant conveni, i facultats de policia del domini públic hidràulic atribuïdes per la legislació estatal.

Article 51. *Conca Hidrogràfica del Guadalquivir.*

La Comunitat Autònoma d'Andalusia té competències exclusives sobre les aigües de la conca del Guadalquivir que transcorren pel seu territori i no afecten una altra comunitat autònoma, sens perjudici de la planificació general del cicle hidrològic, de les normes bàsiques sobre protecció del medi ambient, de les obres públiques hidràuliques d'interès general i del que preveu l'article 149.1.22a de la Constitució.

Article 52. *Educació.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma en matèria d'ensenyament no universitari, en relació amb els ensenyaments obligatoris i no obligatoris que condueixen a l'obtenció d'un títol acadèmic o professional amb validesa a tot l'Estat, inclosos els ensenyaments d'educació infantil, la competència exclusiva, que inclou la programació i creació de centres públics, la seva organització, règim i inspecció, el règim de beques i ajudes amb fons propis, l'avaluació, la garantia de qualitat del sistema educatiu, la formació del personal docent, dels altres professionals de l'educació i l'aprovaació de directrius d'actuació en matèria de recursos humans, les matèries relatives a coneixement de la cultura andalusa, els serveis educatius i les activitats complementàries i extraescolars, així com l'organització dels ensenyaments no presencials i semipresencials. Així mateix, la Comunitat Autònoma té competències exclusives sobre ensenyaments no universitaris que no condueixin a l'obtenció d'un títol acadèmic i professional estatal. Igualment, respecte als ensenyaments esmentats en aquest apartat, la Comunitat Autònoma té competències exclusives sobre els òrgans de participació i consulta dels sectors afectats en la programació de l'ensenyament en el seu territori, i sobre la innovació, recerca i experimentació educativa.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma, com a competència compartida, l'establiment dels plans d'estudi, inclosa l'ordenació curricular, el règim de beques i ajudes estatals, els criteris d'admissió d'alumnes, l'ordenació del sector i de l'activitat docent, els requisits dels centres, el control de la gestió dels centres privats sostinguts amb fons públics, l'adquisició i pèrdua de la condició de funcionari docent de l'Administració educativa, el desenvolupament dels seus drets i deures bàsics, com també la política de personal al servei de l'Administració educativa.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma, en matèria d'ensenyament no universitari, la competència executiva sobre l'expedició i homologació dels títols acadèmics i professionals estatals.

4. La Comunitat Autònoma té competències d'execució en les altres matèries educatives.

Article 53. *Universitats.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma, en matèria d'ensenyament universitari, sens perjudici de l'autonomia universitària, la competència exclusiva sobre:

a) La programació i la coordinació del sistema universitari andalús en el marc de la coordinació general.

b) La creació d'universitats públiques i l'autorització de les privades.

c) L'aprovaació dels estatuts de les universitats públiques i de les normes d'organització i funcionament de les universitats privades.

d) La coordinació dels procediments d'accés a les universitats.

e) El marc jurídic dels títols propis de les universitats.

f) El finançament propi de les universitats i, si és procedent, la gestió dels fons estatals en matèria d'ensenyament universitari.

g) La regulació i la gestió del sistema propi de beques i ajudes a la formació universitària i, si és procedent, la regulació i la gestió dels fons estatals en aquesta matèria.

h) El règim retributiu del personal docent i investigador contractat de les universitats públiques i l'establiment de les retribucions addicionals del personal docent funcionari.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma, en matèria d'ensenyament universitari, sens perjudici de l'autonomia universitària, la competència compartida sobre tot allò a què no fa referència l'apartat 1, que inclou en tot cas:

a) La regulació dels requisits per a la creació i el reconeixement d'universitats i centres universitaris i l'adscripció d'aquests centres a les universitats.

b) El règim jurídic de l'organització i el funcionament de les universitats públiques, incloent-hi els òrgans de govern i representació.

c) L'adscripció de centres docents públics o privats per impartir títols universitaris oficials i la creació, la modificació i la supressió de centres universitaris en universitats públiques, així com el reconeixement d'aquests centres en universitats privades i la implantació i la supressió d'ensenyaments.

d) La regulació del règim d'accés a les universitats.

e) La regulació del règim del professorat docent i investigador contractat i funcionari.

f) L'avaluació i la garantia de la qualitat i de l'excel·lència de l'ensenyament universitari, així com del personal docent i investigador.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència d'execució en l'expedició de títols universitaris.

Article 54. *Recerca, desenvolupament i innovació tecnològica.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia, en matèria de recerca científica i tècnica, la competència exclusiva amb relació als centres i estructures de recerca de la Junta d'Andalusia i als projectes finançats per aquesta, que inclou:

a) L'establiment de línies pròpies de recerca i el seguiment, el control i l'avaluació dels projectes.

b) L'organització, règim de funcionament, control, seguiment i acreditació dels centres i estructures radicades a Andalusia.

c) La regulació i gestió de les beques i de les ajudes convocades i finançades per la Junta d'Andalusia.

d) La regulació i la formació professional del personal investigador i de suport a la recerca.

e) La difusió de la ciència i la transferència de resultats.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida sobre la coordinació dels centres i estructures de recerca d'Andalusia.

3. Els criteris de col·laboració entre l'Estat i la Junta d'Andalusia en matèria de política de recerca, desenvolupament i innovació s'han de fixar en el marc del que estableix el títol IX. Igualment la Junta d'Andalusia ha de participar en la fixació de la voluntat de l'Estat respecte de les polítiques que afectin aquesta matèria en l'àmbit de la Unió Europea i en altres organismes i institucions internacionals.

Article 55. *Salut, sanitat i farmàcia.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva sobre organització, funcionament intern, avaluació, inspecció i control de centres, serveis i establiments sanitaris, així com en el marc de l'article 149.1.16a de la Constitució l'ordenació farmacèutica. Igualment li correspon la recerca amb finalitats terapèutiques, sens perjudici de la coordinació general de l'Estat sobre aquesta matèria.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia la competència compartida en matèria de sanitat interior i, en particular i sens perjudici de la competència exclusiva que li atribueix l'article 61, l'ordenació, planificació, determinació, regulació i execució dels serveis i prestacions sanitaris, sociosanitaris i de salut mental de caràcter públic en tots els nivells i per a tota la població, l'ordenació i l'execució de les mesures destinades a preservar, protegir i promoure la salut pública en tots els àmbits, incloent-hi la salut laboral, la sanitat animal amb efecte sobre la salut humana, la sanitat alimentària, la sanitat ambiental i la vigilància epidemiològica, el règim estatutari i la formació del personal que presta serveis en el sistema sanitari públic, així com la formació sanitària especialitzada i la recerca científica en matèria sanitària.

3. Correspon a Andalusia l'execució de la legislació estatal en matèria de productes farmacèutics.

4. La Comunitat Autònoma participa en la planificació i la coordinació estatal en matèria de sanitat i salut pública d'acord amb el que preveu el títol IX.

Article 56. *Habitatge, urbanisme, ordenació del territori i obres públiques.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'habitatge, que inclou en tot cas:

a) La planificació, l'ordenació, la gestió, la inspecció i el control de l'habitatge; l'establiment de prioritats i objectius de l'activitat de foment de les administracions públiques d'Andalusia en matèria d'habitatge i l'adopció de les mesures necessàries per assolir-ho; la promoció pública d'habitatges; les normes tècniques, la inspecció i el control sobre la qualitat de la construcció; el control de condicions d'infraestructures i de normes tècniques d'habitabilitat dels habitatges; la innovació tecnològica i la sostenibilitat aplicable als habitatges, i la normativa sobre conservació i manteniment dels habitatges i la seva aplicació.

b) La regulació administrativa del comerç referit a habitatges i l'establiment de mesures de protecció i disciplinàries en aquest àmbit.

2. Així mateix, correspon a la Comunitat Autònoma la competència sobre les condicions dels edificis per a la instal·lació d'infraestructures comunes de telecomunicacions, radiodifusió, telefonia bàsica i altres serveis per

cable, respectant la legislació de l'Estat en matèria de telecomunicacions.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'urbanisme, que inclou, en tot cas, la regulació del règim urbanístic del sòl; la regulació del règim jurídic de la propietat del sòl, respectant les condicions bàsiques que l'Estat estableix per garantir la igualtat de l'exercici del dret a la propietat; l'establiment i la regulació dels instruments de planejament i de gestió urbanística; la política de sòl i habitatge, la regulació dels patrimonis públics de sòl i habitatge i el règim de la intervenció administrativa en l'edificació, la urbanització i l'ús del sòl i el subsòl, i la protecció de la legalitat urbanística, que inclou en tot cas la inspecció urbanística, les ordres de suspensió d'obres i llicències, les mesures de restauració de la legalitat física alterada, com també la disciplina urbanística.

4. Així mateix, correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida en matèria de dret de reversió en les expropiacions urbanístiques, en el marc de la legislació estatal.

5. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'ordenació del territori, que inclou en tot cas l'establiment i la regulació de les directrius i figures de planejament territorial, les previsions sobre emplaçaments d'infraestructures i equipaments, la promoció de l'equilibri territorial i l'adequada protecció ambiental.

6. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'ordenació del litoral, respectant el règim general del domini públic, la competència exclusiva, que inclou en tot cas: l'establiment i la regulació dels plans territorials d'ordenació i ús del litoral i de les platges, així com la regulació del procediment de tramitació i aprovació d'aquests instruments i plans; la gestió dels títols d'ocupació i ús del domini públic marítimoterrestre, especialment l'atorgament d'autoritzacions i concessions i, en tot cas, les concessions d'obres fixes al mar, respectant les excepcions que es puguin establir per motius mediambientals a les aigües costaneres interiors i de transició; la regulació i la gestió del règim economicofinancer del domini públic marítimoterrestre en els termes que preveu la legislació general; l'execució d'obres i actuacions en el litoral andalús quan no siguin d'interès general. Correspon també a la Comunitat Autònoma l'execució i la gestió de les obres d'interès general situades en el litoral andalús, d'acord amb el que estableix l'apartat 8 del present article.

7. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de planificació, construcció i finançament de les obres públiques en l'àmbit de la Comunitat, sempre que no estiguin declarades d'interès general per l'Estat.

8. La Comunitat Autònoma d'Andalusia participa en la planificació i programació de les obres públiques d'interès general competència de l'Estat a través dels òrgans i procediments multilaterals a què es refereix l'apartat 1 de l'article 221 d'aquest Estatut. La Comunitat Autònoma ha d'emetre informe previ sobre la qualificació d'obra d'interès general de l'Estat. En el supòsit de les obres qualificades d'interès general o que afectin una altra comunitat autònoma, es poden subscriure convenis de col·laboració per gestionar-les, de conformitat amb el que disposa la legislació de l'Estat i segons el que estableix el títol IX.

9. La Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat ha d'emetre informe previ sobre la determinació de la ubicació d'infraestructures i equipaments de titularitat estatal a Andalusia.

10. La qualificació d'interès general de l'Estat respecte d'obres públiques titularitat de la Comunitat Autònoma requereix un informe previ de la mateixa Comunitat

i, en tot cas, s'han d'executar mitjançant un conveni de col·laboració.

Article 57. *Medi ambient, espais protegits i sostenibilitat.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva, sens perjudici del que disposa l'article 149.1.23a de la Constitució, en matèria de:

- a) Forests, explotacions, aprofitaments i serveis forestals.
- b) Vies pecuàries.
- c) Aiguamolls i llacunes, i ecosistemes aquàtics.
- d) Pastures i tractament especial de zones de muntanya.
- e) Delimitació, regulació, ordenació i gestió integral dels espais naturals protegits, inclosos els que afectin les aigües marítimes de la seva jurisdicció, corredors biològics, i hàbitats en el territori d'Andalusia, així com la declaració de qualsevol figura de protecció i establiment de normes addicionals de protecció ambiental.
- f) Fauna i flora silvestres.
- g) Prevenció ambiental.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de caça i pesca fluvial i lacustre, que inclou en tot cas la planificació i la regulació d'aquestes matèries; i la regulació del règim d'intervenció administrativa de la caça i la pesca, de la vigilància i dels aprofitaments cinegètics i piscícoles.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida en relació amb l'establiment i la regulació dels instruments de planificació ambiental i del procediment de tramitació i aprovació d'aquests instruments; l'establiment i la regulació de mesures de sostenibilitat i recerca ambientals; la regulació dels recursos naturals; la regulació sobre prevenció en la producció d'envasos i embalatges; la regulació de l'ambient atmosfèric i de les diferents classes de contaminació de l'ambient atmosfèric; la regulació i la gestió dels abocaments efectuats a les aigües interiors de la Comunitat Autònoma, així com dels efectuats a les aigües superficials i subterrànies que no transcorren per una altra comunitat autònoma; la regulació de la prevenció, el control, la correcció, la recuperació i la compensació de la contaminació del sòl i del subsòl; la regulació sobre prevenció i correcció de la generació de residus amb origen o destí a Andalusia; la regulació del règim d'autoritzacions i seguiment d'emissió de gasos d'efecte hivernacle; l'establiment i la regulació de mesures de fiscalitat ecològica, i la prevenció, restauració i reparació de danys al medi ambient, com també el règim sancionador corresponent. Així mateix, té competències per a l'establiment de normes addicionals de protecció.

4. La Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat ha d'emetre informe preceptiu sobre la declaració i delimitació d'espais naturals dotats d'un règim de protecció estatal. Si l'espai està situat íntegrament en el territori d'Andalusia, la gestió correspon a la Comunitat Autònoma.

5. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia l'establiment d'un servei meteorològic propi, el subministrament d'informació meteorològica i climàtica, incloent-hi el pronòstic, el control i el seguiment de les situacions meteorològiques de risc, així com la recerca en aquests àmbits i l'elaboració de la cartografia climàtica.

Article 58. *Activitat econòmica.*

1. La Comunitat Autònoma d'Andalusia assumeix competències exclusives en:

1r L'ordenació administrativa de l'activitat comercial, incloses les fires i mercats interiors; la regulació dels calendaris i horaris comercials, respectant en el seu exer-

cici el principi constitucional d'unitat de mercat i l'ordenació general de l'economia; el desenvolupament de les condicions i l'especificació dels requisits administratius necessaris per exercir l'activitat comercial; la regulació administrativa de totes les modalitats de venda i formes de prestació de l'activitat comercial; la classificació i la planificació territorial dels equipaments comercials, inclòs l'establiment i l'autorització de grans superfícies comercials; l'establiment i l'execució de les normes i els estàndards de qualitat relacionats amb l'activitat comercial; l'adopció de mesures de policia administrativa amb relació a la disciplina de mercat, i l'ordenació administrativa del comerç interior, per qualsevol mitjà, inclòs l'electrònic, sens perjudici en aquest últim cas del que preveu la legislació de l'Estat.

2n Règim de les noves tecnologies relacionades amb la societat de la informació i del coneixement, en el marc de la legislació de l'Estat.

3r Foment, regulació i desenvolupament de les activitats i empreses d'artesania.

4t Foment, ordenació i organització de cooperatives i d'entitats d'economia social. La regulació i el foment del cooperativisme, que inclou:

- a) La regulació de l'associacionisme cooperatiu.
- b) L'ensenyament i la formació cooperatives.
- c) La fixació dels criteris, la regulació de les condicions, l'execució i el control de les ajudes públiques al món cooperatiu.

5è Promoció de la competència en els mercats respecte de les activitats econòmiques que es realitzen principalment a Andalusia i l'establiment i la regulació d'un òrgan independent de defensa de la competència.

2. La Comunitat Autònoma d'Andalusia assumeix competències exclusives d'acord amb les bases i l'ordenació de l'actuació econòmica general, i en els termes del que disposen els articles 38, 131 i 149.1.11a i 13a de la Constitució, sobre les matèries següents:

1r Foment i planificació de l'activitat econòmica a Andalusia.

2n Sector públic econòmic de la Comunitat Autònoma, en el que no està establert per altres normes d'aquest Estatut.

3r Indústria, llevat de les competències de l'Estat per raons de seguretat, sanitàries o d'interès de la defensa.

4t Defensa dels drets dels consumidors, la regulació dels procediments de mediació, informació i educació en el consum i l'aplicació de reclamacions.

5è Autorització per a la creació i organització de mercats de valors i centres de contractació ubicats a Andalusia. Supervisió d'aquests mercats i centres, i de les societats rectores dels agents que hi intervinguin.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia el desenvolupament i la gestió de la planificació general de l'activitat econòmica. Aquesta competència inclou, en tot cas:

- a) El desenvolupament dels plans estatals.
- b) La participació en la planificació d'acord amb el que estableix l'article 222 d'aquest Estatut.
- c) La gestió dels plans, incloent els fons i els recursos d'origen estatal destinats al foment de l'activitat econòmica, en els termes que s'acordin amb l'Estat mitjançant conveni.

4. La Comunitat Autònoma assumeix competències executives en:

1r Reserva al sector públic de recursos o serveis essencials, especialment en cas de monopolis, i intervenció d'empreses quan ho exigeixi l'interès general.

2n Fires internacionals que se celebrin a Andalusia.

3r Propietat intel·lectual i industrial.

4t Control, metrologia i contrast de metalls.

5è Defensa de la competència en el desenvolupament de les activitats econòmiques que alterin o puguin alterar la lliure competència del mercat en un àmbit que no superi el territori d'Andalusia, incloses la inspecció i l'execució del règim sancionador.

Article 59. *Organització territorial.*

Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia, respectant la garantia institucional establerta per la Constitució en els articles 140 i 141, la competència exclusiva sobre organització territorial, que inclou en tot cas:

a) La determinació, la creació, la modificació i la supressió de les entitats que configuren l'organització territorial d'Andalusia.

b) La creació, la supressió i l'alteració dels termes dels ens locals i les comarques que es puguin constituir, així com denominació i símbols.

Article 60. *Règim local.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de règim local que, respectant l'article 149.1.18a de la Constitució i el principi d'autonomia local, inclou:

a) Les relacions entre les institucions de la Junta d'Andalusia i els ens locals, així com les tècniques d'organització i de relació per a la cooperació i la col·laboració entre els ens locals i entre aquests i l'Administració de la Comunitat Autònoma, incloent-hi les diferents formes associatives mancomunals, convencionals i consorcials.

b) La determinació de les competències i de les potestats pròpies dels municipis i dels altres ens locals, en els àmbits especificats en el títol III.

c) El règim dels béns de domini públic, comunals i patrimonials i les modalitats de prestació dels serveis públics.

d) La determinació dels òrgans de govern dels ens locals creats per la Junta d'Andalusia, el funcionament i el règim d'adopció d'acords de tots aquests òrgans i de les relacions entre ells.

e) El règim dels òrgans complementaris de l'organització dels ens locals.

f) La regulació del règim electoral dels ens locals creats per la Junta d'Andalusia, amb l'excepció dels constitucionalment garantits.

2. Així mateix, correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida en tot el que no estableix l'apartat 1.

3. En el marc de la regulació general de l'Estat, corresponen a la Comunitat Autònoma d'Andalusia les competències sobre hisendes locals i tutela financera dels ens locals, sens perjudici de l'autonomia d'aquests, i dins de les bases que dicti l'Estat d'acord amb l'article 149.1.18a de la Constitució.

Article 61. *Serveis socials, voluntariat, menors i famílies.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de serveis socials, que en tot cas inclou:

a) La regulació, ordenació i gestió de serveis socials, les prestacions tècniques i les prestacions econòmiques amb finalitat assistencial o complementàries d'altres sistemes de protecció pública.

b) La regulació i aprovació de plans i programes específics dirigits a persones i col·lectius en situació de necessitat social.

c) Institucions públiques de protecció i tutela de persones necessitades de protecció especial, inclosa la creació de centres d'ajuda, reinserció i rehabilitació.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de voluntariat, que inclou, en tot cas, la definició de l'activitat i la regulació i la promoció de les actuacions destinades a la solidaritat i a l'acció voluntària que s'executin individualment o a través d'institucions públiques o privades.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma en matèria de menors:

a) La competència exclusiva en matèria de protecció de menors, que inclou, en tot cas, la regulació del règim de protecció i de les institucions públiques de protecció i tutela dels menors desemparats, en situació de risc, i dels menors infractors, sens perjudici del que disposa la legislació civil i penal.

b) La participació en l'elaboració i reforma de la legislació penal i processal que incideixi en la competència de menors a través dels òrgans i procediments multilaterals a què es refereix l'apartat 1 de l'article 221 d'aquest Estatut.

4. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de promoció de les famílies i de la infància, que, en tot cas, inclou les mesures de protecció social i la seva execució.

Article 62. *Immigració.*

1. Corresponen a la Comunitat Autònoma:

a) Les polítiques d'integració i participació social, econòmica i cultural dels immigrants, en el marc de les seves competències.

b) La competència executiva en matèria d'autoritzacions de treball dels estrangers la relació laboral dels quals es desenvolupi a Andalusia, en necessària coordinació amb la competència estatal en matèria d'entrada i residència i d'acord amb el que estableixi la legislació de l'Estat. Aquesta competència inclou la tramitació i resolució de les autoritzacions inicials de treball, la tramitació i resolució dels recursos presentats a aquestes autoritzacions i l'aplicació del règim d'inspecció i sanció.

2. La Comunitat Autònoma participa en les decisions de l'Estat sobre immigració amb especial transcendència per a Andalusia i, en particular, la participació preceptiva prèvia en la fixació del contingent de treballadors estrangers a través dels mecanismes que preveu el títol IX.

Article 63. *Ocupació, relacions laborals i seguretat social.*

1. Corresponen a la Comunitat Autònoma, en el marc de la legislació de l'Estat, les competències executives en matèria d'ocupació i relacions laborals, que inclouen en tot cas:

1r Les polítiques actives d'ocupació, que comprenen la formació dels demandants d'ocupació i dels treballadors en actiu, així com la gestió de les subvencions corresponents; la intermediació laboral i el foment de l'ocupació.

2n Les qualificacions professionals a Andalusia.

3r Els procediments de regulació d'ocupació i d'actuació administrativa en matèria de trasllats col·lectius entre centres de treball situats a Andalusia.

4t La prevenció de riscos laborals i la seguretat en el treball.

5è La determinació dels serveis mínims de les vagues que tinguin lloc a Andalusia.

6è Els instruments de conciliació, mediació i arbitratge laborals.

7è La potestat sancionadora de les infraccions de l'ordre social en l'àmbit de les seves competències.

8è El control de legalitat i, si és procedent, el registre posterior dels convenis col·lectius de treball en l'àmbit territorial d'Andalusia.

9è L'elaboració del calendari de dies festius en l'àmbit de la Comunitat Autònoma.

2. Correspon a la Junta d'Andalusia la competència executiva sobre la funció pública inspectora en tot el que preveu l'apartat anterior. A aquest efecte, els funcionaris dels cossos que realitzin aquesta funció depenen orgànicament i funcionalment de la Junta d'Andalusia. A través dels mecanismes de cooperació que preveu el present Estatut s'han d'establir les fórmules de garantia de l'exercici eficaç de la funció inspectora en l'àmbit social, exercint-se les competències de l'Estat i de la Junta d'Andalusia de forma coordinada, de conformitat amb els plans d'actuació que es determinin a través dels mecanismes indicats.

3. En matèria de Seguretat Social, corresponen a la Comunitat Autònoma les competències executives que es determinin en aplicació de la legislació estatal, inclosa la gestió del seu règim econòmic, amb ple respecte al principi d'unitat de caixa.

Article 64. *Transports i comunicacions.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva sobre:

1a Xarxa viària d'Andalusia, integrada per ferrocarrils, carreteres i camins, i qualsevol altra via l'itinerari de la qual es desenvolupi íntegrament en territori andalús.

2a Transport marítim i fluvial de persones i mercaderies que transcorri íntegrament dins de les aigües d'Andalusia.

3a Transports terrestres de persones i mercaderies per carretera, ferrocarril, cable o qualsevol altre mitjà l'itinerari dels quals es desenvolupi íntegrament en territori andalús, amb independència de la titularitat de la infraestructura sobre la qual tingui lloc.

4a Centres de transport, logística i distribució localitzats a Andalusia, així com sobre els operadors de les activitats vinculades a l'organització del transport, la logística i la distribució localitzades a Andalusia.

5a Ports de refugi, ports i aeroports esportius i, en general, ports, aeroports i heliports i altres infraestructures de transport en el territori d'Andalusia que no tinguin la qualificació legal d'interès general de l'Estat.

2. Corresponen a la Comunitat Autònoma les competències d'execució sobre:

1a Ports i aeroports amb qualificació d'interès general, quan l'Estat no se'n reservi la gestió directa.

2a Ordenació del transport de mercaderies i persones que tinguin l'origen i el destí dins el territori de la Comunitat Autònoma, sigui qui sigui el titular de la infraestructura.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma, en matèria de xarxa ferroviària, la participació en la planificació i gestió de les infraestructures de titularitat estatal situades a Andalusia en els termes que preveu la legislació de l'Estat.

4. La Comunitat Autònoma participa en els organismes d'àmbit supraautonòmic que exerceixen funcions sobre les infraestructures de transport situades a Andalusia que són de titularitat estatal, en els termes que preveu la legislació de l'Estat.

5. La Comunitat Autònoma ha d'emetre informe previ sobre la qualificació d'interès general d'un port, aeroport o una altra infraestructura de transport situada a Andalusia en la gestió dels quals pot participar, o assumir-la, d'acord amb el que preveuen les lleis. En cas que es

tracti d'una infraestructura de titularitat de la Comunitat Autònoma, es requereix informe previ d'aquesta, i s'ha d'executar mitjançant un conveni de col·laboració.

6. Correspon a la Comunitat Autònoma la participació en la planificació i la programació de ports i aeroports d'interès general en els termes que determini la normativa estatal.

7. La integració de línies o serveis de transport que transcorrin íntegrament per Andalusia en línies o serveis d'àmbit superior requereix l'informe previ de la Junta d'Andalusia.

8. La Comunitat Autònoma d'Andalusia ha de participar en l'establiment dels serveis ferroviaris que garanteixin la comunicació amb altres comunitats autònomes o amb el trànsit internacional d'acord amb el que preveu el títol IX.

9. Correspon a la Junta d'Andalusia, en els termes que preveu la legislació de l'Estat, la competència executiva en matèria de comunicacions electròniques.

Article 65. *Policia autonòmica.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia l'establiment de polítiques de seguretat públiques d'Andalusia en els termes que preveu l'article 149.1.29a de la Constitució.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia la creació, organització i comandament d'un cos de policia andalusa que, sens perjudici de les funcions dels cossos de seguretat de l'Estat, i dins el marc de la legislació estatal, dugui a terme en la seva integritat les que li siguin pròpies sota la dependència directa de la Junta d'Andalusia.

3. Correspon, així mateix, a la Comunitat Autònoma d'Andalusia l'ordenació general i la coordinació supramunicipal de les policies locals andaluses, sens perjudici de la seva dependència de les autoritats municipals.

4. S'ha de crear la Junta de Seguretat que, amb representació paritària del Govern i de la Junta d'Andalusia, ha de coordinar les polítiques de seguretat i l'actuació de la policia autònoma amb els cossos i forces de Seguretat de l'Estat.

Article 66. *Protecció civil i emergències.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de protecció civil, que inclou, en tot cas, la regulació, planificació i execució de mesures relatives a les emergències i la seguretat civil, així com la direcció i coordinació dels serveis de protecció civil, que inclouen els serveis de prevenció i extinció d'incendis respectant les competències de l'Estat en matèria de seguretat pública.

2. Corresponen a la Comunitat Autònoma competències d'execució en matèria de salvament marítim en el litoral andalús.

3. La Comunitat Autònoma participa en l'execució en matèria de seguretat nuclear en els termes que estableixin les lleis i en els convenis que se subscriuguin en aquest respecte.

Article 67. *Seguretat i competències en matèria penitenciària.*

1. Corresponen a la Comunitat Autònoma competències d'execució en matèria de seguretat ciutadana i ordre públic en els termes que estableixi la legislació de l'Estat.

2. Corresponen a la Comunitat Autònoma competències executives en matèria de seguretat privada quan ho estableixi la legislació de l'Estat.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència executiva en matèria penitenciària.

Article 68. *Cultura i patrimoni.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de cultura, que comprèn les activitats artístiques i culturals que es portin a terme a Andalusia, així com el foment de la cultura, en relació amb el qual s'inclou el foment i la difusió de la creació i la producció teatrals, musicals, de la indústria cinematogràfica i audiovisual, literàries, de dansa, i d'arts combinades portades a terme a Andalusia; la promoció i la difusió del patrimoni cultural, artístic i monumental i dels centres de dipòsit cultural d'Andalusia, i la projecció internacional de la cultura andalusa.

També correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de coneixement, conservació, recerca, formació, promoció i difusió del flamenc com a element singular del patrimoni cultural andalús.

2. La Comunitat Autònoma assumeix competències executives sobre els museus, biblioteques, arxius i altres col·leccions de naturalesa anàloga de titularitat estatal situats en el seu territori la gestió dels quals no es reservi l'Estat, cosa que comprèn, en tot cas, la regulació del funcionament, l'organització i el règim del seu personal.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma, llevat del que disposa l'apartat 2, la competència exclusiva sobre:

1r Protecció del patrimoni històric, artístic, monumental, arqueològic i científic, sens perjudici del que disposa l'article 149.1.28a de la Constitució.

2n Arxius, museus, biblioteques i altres col·leccions de naturalesa anàloga que no siguin de titularitat estatal. Conservatoris de música i dansa i centres dramàtics i de belles arts d'interès per a la Comunitat Autònoma.

4. La Junta d'Andalusia col·labora amb l'Estat a través de les vies que s'estableixin de mutu acord per a la gestió eficaç dels fons de l'Archivo de Indias i de la Real Chancillería.

5. La Comunitat Autònoma participa en les decisions sobre inversions en béns i equipaments culturals de titularitat estatal a Andalusia.

6. Les actuacions estatals relacionades amb la projecció internacional de la cultura andalusa s'han de desenvolupar en el marc dels instruments de col·laboració i cooperació.

Article 69. *Mitjans de comunicació social i serveis de contingut audiovisual.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva sobre l'organització de la prestació del servei públic de comunicació audiovisual de la Junta d'Andalusia i dels serveis públics de comunicació audiovisual d'àmbit local, respectant la garantia de l'autonomia local.

2. La Comunitat Autònoma d'Andalusia pot crear i mantenir tots els mitjans de comunicació social necessaris per al compliment dels seus fins.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma el desplegament legislatiu i l'execució sobre competències de mitjans de comunicació social.

4. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida sobre ordenació i regulació i el control dels serveis de comunicació audiovisual que utilitzin qualsevol dels suports i tecnologies disponibles dirigits al públic d'Andalusia, així com sobre les ofertes de comunicació audiovisual si es distribueixen en el territori d'Andalusia.

Article 70. *Publicitat.*

Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia la competència exclusiva sobre la publicitat en general i

sobre publicitat institucional, sens perjudici de la legislació de l'Estat.

Article 71. *Turisme.*

Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de turisme, que inclou, en tot cas: l'ordenació i la planificació del sector turístic; la regulació i la classificació de les empreses i establiments turístics i la gestió de la xarxa d'establiments turístics de titularitat de la Junta, així com la coordinació amb els òrgans d'administració de Paradors de Turisme d'Espanya en els termes que estableixi la legislació estatal; la promoció interna i externa, que inclou la subscripció d'acords amb ens estrangers i la creació d'oficines a l'estranger; la regulació dels drets i deures específics dels usuaris i prestadors de serveis turístics; la formació sobre turisme i la fixació dels criteris, la regulació de les condicions i l'execució i el control de les línies públiques d'ajuda i promoció del turisme.

Article 72. *Esports, espectacles i activitats recreatives.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'esports i d'activitats de temps lliure, que inclou la planificació, la coordinació i el foment d'aquestes activitats, i la regulació i declaració d'utilitat pública d'entitats esportives.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'espectacles i activitats recreatives, que inclou, en tot cas, l'ordenació del sector, el règim d'intervenció administrativa i el control de tot tipus d'espectacles en espais i locals públics.

Article 73. *Polítiques de gènere.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de polítiques de gènere, que, respectant el que està establert per l'Estat en l'exercici de la competència que li atribueix l'article 149.1.1a de la Constitució, inclou, en tot cas:

a) La promoció de la igualtat d'homes i dones en tots els àmbits socials, laborals, econòmics o representatius.

S'atribueix expressament a la Comunitat Autònoma la facultat de dictar normatives pròpies o de desplegament en aquesta matèria.

b) La planificació i execució de normes i plans en matèria de polítiques per a la dona, així com l'establiment d'accions positives per eradicar la discriminació per raó de sexe.

c) La promoció de l'associacionisme de dones.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida en matèria de lluita contra la violència de gènere, la planificació d'actuacions i la capacitat d'avaluació i proposta davant l'Administració central. La Comunitat Autònoma pot establir mesures i instruments per a la sensibilització sobre la violència de gènere i per detectar-la i prevenir-la, així com regular serveis i destinar recursos propis per aconseguir una protecció integral de les dones que han patit o pateixen aquest tipus de violència.

Article 74. *Polítiques de joventut.*

Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de joventut, que inclou, en tot cas:

a) La promoció del desenvolupament personal i social dels joves així com les activitats de foment o normatives dirigides a aconseguir l'accés d'aquests al treball, l'habitatge i la formació professional.

b) El disseny, l'aplicació i avaluació de polítiques i plans destinats a la joventut.

c) La promoció de l'associacionisme juvenil, de la participació dels joves, de la mobilitat internacional i del turisme juvenil.

d) La regulació i gestió d'activitats i instal·lacions destinades a la joventut.

Article 75. *Caixes d'estalvis, entitats de crèdit, bancs, assegurances i mutualitats no integrades en el sistema de Seguretat Social.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma en matèria de caixes d'estalvis amb domicili a Andalusia, caixes rurals i entitats cooperatives de crèdit, la competència exclusiva sobre la regulació de la seva organització, sens perjudici del que estableixen els articles 149.1.11a i 149.1.13a de la Constitució. Aquesta competència inclou, en tot cas:

a) La determinació dels seus òrgans rectors i de la forma en què han d'estar representats els diferents interessos socials.

b) L'estatut jurídic dels seus òrgans rectors i dels altres càrrecs.

c) El règim jurídic de la creació, la fusió, la liquidació i el registre.

d) L'exercici de les potestats administratives amb relació a les fundacions que es creïn.

e) La regulació de les agrupacions de caixes d'estalvis amb seu social a Andalusia i de les entitats restants a les quals es refereix aquest apartat.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma, en matèria de caixes d'estalvis amb domicili a Andalusia, caixes rurals i entitats cooperatives de crèdit, la competència compartida sobre l'activitat financera, d'acord amb els principis, regles i estàndards mínims que estableixin les bases estatals, que inclou, en tot cas, la regulació de la distribució dels excedents i de l'obra social de les caixes. Així mateix, la Comunitat Autònoma d'Andalusia ha de fer el seguiment del procés d'emissió i distribució de quotes participatives, exceptuant-ne els aspectes relatius al règim d'ofertes públiques de vendes o subscripció de valors i admissió a negociació, a l'estabilitat financera i a la solvència.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma, en matèria de caixes d'estalvis amb domicili a Andalusia, caixes rurals i entitats cooperatives de crèdit, la competència compartida sobre disciplina, inspecció i sanció. Aquesta competència inclou, en tot cas, l'establiment d'infraccions i sancions addicionals en matèries de la seva competència.

4. La Comunitat Autònoma, d'acord amb el que estableix la legislació estatal, col·labora en les activitats d'inspecció i sanció que el Ministeri d'Economia i Hisenda i el Banc d'Espanya exerceixen sobre les caixes d'estalvis amb domicili a Andalusia, caixes rurals i entitats cooperatives de crèdit.

5. Correspon a la Comunitat Autònoma, en el marc de les bases de l'Estat, el desplegament legislatiu i l'execució de les matèries següents: ordenació del crèdit, la banca i les assegurances, mutualitats i gestores de plans de pensions no integrades a la Seguretat Social.

6. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva sobre l'estructura, l'organització i el funcionament de les mutualitats de previsió social no integrades en el sistema de Seguretat Social.

7. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida sobre l'estructura, l'organització, el funcionament i l'activitat de les entitats de crèdit, diferents de les caixes d'estalvis i cooperatives de crèdit, entitats gestores i fons de pensions, entitats asseguradores, diferents de cooperatives d'assegurances i mutualitats de previsió social i mediadors d'assegurances privades.

Article 76. *Funció pública i estadística.*

1. En matèria de funció pública correspon a la Comunitat Autònoma el desplegament legislatiu i l'execució en els termes de l'article 149.1.18a de la Constitució.

2. Correspon a la Junta d'Andalusia, en matèria de funció pública i personal al servei de l'Administració, respectant el principi d'autonomia local:

a) La competència exclusiva sobre la planificació, l'organització general, la formació i l'acció social de la seva funció pública en tots els sectors materials de prestació dels serveis públics de la Comunitat Autònoma.

b) La competència compartida sobre el règim estatutari del personal al servei de les administracions andaluses.

c) La competència exclusiva, en matèria de personal laboral, sobre l'adaptació a les necessitats derivades de l'organització administrativa i sobre la formació d'aquest personal.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva sobre estadística per als fins de la Comunitat, la planificació estadística, la creació, la gestió i l'organització d'un sistema estadístic propi. La Comunitat Autònoma d'Andalusia ha de participar i col·laborar en l'elaboració d'estadístiques d'abast supraautonòmic.

Article 77. *Notariat i registres públics.*

Correspon a la Comunitat Autònoma la competència executiva sobre:

1r El nomenament de notaris i registradors i l'establiment de demarcacions notariales i registrals.

2n Registre Civil.

3r Arxius de protocols notariales, de llibres registrals de la propietat, mercantils i civils.

Article 78. *Consultes populars.*

Correspon a la Junta d'Andalusia la competència exclusiva per a l'establiment del règim jurídic, les modalitats, el procediment, la realització i la convocatòria per ella mateixa o pels ens locals en l'àmbit de les seves competències d'enquestes, audiències públiques, fòrums de participació i qualsevol altre instrument de consulta popular, amb l'excepció del referèndum.

Article 79. *Associacions, fundacions i corporacions de dret públic.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma, respectant les condicions bàsiques establertes per l'Estat per garantir la igualtat en l'exercici del dret i la reserva de llei orgànica, la competència exclusiva sobre el règim jurídic de les associacions que exerceixen principalment les seves funcions a Andalusia.

2. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva sobre les acadèmies i el règim jurídic de les fundacions que exerceixen principalment les seves funcions a Andalusia.

3. Corresponen a la Comunitat Autònoma, en allò que l'article 149.1.18a de la Constitució no afecta, competències exclusives sobre:

a) Cambres de comerç, indústria i navegació; cambres de la propietat, si s'escau, agràries i confraries de pescadors, i d'altres de naturalesa equivalent; consells reguladors de denominacions d'origen.

b) Col·legis professionals i exercici de les professions titulades d'acord amb l'article 36 de la Constitució i amb la legislació de l'Estat.

4. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència sobre la definició de les corporacions, els requisits per

a la seva creació i per ser-ne membres en el marc de la legislació bàsica de l'Estat.

Article 80. *Administració de justícia.*

La Comunitat Autònoma té competències compartides en matèria d'administració de justícia, d'acord amb el que estableix la Llei orgànica del poder judicial, que inclouen la gestió dels recursos materials, l'organització dels mitjans humans al servei de l'Administració de justícia, les demarcacions territorials dels òrgans jurisdiccionals, els concursos i oposicions de personal no judicial, i totes les competències executives que li atribueixen el títol V del present Estatut i la legislació estatal.

Article 81. *Joc.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de jocs, apostes i casinos, incloses les modalitats per mitjans informàtics i telemàtics, quan l'activitat es desenvolupi exclusivament a Andalusia.

2. L'autorització de noves modalitats de joc i apostes d'àmbit estatal, o bé la modificació de les existents, requereix la deliberació a la Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat que preveu el títol IX i l'informe previ de la Junta d'Andalusia.

Article 82. *Protecció de dades.*

Correspon a la Comunitat Autònoma d'Andalusia la competència executiva sobre protecció de dades de caràcter personal, gestionades per les institucions autonòmiques d'Andalusia, l'Administració autonòmica, administracions locals i altres entitats de dret públic i privat dependents de qualsevol d'aquestes, així com per les universitats del sistema universitari andalús.

Article 83. *Denominacions d'origen i altres mencions de qualitat.*

Correspon a la Comunitat Autònoma, respectant el que disposa l'article 149.1.13a de la Constitució, la competència exclusiva sobre denominacions d'origen i altres mencions de qualitat, que inclou, en tot cas, el règim jurídic de creació i funcionament, el reconeixement de les denominacions o indicacions, l'aprovació de les seves normes reguladores i totes les facultats administratives de gestió i control de l'actuació d'aquelles.

Article 84. *Organització de serveis bàsics.*

1. La Comunitat Autònoma pot organitzar i administrar tots els serveis relacionats amb educació, sanitat i serveis socials i ha d'exercir la tutela de les institucions i entitats en aquestes matèries, sens perjudici de l'alta inspecció de l'Estat, conduent al compliment de les funcions i competències que conté aquest article.

2. La Comunitat Autònoma d'Andalusia ha d'ajustar l'exercici de les competències que assumeixi en les matèries expressades a l'apartat anterior a criteris de participació democràtica de tots els interessats, així com dels sindicats de treballadors i associacions empresarials en els termes que estableixi la llei.

Article 85. *Exercici de les funcions i serveis inherents a les competències de la Comunitat Autònoma.*

1. En l'àmbit de les competències que se li atribueixen en el present Estatut, corresponen a la Comunitat Autònoma d'Andalusia, a més de les facultats i funcions expressament previstes, totes les que, per la seva naturalesa, siguin inherents al seu ple exercici.

2. L'exercici de les funcions i serveis inherents a les competències recollides en el present títol s'entén de conformitat amb el que estableix el títol VIII de la Constitució.

Article 86. *Participació en l'ordenació general de l'activitat econòmica.*

La Junta d'Andalusia participa en l'elaboració de les decisions estatals que afecten l'ordenació general de l'activitat econòmica en el marc del que estableix l'article 131.2 de la Constitució.

Article 87. *Processos de designació dels membres dels organismes econòmics i socials.*

1. La participació de la Comunitat Autònoma d'Andalusia en els processos de designació dels membres dels òrgans i institucions de l'Estat de caràcter econòmic i social que s'assenyalen a continuació s'ha de portar a terme en els termes que estableixin la Constitució i la legislació estatal aplicable:

1r El Banc d'Espanya, la Comissió Nacional del Mercat de Valors, la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions, i els organismes que eventualment els substitueixin, i els altres organismes estatals que exerceixin funcions d'autoritat reguladora sobre matèries de rellevància econòmica i social relacionades amb les competències de la Comunitat Autònoma.

2n Organismes econòmics i energètics, les institucions financeres i les empreses públiques de l'Estat la competència de les quals s'estengui al territori d'Andalusia i que no siguin objecte de traspàs.

3r El Tribunal de Comptes, el Consell Econòmic i Social, l'Agència Tributària, la Comissió Nacional d'Energia, l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, el Consell de Ràdio i Televisió, els organismes que eventualment els substitueixin i els que es creïn en aquests àmbits.

2. La participació en les designacions a què es refereixen els apartats anteriors correspon al Parlament, o bé requereixen el seu acord, en els termes establerts per llei.

3. La Junta d'Andalusia, si la naturalesa de l'ens ho requereix i la seva seu principal no és a Andalusia, pot sol·licitar a l'Estat la creació de delegacions territorials dels organismes a què es refereix l'apartat 1.1r.

Article 88. *Coordinació amb l'Estat.*

La coordinació de la Junta d'Andalusia amb l'Estat es porta a terme a través dels mecanismes multilaterals i bilaterals que preveu el títol IX.

TÍTOL III

Organització territorial de la Comunitat Autònoma

Article 89. *Estructura territorial.*

1. Andalusia s'organitza territorialment en municipis, províncies i altres entitats territorials que es puguin crear per llei.

2. L'Administració de la Comunitat Autònoma i les administracions locals han d'ajustar les seves relacions als principis d'informació mútua, coordinació, col·laboració i respecte als àmbits competencials corresponents determinats en el present Estatut, en la legislació bàsica de l'Estat i en la normativa autonòmica de desplegament, amb plena observança de la garantia institucional de l'autonomia local reconeguda per la Constitució i per la Carta Europea de l'Autonomia Local.

Article 90. Principis de l'organització territorial.

L'organització territorial d'Andalusia es regeix pels principis d'autonomia, responsabilitat, cooperació, desconcentració, descentralització, subsidiarietat, coordinació, suficiència financera i lleialtat institucional.

Article 91. El municipi.

1. El municipi és l'entitat territorial bàsica de la Comunitat Autònoma. Gaudeix de personalitat jurídica pròpia i de plena autonomia en l'àmbit dels seus interessos. La seva representació, govern i administració corresponen als ajuntaments respectius.

2. L'alteració de termes municipals i la fusió de municipis limítrofs de la mateixa província s'han de dur a terme d'acord amb la legislació que dicti la Comunitat Autònoma en el marc de la legislació bàsica de l'Estat.

3. Els municipis disposen de plena capacitat d'autoorganització dins el marc de les disposicions generals establertes per llei en matèria d'organització i funcionament municipal.

Article 92. Competències pròpies dels municipis.

1. L'Estatut garanteix als municipis un nucli competencial propi que ha de ser exercit amb plena autonomia amb subjecció només als controls de constitucionalitat i legalitat.

2. Els ajuntaments tenen competències pròpies sobre les matèries següents, en els termes que determinin les lleis:

- a) Ordenació, gestió, execució i disciplina urbanística.
- b) Planificació, programació i gestió d'habitatges i participació en la planificació de l'habitatge de protecció oficial.
- c) Gestió dels serveis socials comunitaris.
- d) Ordenació i prestació dels serveis bàsics següents: proveïment d'aigua i tractament d'aigües residuals; enllumenat públic; recollida i tractament de residus; neteja viària; prevenció i extinció d'incendis i transport públic de viatgers.
- e) Conservació de vies públiques urbanes i rurals.
- f) Ordenació de la mobilitat i accessibilitat de persones i vehicles en les vies urbanes.
- g) Cooperació amb altres administracions públiques per a la promoció, defensa i protecció del patrimoni històric i artístic andalús.
- h) Cooperació amb altres administracions públiques per a la promoció, defensa i protecció del medi ambient i de la salut pública.
- i) La regulació de les condicions de seguretat en les activitats organitzades en espais públics i en els llocs de concurrència pública.
- j) Defensa d'usuaris i consumidors.
- k) Promoció del turisme.
- l) Promoció de la cultura, així com planificació i gestió d'activitats culturals.
- m) Promoció de l'esport i gestió d'equipaments esportius d'ús públic.
- n) Cementiri i serveis funeraris.
- ñ) Les altres matèries que estableixin les lleis amb aquest caràcter.

Article 93. Transferència i delegació de competències en els ajuntaments.

1. Per llei, aprovada per majoria absoluta, s'ha de regular la transferència i delegació de competències en els ajuntaments sempre amb la suficiència financera necessària per poder desenvolupar-la i d'acord amb els principis de legalitat, responsabilitat, transparència, coor-

dinació i lleialtat institucional, i queda en l'àmbit de la Junta d'Andalusia la seva planificació i control.

2. Les competències de la Comunitat d'Andalusia que es transfereixin o es deleguin als municipis andalusos, de manera que possibilitin que aquests puguin seguir polítiques pròpies, s'han de referir substancialment a la seva prestació o exercici. La Comunitat han de mantenir, quan es consideri convenient, les facultats d'ordenació, planificació i coordinació generals.

Article 94. Agrupació de municipis.

Una llei ha de regular les funcions de les àrees metropolitanes, mancomunats, consorcis i les altres agrupacions de municipis que s'estableixin, per a la qual cosa s'han de tenir en compte les diferents característiques demogràfiques, geogràfiques, funcionals, organitzatives, de dimensió i capacitat de gestió dels diferents ens locals.

Article 95. Òrgan de relació de la Junta d'Andalusia i els ajuntaments.

Una llei de la Comunitat Autònoma ha de regular la creació, composició i funcions d'un òrgan mixt amb representació de la Junta d'Andalusia i dels ajuntaments andalusos, que ha de funcionar com a àmbit permanent de diàleg i col·laboració institucional, i ha de ser consultat en la tramitació parlamentària de les disposicions legislatives i plans que afectin de manera específica les corporacions locals.

Article 96. La província.

1. La província és una entitat local amb personalitat jurídica pròpia, determinada per l'agrupació de municipis. Qualsevol alteració dels límits provincials l'han d'aprovar les Corts Generals mitjançant una llei orgànica.

2. El govern i l'administració autònoma de la província corresponen a la Diputació, com a òrgan representatiu d'aquesta.

3. Són competències de la Diputació les següents:

a) La gestió de les funcions pròpies de la coordinació municipal, assessorament, assistència i cooperació amb els municipis, especialment els de menys població que requereixin aquests serveis, així com la possible prestació d'alguns serveis supramunicipals, en els termes i supòsits que estableixi la legislació de la Comunitat Autònoma.

b) Les que, amb caràcter específic i per al foment i l'administració dels interessos peculiars de la província, li atribueixin la legislació bàsica de l'Estat i la legislació que dicti la Comunitat Autònoma en desplegament d'aquella.

c) Les que li pugui delegar per al seu exercici la Comunitat Autònoma, sempre sota la direcció i el control d'aquesta.

4. La Junta d'Andalusia coordina l'actuació de les diputacions, en el que es refereix a les competències que consten a l'apartat 3 del present article, en matèries d'interès general per a Andalusia. L'apreciació de l'interès general i les fórmules de coordinació s'han d'establir per mitjà d'una llei aprovada per majoria absoluta del Parlament d'Andalusia i en el marc del que disposi la legislació bàsica de l'Estat. En tot cas, la Comunitat Autònoma coordina els plans provincials d'obres i serveis.

Article 97. Comarques.

1. La comarca es configura com l'agrupació voluntària de municipis limítrofs amb característiques geogràfiques, econòmiques, socials i històriques afins.

2. Per llei del Parlament d'Andalusia es pot regular la creació de comarques, que també n'ha d'establir les com-

petències. Es requereix en tot cas l'acord dels ajuntaments afectats i l'aprovació del Consell de Govern.

Article 98. *Llei de règim local.*

1. Una llei de règim local, en el marc de la legislació bàsica de l'Estat, ha de regular les relacions entre les institucions de la Junta d'Andalusia i els ens locals, així com les tècniques d'organització i de relació per a la cooperació i la col·laboració entre els ens locals i entre aquests i l'Administració de la Comunitat Autònoma, incloent-hi les diferents formes associatives mancomunals, convencionals i consorcials, així com totes les matèries que es dedueixin de l'article 60.

2. La llei de règim local ha de tenir en compte les diferents característiques demogràfiques, geogràfiques, funcionals, organitzatives, de dimensió i capacitat de gestió dels diferents ens locals.

TÍTOL IV

Organització institucional de la Comunitat Autònoma

Article 99. *La Junta d'Andalusia.*

1. La Junta d'Andalusia és la institució en què s'organitza políticament l'autogovern de la Comunitat Autònoma. La Junta d'Andalusia està integrada pel Parlament d'Andalusia, la Presidència de la Junta i el Consell de Govern.

2. També formen part de l'organització de la Junta d'Andalusia les institucions i els òrgans que regula el capítol VI.

CAPÍTOL I

El Parlament d'Andalusia

Article 100. *Representació i inviolabilitat.*

1. El Parlament d'Andalusia representa el poble andalús.

2. El Parlament d'Andalusia és inviolable.

Article 101. *Composició, elecció i mandat.*

1. El Parlament està compost per un mínim de 109 diputats i diputades, elegits per sufragi universal, igual, lliure, directe i secret.

Els membres del Parlament representen tot Andalusia i no estan subjectes a mandat imperatiu.

2. El Parlament és elegit per quatre anys. El mandat dels diputats acaba quatre anys després de ser elegits o el dia de dissolució de la Cambra. En els dos casos, el mandat dels diputats titulars i suplents que integrin la Diputació Permanent es prorroga fins a la constitució de la nova Cambra.

3. Els diputats, fins i tot després d'haver cessat en el mandat, gaudeixen d'inviolabilitat per les opinions manifestades en actes parlamentaris i pels vots emesos en l'exercici del seu càrrec.

Durant el mandat no poden ser detinguts pels actes delictius comesos en el territori d'Andalusia, sinó en cas de flagrant delictes, i correspon decidir, en tot cas, sobre la seva inculpció, presó, processament i judici al Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia. Fora d'aquest territori, la responsabilitat penal és exigible, en els mateixos termes, davant la Sala Penal del Tribunal Suprem.

Article 102. *Autonomia parlamentària.*

1. El Parlament gaudeix de plena autonomia reglamentària, pressupostària, administrativa i disciplinària.

2. El Parlament s'ha de dotar del seu propi Reglament d'organització i funcionament, l'aprovació o reforma del qual requereixen el vot de la majoria absoluta dels diputats.

3. El Reglament del Parlament ha d'establir l'Estatut del diputat.

4. El Parlament elabora i aprova el seu pressupost i, en els termes que estableixin les seves pròpies disposicions, posseeix facultats plenes per modificar-lo, executar-lo, liquidar-lo i controlar-lo.

Article 103. *Organització i funcionament.*

1. El Parlament elegeix d'entre els seus membres el president o presidenta, la Mesa i la Diputació Permanent.

2. El Parlament funciona en Ple i comissions. El Ple pot delegar en les comissions legislatives l'aprovació de projectes i proposicions de llei i establir, si s'escau, els criteris pertinents. El Ple pot demanar en qualsevol moment el debat i la votació dels projectes o proposicions de llei que hagin estat objecte d'aquesta delegació. Correspon en tot cas al Ple l'aprovació de les lleis de contingut pressupostari i tributari i de totes les que requereixin una majoria qualificada d'acord amb el present Estatut.

3. El Parlament es reuneix en sessions ordinàries i extraordinàries. Els períodes ordinaris són dos per any i duren un total de vuit mesos com a mínim. El primer s'inicia al setembre i el segon, al febrer. Les sessions extraordinàries les ha de convocar el president, amb l'aprovació prèvia de la Diputació Permanent, a petició d'aquesta, d'una quarta part dels diputats o del nombre de grups parlamentaris que determini el Reglament, com també a petició del president de la Junta o del Consell de Govern.

4. El Reglament del Parlament ha de determinar el procediment d'elecció del president i de la Mesa; la composició i les funcions de la Diputació Permanent; les relacions entre el Parlament i el Consell de Govern; el nombre mínim de diputats per formar els grups parlamentaris; el procediment legislatiu; les funcions de la Junta de Portaveus i el procediment, si s'escau, d'elecció dels senadors representants de la Comunitat Autònoma. Els grups parlamentaris participen en la Diputació Permanent i en totes les comissions en proporció als seus membres.

Article 104. *Règim electoral.*

1. La circumscripció electoral és la província. Cap província no pot tenir més del doble de diputats que una altra.

2. L'elecció s'ha de fer atenent criteris de representació proporcional.

3. Les eleccions s'han d'efectuar entre els trenta i els seixanta dies posteriors a l'expiració del mandat. Els diputats electes han de ser convocats per a la sessió constitutiva del Parlament dins els vint-i-cinc dies següents a la celebració de les eleccions.

4. Són electors i elegibles tots els andalusos i andaluses més grans de divuit anys que estiguin en ple gaudi dels seus drets polítics.

La Comunitat Autònoma ha de facilitar l'exercici del dret de vot als andalusos que es trobin fora d'Andalusia.

Article 105. *Llei electoral.*

1. La llei electoral, que requereix la majoria absoluta per a la seva aprovació, ha de regular la convocatòria d'eleccions, el procediment electoral, el sistema electoral i la fórmula d'atribució d'escons, les causes d'inelegibilitat

i incompatibilitat per a les eleccions al Parlament d'Andalusia, així com les subvencions i despeses electorals i el seu control.

2. La dita llei ha d'establir criteris d'igualtat de gènere per a l'elaboració de les llistes electorals, i ha de regular l'obligació dels mitjans de comunicació de titularitat pública d'organitzar debats electorals entre les formacions polítiques amb representació parlamentària.

Article 106. *Funcions.*

Correspon al Parlament d'Andalusia:

1r L'exercici de la potestat legislativa pròpia de la Comunitat Autònoma, així com la que li correspongui d'acord amb l'article 150.1 i 2 de la Constitució.

2n L'orientació i l'impuls de l'acció del Consell de Govern.

3r El control sobre l'acció del Consell de Govern i sobre l'acció de l'Administració situada sota la seva autoritat. Amb aquesta finalitat es poden crear, si s'escau, comissions d'investigació, o atribuir aquesta facultat a les comissions permanents.

4t L'examen, l'esmena i l'aprovació dels pressupostos.

5è La potestat d'establir i exigir tributs, així com l'autorització d'emissió de deute públic i del recurs al crèdit, en els termes que estableixi la Llei orgànica a què es refereix l'article 157.3 de la Constitució espanyola.

6è L'elecció del president de la Junta.

7è L'exigència de responsabilitat política al Consell de Govern.

8è L'apreciació, si s'escau, de la incapacitat del president de la Junta.

9è La presentació de proposicions de llei al Congrés dels Diputats en els termes de l'article 87.2 de la Constitució.

10è L'autorització al Consell de Govern per obligar-se en els convenis i acords de col·laboració amb altres comunitats autònomes, d'acord amb la Constitució i el present Estatut.

11è L'aprovació dels plans econòmics.

12è L'examen i l'aprovació del compte general de la Comunitat Autònoma, sens perjudici del control atribuït a la Cambra de Comptes.

13è L'ordenació bàsica dels òrgans i serveis de la Comunitat Autònoma.

14è El control de les empreses públiques andaluses.

15è El control dels mitjans de comunicació social que depenen de la Comunitat Autònoma.

16è La interposició de recursos d'inconstitucionalitat i la personació en els processos constitucionals d'acord amb el que estableixi la Llei orgànica del Tribunal Constitucional.

17è La designació, si s'escau, dels senadors i senadores que corresponguin a la Comunitat Autònoma, d'acord amb el que estableix la Constitució. La designació pot recaure en qualsevol ciutadà que tingui la condició política d'andalús.

18è La sol·licitud a l'Estat de l'atribució, transferència o delegació de facultats en el marc del que disposa l'article 150. 1 i 2 de la Constitució.

19è Les altres atribucions que es derivin de la Constitució, d'aquest Estatut i de la resta de l'ordenament jurídic.

Article 107. *Presència equilibrada d'homes i dones en els nomenaments i designacions.*

En els nomenaments i designacions d'institucions i òrgans que correspongui efectuar al Parlament d'Andalusia regeix el principi de presència equilibrada entre homes i dones.

CAPÍTOL II

Elaboració de les normes

Article 108. *Potestat legislativa.*

El Parlament exerceix la potestat legislativa mitjançant l'elaboració i aprovació de les lleis. Les lleis que afecten l'organització territorial, el règim electoral o l'organització de les institucions bàsiques requereixen el vot favorable de la majoria absoluta del Ple del Parlament en una votació final sobre el conjunt del text, llevat dels supòsits per als quals l'Estatut exigeixi majoria qualificada.

Article 109. *Decrets legislatius.*

1. El Parlament pot delegar en el Consell de Govern la potestat de dictar normes amb rang de llei de conformitat amb el que preveu aquest article.

2. Estan excloses de la delegació legislativa les matèries següents:

- Les lleis de reforma de l'Estatut d'autonomia.
- Les lleis del pressupost de la Comunitat Autònoma.
- Les lleis que requereixin qualsevol majoria qualificada del Parlament.
- Les lleis relatives al desenvolupament dels drets i deures regulats en aquest Estatut.
- Altres lleis en què es disposi així en aquest Estatut.

3. La delegació legislativa per a la formació de textos articulats s'atorga mitjançant una llei de bases que n'ha de fixar, almenys, l'objecte i l'abast, els principis i criteris que s'han de seguir en el seu exercici i el termini d'exercici. Si s'escau, pot establir fórmules addicionals de control.

La delegació legislativa s'esgota per l'ús que en faci el Govern mitjançant la publicació de la norma corresponent. No es pot entendre concedida de manera implícita o per un temps indeterminat.

La llei de bases no pot autoritzar, en cap cas, la seva pròpia modificació, ni facultar per dictar normes de caràcter retroactiu.

4. La delegació legislativa per a la refosa de textos articulats s'atorga mitjançant llei ordinària, que ha de fixar el contingut de la delegació i especificar si s'ha de formular un text únic o inclou la regularització i harmonització de diferents textos legals.

5. Quan una proposició de llei o una esmena sigui contrària a una delegació legislativa en vigor, el Govern està facultat per oposar-se a la seva tramitació. En aquest cas es pot presentar una proposició de llei per a la derogació total o parcial de la llei de delegació.

Article 110. *Decrets llei.*

1. En cas d'extraordinària i urgent necessitat el Consell de Govern pot dictar mesures legislatives provisionals en forma de decrets llei, que no poden afectar els drets que estableix aquest Estatut, el règim electoral, ni les institucions de la Junta d'Andalusia. No es poden aprovar per decret llei els pressupostos d'Andalusia.

2. Els decrets llei queden derogats si en el termini improrrogable de trenta dies subsegüents a la seva promulgació no són convalidats expressament pel Parlament després d'un debat i votació de totalitat. Durant el termini establert en aquest apartat el Parlament pot acordar la tramitació dels decrets llei com a projectes de llei pel procediment d'urgència.

Article 111. Iniciativa legislativa.

1. La iniciativa legislativa correspon als diputats, en els termes que preveu el Reglament del Parlament, i al Consell de Govern.

2. Una llei del Parlament d'Andalusia, en el marc de la llei orgànica que preveu l'article 87.3 de la Constitució, ha de regular tant l'exercici de la iniciativa legislativa dels ajuntaments com la iniciativa legislativa popular.

3. La llei ha de regular les modalitats de consulta popular per a assumptes d'especial importància per a la Comunitat Autònoma en els termes que preveu l'article 78.

Article 112. Potestat reglamentària.

Correspon al Consell de Govern d'Andalusia l'elaboració de reglaments generals de les lleis de la Comunitat Autònoma.

Article 113. Participació ciutadana en el procediment legislatiu.

Els ciutadans, a través de les organitzacions i associacions en què s'integren, així com les institucions, participen en el procediment legislatiu en els termes que estableix el Reglament del Parlament.

Article 114. Impacte de gènere.

En el procediment d'elaboració de les lleis i disposicions reglamentàries de la Comunitat Autònoma s'ha de tenir en compte l'impacte per raó de gènere del contingut de les lleis i disposicions esmentades.

Article 115. Control de constitucionalitat.

El control de constitucionalitat de les disposicions normatives de la Comunitat Autònoma amb força de llei correspon exclusivament al Tribunal Constitucional.

Article 116. Promulgació i publicació.

Les lleis d'Andalusia són promulgades, en nom del rei, pel president de la Junta, el qual n'ha d'ordenar la publicació en el «Butlletí Oficial de la Junta d'Andalusia» en el termini de quinze dies des de l'aprovació, així com en el «Butlletí Oficial de l'Estat». Als efectes de la seva vigència regeix la data de publicació en el «Butlletí Oficial de la Junta d'Andalusia».

CAPÍTOL III**El president de la Junta****Article 117. Funcions i responsabilitat davant el Parlament.**

1. El president o presidenta de la Junta dirigeix i coordina l'activitat del Consell de Govern, coordina l'Administració de la Comunitat Autònoma, designa i separa els consellers i ostenta la suprema representació de la Comunitat Autònoma i l'ordinària de l'Estat a Andalusia.

2. El president pot delegar temporalment funcions executives pròpies en un dels vicepresidents o consellers.

3. El president és responsable políticament davant el Parlament.

4. El president pot proposar per iniciativa pròpia o a sol·licitud dels ciutadans, de conformitat amb el que estableixen l'article 78 i la legislació de l'Estat, la realització de consultes populars en l'àmbit de la Comunitat Autònoma, sobre qüestions d'interès general en matèries autonòmiques o locals.

Article 118. Elecció i responsabilitat davant els tribunals.

1. El president de la Junta és elegit d'entre els seus membres pel Parlament.

2. El president del Parlament, amb la consulta prèvia als portaveus designats pels partits o grups polítics amb representació parlamentària, ha de proposar un candidat a president de la Junta.

3. El candidat ha de presentar el seu programa al Parlament. Per ser elegit, el candidat, en la primera votació, ha d'obtenir majoria absoluta. Si no l'obté, s'ha de procedir a una nova votació quaranta-vuit hores després de l'anterior, i s'entén atorgada la confiança si obté majoria simple en la segona o successives votacions.

Si no s'aconsegueix la majoria esmentada, s'han de tramitar successives propostes en la forma prevista anteriorment. Si, transcorregut el termini de dos mesos a partir de la primera votació, cap candidat no ha obtingut la majoria simple, el Parlament queda automàticament dissolt i el president de la Junta en funcions ha de convocar noves eleccions.

4. Una vegada elegit, el president és nomenat pel rei i ha de designar els membres del Consell de Govern i a distribuir entre ells les funcions executives corresponents.

5. La responsabilitat penal del president de la Junta és exigible davant la Sala Penal del Tribunal Suprem. Davant el mateix Tribunal és exigible la responsabilitat civil en què hagi incorregut el president de la Junta en ocasió de l'exercici del seu càrrec.

CAPÍTOL IV**El Consell de Govern****Article 119. Composició i funcions.**

1. El Consell de Govern està integrat pel president, els vicepresidents, si s'escau, i els consellers.

2. El Consell de Govern d'Andalusia és l'òrgan col·legiat que, en el marc de les seves competències, exerceix la direcció política de la Comunitat Autònoma, dirigeix l'Administració i exerceix les funcions executives i administratives de la Junta d'Andalusia.

3. En l'àmbit de les competències de la Comunitat Autònoma correspon al Consell de Govern i a cadascun dels seus membres l'exercici de la potestat reglamentària.

4. Correspon al Consell de Govern la interposició de recursos d'inconstitucionalitat i conflictes de competència, així com la personació en els processos constitucionals d'acord amb el que estableixi la Llei orgànica del Tribunal Constitucional.

5. El Consell de Govern, per mitjà del seu president, pot plantejar conflictes de jurisdicció als jutges i tribunals de conformitat amb les lleis que regulen els dits conflictes.

Article 120. Cessament.

El Consell de Govern cessa després de la celebració d'eleccions al Parlament, i en els casos de pèrdua de qüestió de confiança o aprovació de moció de censura, dimissió, incapacitat, condemna penal ferma que inhabiliti per a l'exercici de càrrec públic o mort del president. El Consell de Govern cessant ha de continuar en funcions fins a la presa de possessió del nou Consell de Govern.

Article 121. Estatut i règim jurídic.

El règim jurídic i administratiu del Consell de Govern i l'estatut dels seus membres s'ha de regular per llei del Parlament d'Andalusia, que determini les causes

d'incompatibilitat d'aquells. El president i els consellers no poden exercir cap activitat laboral, professional o empresarial.

Article 122. *Responsabilitat davant els tribunals.*

1. La responsabilitat penal dels consellers és exigible davant la Sala Penal del Tribunal Suprem. No obstant això, per als delictes comesos en l'àmbit territorial de la seva jurisdicció, és exigible davant el Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia.

2. Davant aquest últim Tribunal és exigible la responsabilitat civil en què les persones esmentades hagin incorregut en ocasió de l'exercici dels seus càrrecs.

Article 123. *Potestat expropiatòria i responsabilitat patrimonial.*

1. El Consell de Govern pot exercir la potestat expropiatòria de conformitat amb la legislació estatal i autonòmica vigent en la matèria.

2. La Comunitat Autònoma ha d'indemnitzar els particulars per qualsevol lesió que pateixin en els seus béns o drets, llevat dels casos de força major, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament dels serveis públics d'aquesta.

CAPÍTOL V

De les relacions entre el Parlament

i el Consell de Govern

Article 124. *Responsabilitat solidària del Consell de Govern.*

El Consell de Govern respon políticament davant el Parlament de forma solidària, sens perjudici de la responsabilitat directa de cada conseller per la seva gestió.

Article 125. *Qüestió de confiança.*

1. El president de la Junta, amb la deliberació prèvia del Consell de Govern, pot plantejar davant el Parlament la qüestió de confiança sobre el seu programa o sobre una declaració de política general. La confiança s'entén atorgada quan hi voti a favor la majoria simple dels diputats.

2. Si el Parlament nega la seva confiança, el president de la Junta ha de presentar la dimissió davant el Parlament, el president del qual ha de convocar, en el termini màxim de quinze dies, la sessió plenària per elegir el nou president de la Junta, d'acord amb el procediment de l'article 118.

Article 126. *Moció de censura.*

1. El Parlament pot exigir la responsabilitat política del Consell de Govern mitjançant l'adopció per majoria absoluta de la moció de censura. L'ha de proposar, almenys, una quarta part dels parlamentaris i ha d'incloure un candidat o candidata a la Presidència de la Junta. La moció de censura no pot ser votada fins que no transcorrin cinc dies des de la seva presentació. Si la moció de censura no és aprovada pel Parlament, els seus signataris no en poden presentar una altra durant el mateix període de sessions.

2. Si el Parlament adopta una moció de censura, el president de la Junta ha de presentar la dimissió davant el Parlament i el candidat inclòs en la moció s'entén investit de la confiança de la Cambra. El rei l'ha de nomenar president de la Junta.

Article 127. *Dissolució del Parlament.*

1. El president de la Junta, amb la deliberació prèvia del Consell de Govern i sota la seva exclusiva responsabilitat, pot decretar la dissolució del Parlament. El decret de dissolució ha de fixar la data de les eleccions.

2. La dissolució no pot tenir lloc quan estigui en tràmit una moció de censura.

3. No escau una nova dissolució abans que hagi transcorregut un any des de l'anterior, llevat del que disposa l'article 118.3.

CAPÍTOL VI

Altres institucions d'autogovern

Article 128. *Defensor del Poble Andalús.*

1. El Defensor del Poble Andalús és el comissionat del Parlament, designat per aquest per a la defensa dels drets i les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i en el títol I del present Estatut, i a aquest efecte pot supervisar l'activitat de les administracions públiques d'Andalusia i n'ha de donar compte al Parlament.

2. El Defensor del Poble Andalús és elegit pel Parlament per majoria qualificada. La seva organització, funcions i durada del mandat s'han de regular mitjançant una llei.

3. El Defensor del Poble Andalús i el Defensor del Poble designat per les Corts Generals han de col·laborar en l'exercici de les seves funcions.

Article 129. *Consell Consultiu.*

1. El Consell Consultiu d'Andalusia és l'òrgan consultiu superior del Consell de Govern i de l'Administració de la Junta d'Andalusia, inclosos els seus organismes i ens subjectes a dret públic. Així mateix, és l'òrgan d'assessorament suprem de les entitats locals i dels organismes i ens de dret públic que en depenen, així com de les universitats públiques andaluses. També ho és de les altres entitats i corporacions de dret públic no integrades en l'Administració de la Junta d'Andalusia, quan les lleis sectorials ho prescriuin.

2. El Consell Consultiu exerceix les seves funcions amb autonomia orgànica i funcional. Una llei del Parlament n'ha de regular la composició, la competència i el funcionament.

Article 130. *Cambra de Comptes.*

1. La Cambra de Comptes és l'òrgan de control extern de l'activitat econòmica i pressupostària de la Junta d'Andalusia, dels ens locals i de la resta del sector públic d'Andalusia.

2. La Cambra de Comptes depèn orgànicament del Parlament d'Andalusia. La seva composició, organització i funcions s'ha de regular mitjançant una llei.

Article 131. *Consell Audiovisual d'Andalusia.*

1. El Consell Audiovisual és l'autoritat audiovisual independent encarregada de vetllar pel respecte dels drets, llibertats i valors constitucionals i estatutaris en els mitjans audiovisuals, tant públics com privats, a Andalusia, així com pel compliment de la normativa vigent en matèria audiovisual i de publicitat.

2. El Consell Audiovisual vetlla especialment per la protecció de la joventut i la infància en relació amb el contingut de la programació dels mitjans de comunicació, tant públics com privats, d'Andalusia.

3. Una llei del Parlament n'ha de regular la composició, la competència i el funcionament.

Article 132. Consell Econòmic i Social.

1. El Consell Econòmic i Social d'Andalusia és l'òrgan col·legiat de caràcter consultiu del Govern de la Comunitat Autònoma en matèria econòmica i social, la finalitat primordial del qual és servir de via de participació i diàleg permanent en els assumptes socioeconòmics.

2. Una llei del Parlament n'ha de regular la composició, la competència i el funcionament.

CAPÍTOL VII**L'Administració de la Junta d'Andalusia****Article 133. Principis d'actuació i gestió de competències.**

1. L'Administració de la Junta d'Andalusia serveix amb objectivitat l'interès general i actua d'acord amb els principis d'eficàcia, eficiència, racionalitat organitzativa, jerarquia, simplificació de procediments, desconcentració, coordinació, cooperació, imparcialitat, transparència, lleialtat institucional, bona fe, protecció de la confiança legítima, no-discriminació i proximitat als ciutadans, amb subjecció a la Constitució, a l'Estatut i a la resta de l'ordenament jurídic.

2. L'Administració de la Junta d'Andalusia exerceix la gestió ordinària de les seves activitats a través dels seus serveis centrals i perifèrics.

3. Tots els òrgans encarregats de la prestació de serveis o de la gestió de competències i atribucions de la Comunitat Autònoma depenen d'aquesta i s'integren en la seva Administració.

Article 134. Participació ciutadana.

La llei ha de regular:

a) La participació dels ciutadans, directament o a través de les associacions i organitzacions en què s'integrin, en els procediments administratius o d'elaboració de disposicions que els puguin afectar.

b) L'accés dels ciutadans a l'Administració de la Junta d'Andalusia, que comprèn en tot cas els seus arxius i registres, sense detriment de les garanties constitucionals i estatutàries, posant a la seva disposició els mitjans tecnològics necessaris per a això.

Article 135. Principi de representació equilibrada d'homes i dones.

Una llei ha de regular el principi de presència equilibrada d'homes i dones en el nomenament dels titulars dels òrgans directius de l'Administració andalusa la designació dels quals correspongui al Consell de Govern o als seus membres en els seus àmbits respectius. El mateix principi regeix en els nomenaments dels òrgans col·legiats o consultius que correspongui efectuar en l'àmbit de l'Administració andalusa.

Article 136. Funció i ocupació públiques.

La llei ha de regular l'estatut dels funcionaris públics de l'Administració de la Junta d'Andalusia, l'accés a l'ocupació pública d'acord amb els principis de mèrit i capacitat, i ha d'establir un òrgan administratiu de la funció pública resolutori dels recursos que s'interposin sobre aquesta matèria.

Article 137. Prestació de serveis i cartes de drets.

L'Administració de la Junta d'Andalusia ha de fer pública l'oferta i les característiques de prestació dels ser-

veis, així com les cartes de drets dels ciutadans davant l'Administració.

Article 138. Avaluació de polítiques públiques.

La llei ha de regular l'organització i el funcionament d'un sistema d'avaluació de les polítiques públiques.

Article 139. La Comunitat Autònoma com a Administració pública.

1. La Comunitat Autònoma és Administració pública als efectes de la llei reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

2. La Comunitat Autònoma està exempta de prestar caucions o dipòsits per exercir accions o interposar recursos.

TÍTOL V**El poder judicial a Andalusia****CAPÍTOL I****El Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia****Article 140. El Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia.**

1. El Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia és l'òrgan jurisdiccional en què culmina l'organització judicial a Andalusia i és competent, en els termes establerts per la llei orgànica corresponent, per conèixer dels recursos i dels procediments en els diferents ordres jurisdiccional i per tutelar els drets que reconeix el present Estatut. En tot cas, el Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia és competent en els ordres jurisdiccional civil, penal, contencios administratiu, social i en els que es puguin crear en el futur.

2. El Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia és l'última instància jurisdiccional de tots els processos judicials iniciats a Andalusia, així com de tots els recursos que es tramitin en el seu àmbit territorial, sigui quin sigui el dret invocat com a aplicable, d'acord amb la llei orgànica del poder judicial i sens perjudici de la competència reservada al Tribunal Suprem. La llei orgànica del poder judicial determina l'abast i el contingut dels dits recursos.

3. Correspon al Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia la resolució dels recursos extraordinaris de revisió que autoritzi la llei contra les resolucions fermes dictades pels òrgans judicials d'Andalusia. Correspon en exclusiva al Tribunal de Justícia d'Andalusia unificar la interpretació del dret d'Andalusia.

Article 141. Competència dels òrgans jurisdiccional a Andalusia.

1. La competència dels òrgans jurisdiccional a Andalusia s'estén:

a) En l'ordre civil, penal i social, a totes les instàncies i graus, d'acord amb el que estableix la legislació estatal.

b) En l'ordre contencios administratiu, als recursos que es dedueixin contra els actes i les disposicions de les administracions públiques en els termes que estableixi la legislació estatal.

2. Els conflictes de competència entre els òrgans judicials d'Andalusia i els de la resta d'Espanya s'han de resoldre d'acord amb el que estableix la llei orgànica del poder judicial.

Article 142. Competències del Tribunal Superior de Justícia.

En tot cas, correspon al Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia, de conformitat amb el que preveuen les lleis estatals:

1r Conèixer de les responsabilitats que s'indiquen en els articles 101.3 i 122.

2n Entendre dels recursos relacionats amb els processos electorals de la Comunitat Autònoma d'acord amb les lleis.

3r Resoldre, si s'escau, els conflictes de jurisdicció entre òrgans de la Comunitat Autònoma.

4t Resoldre les qüestions de competència entre òrgans judicials d'Andalusia.

5è Resoldre els conflictes d'atribucions entre corporacions locals.

Article 143. El president del Tribunal Superior de Justícia i el fiscal superior d'Andalusia.

1. El president o presidenta del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia és el representant del poder judicial a Andalusia. És nomenat pel rei, a proposta del Consell General del Poder Judicial amb la participació del Consell de Justícia d'Andalusia en els termes que estableixi la Llei orgànica del poder judicial. El president o presidenta de la Junta d'Andalusia ha d'ordenar la publicació del nomenament en el «Butlletí Oficial de la Junta d'Andalusia».

2. Els presidents de Sala del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia són nomenats a proposta del Consell General del Poder Judicial i amb la participació del Consell de Justícia d'Andalusia en els termes que determini la Llei orgànica del poder judicial.

3. La memòria anual del Tribunal Superior de Justícia l'ha de presentar el seu president davant el Parlament d'Andalusia.

4. El fiscal o la fiscal superior és el fiscal o la fiscal en cap del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia, representa el Ministeri Fiscal a Andalusia i és designat en els termes que preveu el seu estatut orgànic i té les funcions que s'hi estableixen. El president o presidenta de la Junta d'Andalusia ha d'ordenar la publicació del nomenament en el «Butlletí Oficial de la Junta d'Andalusia».

5. El fiscal o la fiscal superior d'Andalusia ha d'enviar una còpia de la memòria anual de la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia al Govern, al Consell de Justícia d'Andalusia i al Parlament, i l'ha de presentar davant d'aquest. La Junta d'Andalusia pot signar convenis amb el Ministeri Fiscal.

CAPÍTOL II

El Consell de Justícia d'Andalusia

Article 144. El Consell de Justícia d'Andalusia.

1. El Consell de Justícia d'Andalusia és l'òrgan de govern de l'Administració de justícia a Andalusia, d'acord amb el que preveu la Llei orgànica del poder judicial.

2. El Consell de Justícia d'Andalusia està integrat pel president o la presidenta del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia, que el presideix, i pels membres elegits entre jutges, magistrats, fiscals i juristes de prestigi reconegut que es nomenin d'acord amb el que preveu la Llei orgànica del poder judicial, i correspon al Parlament d'Andalusia designar els membres que determini la dita Llei.

3. Les funcions del Consell de Justícia d'Andalusia són les que preveuen la Llei orgànica del poder judicial, el present Estatut, i les lleis del Parlament d'Andalusia i les que, si s'escau, li delegui el Consell General del Poder Judicial.

4. Les atribucions del Consell de Justícia d'Andalusia respecte als òrgans jurisdiccionals situats al seu territori són, de conformitat amb el que preveu la Llei orgànica del poder judicial, les següents:

a) Participar en la designació del president o presidenta del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia, així com en la dels presidents de sala del Tribunal Superior esmentat i dels presidents de les audiències provincials.

b) Proposar al Consell General del Poder Judicial i expedir els nomenaments i els cessaments dels jutges i magistrats incorporats a la carrera judicial temporalment amb funcions d'assistència, suport o substitució, així com determinar l'adscripció d'aquests jutges i magistrats als òrgans judicials que requereixin mesures de reforç.

c) Instruir expedients i, en general, exercir les funcions disciplinàries sobre jutges i magistrats en els termes previstos per les lleis.

d) Participar en la planificació de la inspecció de jutjats i tribunals, ordenar, si s'escau, la seva inspecció i vigilància i fer propostes en aquest àmbit, atendre les ordres d'inspecció dels jutjats i tribunals que insti el Govern i donar compte de la resolució i de les mesures adoptades.

e) Informar sobre els recursos d'alçada interposats contra els acords dels òrgans de govern dels tribunals i jutjats d'Andalusia.

f) Precisar i aplicar, quan sigui procedent, en l'àmbit d'Andalusia, els reglaments del Consell General del Poder Judicial.

g) Informar sobre les propostes de revisió, delimitació i modificació de les demarcacions territorials dels òrgans jurisdiccionals i sobre les propostes de creació de seccions i jutjats.

h) Presentar una memòria anual al Parlament sobre l'estat i el funcionament de l'Administració de justícia a Andalusia.

i) Totes les funcions que li atribueixin la Llei orgànica del poder judicial i les lleis del Parlament, i les que li delegui el Consell General del Poder Judicial.

5. Les resolucions del Consell de Justícia d'Andalusia en matèria de nomenaments, autoritzacions, llicències i permisos s'han d'adoptar d'acord amb els criteris que aprovi el Consell General del Poder Judicial.

6. El Consell de Justícia d'Andalusia, a través del seu president o la seva presidenta, ha de comunicar al Consell General del Poder Judicial les resolucions que dicti i les iniciatives que emprengui, i ha de facilitar la informació que li sigui sol·licitada.

CAPÍTOL III

Competències de la Junta d'Andalusia en matèria d'Administració de justícia

Article 145. Assumpció competencial.

La Comunitat Autònoma assumeix les competències en matèria de justícia per a les quals la legislació estatal exigeixi una previsió estatutària.

Article 146. Oposicions i concursos.

1. La Junta d'Andalusia proposa al Govern de l'Estat, al Consell General del Poder Judicial o al Consell de Justícia d'Andalusia, segons que correspongui, la convocatòria d'oposicions i concursos per cobrir les places vacants de magistrats, jutges i fiscals a Andalusia.

2. El Consell de Justícia d'Andalusia convoca els concursos per cobrir places vacants de jutges i magistrats en els termes que estableix la Llei orgànica del poder judicial.

Article 147. Mitjans personals.

1. Correspon a la Junta d'Andalusia la competència normativa sobre el personal no judicial al servei de l'Administració de justícia, dins el respecte a l'estatut jurídic d'aquest personal establert per la Llei orgànica del poder judicial. En els termes esmentats, aquesta competència de la Junta d'Andalusia inclou la regulació de:

- a) L'organització d'aquest personal en cossos i escales.
- b) El procés de selecció.
- c) La promoció interna, la formació inicial i la formació continuada.
- d) La provisió de destinacions i ascensos.
- e) Les situacions administratives.
- f) El règim de retribucions.
- g) La jornada laboral i l'horari de treball.
- h) L'ordenació de l'activitat professional i les funcions.
- i) Les llicències, els permisos, les vacances i les incompatibilitats.
- j) El registre de personal.
- k) El règim disciplinari.

2. En els mateixos termes, correspon a la Junta d'Andalusia la competència executiva i de gestió en matèria de personal no judicial al servei de l'Administració de justícia. Aquesta competència inclou:

- a) Aprovar l'oferta d'ocupació pública.
- b) Convocar i resoldre tots els processos de selecció, i l'adscripció als llocs de treball.
- c) Nomenar els funcionaris que superin els processos selectius.
- d) Impartir la formació, prèvia i continuada.
- e) Elaborar les relacions de llocs de treball.
- f) Convocar i resoldre tots els processos de provisió de llocs de treball.
- g) Convocar i resoldre tots els processos de promoció interna.
- h) Gestionar el Registre de Personal, coordinat amb l'estatal.
- i) Efectuar tota la gestió d'aquest personal en aplicació del seu règim estatutari i retributiu.
- j) Exercir la potestat disciplinària i imposar les sancions que escaiguin, inclosa la separació del servei.
- k) Exercir totes les altres funcions que siguin necessàries per garantir una gestió eficaç i eficient dels recursos humans al servei de l'Administració de justícia.

3. Dins del marc que disposa la Llei orgànica del poder judicial, per llei del Parlament es poden crear, si s'escau, cossos de funcionaris al servei de l'Administració de justícia, que depenen de la funció pública de la Junta d'Andalusia.

4. La Junta d'Andalusia disposa de competència exclusiva sobre el personal laboral al servei de l'Administració de justícia.

Article 148. Mitjans materials.

Corresponen a la Junta d'Andalusia els mitjans materials de l'Administració de justícia a Andalusia. Aquesta competència inclou en tot cas:

- a) La construcció i la reforma dels edificis judicials i de la fiscalia.
- b) La provisió de béns mobles i materials per a les dependències judicials i fiscals.
- c) La configuració, la implantació i el manteniment de sistemes informàtics i de comunicació, sens perjudici de les competències de coordinació i homologació que corresponen a l'Estat per garantir la compatibilitat del sistema.

d) La gestió i la custòdia dels arxius, de les peces de convicció i dels efectes intervinguts, en tot el que no tingui naturalesa jurisdiccional.

e) La participació en la gestió dels comptes de dipòsits i consignacions judicials i dels seus rendiments, tenint en compte el volum de l'activitat judicial desenvolupada a la Comunitat Autònoma i el cost efectiu dels serveis i en el marc del que estableix la legislació estatal.

f) La gestió, la liquidació i la recaptació de les taxes judicials que estableixi la Junta d'Andalusia en l'àmbit de les seves competències sobre Administració de justícia.

Article 149. Oficina judicial i institucions i serveis de suport.

Correspon a la Junta d'Andalusia, d'acord amb la Llei orgànica del poder judicial, determinar la creació, el disseny, l'organització, la dotació i la gestió de les oficines judicials i dels òrgans i serveis de suport als òrgans jurisdiccional, incloent-hi la regulació de les institucions, els instituts i els serveis de medicina forense i de toxicologia.

Article 150. Justícia gratuïta. Procediments de mediació i conciliació.

1. Correspon a la Junta d'Andalusia la competència per ordenar els serveis de justícia gratuïta i d'orientació jurídica gratuïta.

2. La Junta d'Andalusia pot establir els instruments i procediments de mediació i conciliació en la resolució de conflictes en les matèries de la seva competència.

Article 151. Demarcació, planta i capitalitat judicials.

1. El Govern de la Junta d'Andalusia, almenys cada cinc anys, amb l'informe previ del Consell de Justícia d'Andalusia, ha de proposar al Govern de l'Estat la determinació i la revisió de la demarcació i la planta judicials a Andalusia. Aquesta proposta, que és preceptiva, ha d'acompanyar el projecte de llei que el Govern envii a les Corts Generals.

2. Les modificacions de la planta judicial que no comportin reforma legislativa poden correspondre al Govern de la Junta d'Andalusia. Així mateix la Junta d'Andalusia pot crear seccions i jutjats, per delegació del Govern de l'Estat, en els termes que preveu la Llei orgànica del poder judicial.

3. La capitalitat de les demarcacions judicials la fixa una llei del Parlament.

Article 152. Justícia de pau i de proximitat.

1. La Junta d'Andalusia té competència sobre la justícia de pau en els termes que estableixi la Llei orgànica del poder judicial. En aquests mateixos termes correspon al Consell de Justícia d'Andalusia el nomenament dels jutges. La Junta d'Andalusia també es fa càrrec de les seves indemnitzacions i és la competent per proveir els mitjans necessaris per a l'exercici de les seves funcions. També li correspon la creació de les secretaries i la seva provisió.

2. La Junta d'Andalusia, en les poblacions que es determini i d'acord amb el que estableix la Llei orgànica del poder judicial, pot instar l'establiment d'un sistema de justícia de proximitat que tingui per objectiu resoldre conflictes menors amb celeritat i eficàcia.

Article 153. Clàusula subrogatòria.

La Junta d'Andalusia exerceix, a més, les funcions i facultats que la Llei orgànica del poder judicial reconegui o atribueixi al Govern de l'Estat amb relació a l'Administració de justícia a Andalusia.

Article 154. Participació en l'Administració de justícia.

Els andalusos poden participar en l'Administració de justícia, mitjançant la institució del jurat, en els processos penals que se substanciïn davant els òrgans jurisdiccionals radicats en territori andalús en els casos i la forma legalment establerts, de conformitat amb el que preveu la legislació de l'Estat.

Article 155. Relacions de l'Administració de justícia amb la ciutadania.

La llei ha de regular una carta dels drets dels ciutadans en la seva relació amb el servei públic de l'Administració de justícia.

TÍTOL VI**Economia, ocupació i hisenda****CAPÍTOL I****Economia****Article 156. Subordinació a l'interès general.**

Tota la riquesa de la Comunitat Autònoma, en les diferents formes i manifestacions, i sigui quina sigui la seva titularitat, està subordinada a l'interès general.

Article 157. Principis i objectius bàsics.

1. La llibertat d'empresa, l'economia social de mercat, la iniciativa pública, la planificació i el foment de l'activitat econòmica constitueixen el fonament de l'actuació dels poders públics de la Comunitat Autònoma d'Andalusia en l'àmbit econòmic.

2. L'activitat econòmica està orientada a la consecució dels objectius bàsics de la Comunitat Autònoma establerts en el títol preliminar.

3. La política econòmica d'Andalusia es regeix pels principis següents:

1r El desenvolupament sostenible.

2n La plena ocupació, la qualitat en el treball i la igualtat en l'accés.

3r La cohesió social.

4t La creació i redistribució de la riquesa.

4. La política econòmica d'Andalusia ha de promoure la capacitat emprenedora i de les iniciatives empresarials, incentivant especialment la petita i mitjana empresa, l'activitat de l'economia social i dels emprenedors autònoms, la formació permanent dels treballadors, la seguretat i la salut laboral, les relacions entre la recerca, la Universitat i el sector productiu, i la projecció internacional de les empreses andaluses.

Article 158. Ens instrumentals.

La Comunitat Autònoma pot constituir empreses públiques i altres ens instrumentals, amb personalitat jurídica pròpia, per a l'execució de funcions de la seva competència.

Article 159. Diàleg i concertació social.

Els sindicats i les organitzacions empresarials contribueixen al diàleg i la concertació social, i exerceixen una funció rellevant en la defensa i promoció dels interessos econòmics i socials que els són propis.

Article 160. Funció consultiva en matèria econòmica i social.

Correspon al Consell Econòmic i Social la funció consultiva en matèria econòmica i social en els termes que desenvolupa l'article 132.

Article 161. Cohesió social i territorial.

Els poders públics andalusos han d'orientar la seva actuació a la consecució de la cohesió social i territorial, així com l'impuls de l'activitat econòmica, a través de les inversions públiques.

Article 162. Sector financer.

1. Els poders públics andalusos han de contribuir a l'enfortiment del sector financer andalús i propiciar-ne la participació en els plans estratègics de l'economia.

2. La Junta d'Andalusia ha de promoure una ordenació eficaç del sistema financer andalús i garantir-ne la viabilitat i estabilitat, prestant una atenció especial a les caixes rurals i a les caixes d'estalvis i a les funcions que corresponen a aquestes últimes al servei del benestar general i del desenvolupament econòmic i empresarial.

Article 163. Modernització econòmica. Accés als mitjans de producció.

1. La Comunitat Autònoma ha d'atendre la modernització, la innovació i el desenvolupament de tots els sectors econòmics, a fi de propiciar un teixit productiu de qualitat i, en particular, de l'agricultura, de la ramaderia, de la pesca i de l'artesania, a fi d'equiparar el nivell de vida dels andalusos i andaluses.

2. Els poders públics de la Comunitat Autònoma han de fomentar les societats cooperatives i altres formes jurídiques d'economia social, mitjançant la legislació adequada.

3. Els poders públics, d'acord amb la legislació estatal sobre la matèria, han d'establir els mitjans que facilitin l'accés dels treballadors a la propietat i gestió dels mitjans de producció, de conformitat amb l'article 129.2 de la Constitució.

Article 164. Defensa de la competència.

1. La Junta d'Andalusia ha d'establir per llei un òrgan independent de defensa de la competència en relació amb les activitats econòmiques que es duguin a terme principalment a Andalusia, en els termes de l'article 58.2.

2. Així mateix, pot instar els organismes estatals de defensa de la competència en tot el que consideri necessari per a l'interès general d'Andalusia en aquesta matèria.

Article 165. Participació en l'ordenació general de l'economia.

La Comunitat Autònoma d'Andalusia participa en l'elaboració de les decisions estatals que afectin la planificació general de l'activitat econòmica, especialment en les que afectin sectors estratègics d'interès per a Andalusia, tot això d'acord amb el que disposa l'article 131.2 de la Constitució.

CAPÍTOL II**Ocupació i relacions laborals****Article 166. Protecció dels drets laborals i sindicals.**

Els poders públics vetllen pels drets laborals i sindicals dels treballadors en tots els sectors d'activitat.

Article 167. Igualtat de la dona en l'ocupació.

Els poders públics garanteixen el compliment del principi d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones en l'àmbit laboral, en l'accés a l'ocupació, la formació i la promoció professional, les condicions de treball, inclosa la retribució, així com que les dones no siguin discriminades per causa d'embaràs o maternitat.

Article 168. Conciliació de la vida laboral, familiar i personal.

La Comunitat Autònoma ha d'impulsar polítiques que afavoreixin la conciliació del treball amb la vida personal i familiar.

Article 169. Polítiques d'ocupació.

1. Els poders públics han de fomentar l'accés a l'ocupació dels joves i orientar les seves polítiques a la creació d'ocupació estable i de qualitat per a tots els andalusos i andaluses. A aquests efectes, han d'establir polítiques específiques d'inserció laboral, formació i promoció professional, estabilitat en l'ocupació i reducció de la precarietat laboral.

2. Els poders públics han d'establir polítiques específiques per a la inserció laboral de les persones amb discapacitat, i han de vetllar pel compliment de les reserves que preveu la legislació aplicable.

3. Els poders públics han de dissenyar i establir polítiques concretes per a la inserció laboral dels col·lectius amb especial dificultat en l'accés a l'ocupació, posant atenció especialment als col·lectius en situació o risc d'exclusió social.

Article 170. Participació dels treballadors a les empreses.

Andalusia ha de promoure la participació dels treballadors a les empreses, així com l'accés a la informació sobre els aspectes generals i laborals que els afectin.

Article 171. Seguretat i salut laboral.

1. L'Administració Pública ha de contribuir a garantir la seguretat i salut laboral dels treballadors, per a la qual cosa ha de dissenyar instruments precisos de control i reducció de la sinistralitat laboral, així com mecanismes d'inspecció i prevenció dels riscos laborals.

2. La Comunitat Autònoma s'ha de dotar d'instruments propis per a la lluita contra la sinistralitat laboral.

Article 172. Treballadors autònoms i cooperatives.

1. Una llei del Parlament d'Andalusia ha de regular les polítiques de suport i foment de l'activitat del treballador autònom.

2. Són objecte d'atenció preferent, en les polítiques públiques, les cooperatives i altres entitats d'economia social.

Article 173. Relacions laborals.

La Comunitat Autònoma ha de tenir política pròpia de relacions laborals, que compregui, en tot cas:

1r Les polítiques actives d'ocupació, la intermediació i el foment de l'ocupació i de l'autoocupació.

2n Les polítiques de prevenció de riscos laborals i protecció de la seguretat i salut laboral.

3r La promoció del marc autonòmic per a la negociació col·lectiva.

4t La promoció de mitjans de resolució extrajudicial de conflictes laborals.

Article 174. Contractació i subvenció pública.

Les administracions públiques d'Andalusia, en el marc de les seves competències i en l'àmbit de la contractació i de la subvenció pública, han d'adoptar mesures relatives a:

- La seguretat i salut laboral.
- L'estabilitat en l'ocupació.
- La igualtat d'oportunitats de les dones.
- La inserció laboral dels col·lectius més desfavorits.
- La cura dels aspectes mediambientals en els processos de producció o transformació de béns i serveis.

CAPÍTOL III**Hisenda de la Comunitat Autònoma****Article 175. Principis generals.**

1. Les relacions d'ordre tributari i financer entre l'Estat i la Comunitat Autònoma d'Andalusia es regulen per la Constitució, el present Estatut i la Llei orgànica que preveu l'apartat tercer de l'article 157 de la Constitució.

2. La Comunitat Autònoma d'Andalusia ha de disposar dels recursos necessaris per atendre de manera estable i permanent el desenvolupament i l'execució de les seves competències perquè quedi garantit el principi d'igualtat en l'accés i prestació de serveis i béns públics en tot el territori espanyol. Tot això d'acord amb els principis de:

- Autonomia financera.
- Suficiència financera, en virtut dels articles 157 i 158 de la Constitució espanyola, que ha d'atendre fonamentalment la població real efectiva determinada d'acord amb la normativa estatal i, si s'escau, protegida, així com la seva evolució. Juntament amb la població, per fer efectiu aquest principi, s'han de tenir en compte altres circumstàncies que puguin influir en el cost dels serveis que es prestin.
- Garantia de finançament dels serveis d'educació, sanitat i altres serveis socials essencials de l'estat del benestar per assolir nivells similars en el conjunt de l'Estat, sempre que es porti a terme un esforç fiscal similar expressat en termes de la normativa i d'acord amb l'article 31 de la Constitució.
- Responsabilitat fiscal, d'acord amb els principis constitucionals de generalitat, equitat, progressivitat, capacitat econòmica, així com coordinació i transparència en les relacions fiscals i financeres entre les administracions públiques. Per a això, la Comunitat Autònoma ha de disposar d'un espai fiscal propi integrat pels seus recursos de naturalesa tributària, en el qual ha de desenvolupar l'exercici de les seves competències normatives d'acord amb el que preveu l'article 157.2 de la Constitució espanyola i la gestió, liquidació, inspecció, revisió i recapitació d'aquests recursos.

e) Llei de finançament dels serveis d'educació, sanitat i altres serveis socials essencials de l'estat del benestar per assolir nivells similars en el conjunt de l'Estat, sempre que es porti a terme un esforç fiscal similar expressat en termes de la normativa i d'acord amb l'article 31 de la Constitució.

d) Responsabilitat fiscal, d'acord amb els principis constitucionals de generalitat, equitat, progressivitat, capacitat econòmica, així com coordinació i transparència en les relacions fiscals i financeres entre les administracions públiques. Per a això, la Comunitat Autònoma ha de disposar d'un espai fiscal propi integrat pels seus recursos de naturalesa tributària, en el qual ha de desenvolupar l'exercici de les seves competències normatives d'acord amb el que preveu l'article 157.2 de la Constitució espanyola i la gestió, liquidació, inspecció, revisió i recapitació d'aquests recursos.

e) Llei de finançament dels serveis d'educació, sanitat i altres serveis socials essencials de l'estat del benestar per assolir nivells similars en el conjunt de l'Estat, sempre que es porti a terme un esforç fiscal similar expressat en termes de la normativa i d'acord amb l'article 31 de la Constitució.

f) Solidaritat, de manera que es garanteixi l'establiment d'un equilibri econòmic, adequat i just entre les diverses parts del territori espanyol, prevista a l'article 138 de la Constitució. El Fons de Compensació Interterritorial ha de fixar les assignacions corresponents per col·laborar en aquest propòsit.

g) Anivellament dels serveis a què es refereix l'article 158.1 de la Constitució, en els termes que estableix la lletra c) d'aquest apartat.

h) Lliure definició del destí i volum de la despesa pública per a la prestació dels serveis a càrrec seu, sens perjudici de les exigències en matèria d'estabilitat pressupostària i dels altres criteris derivats de la normativa de la Unió Europea i de la legislació de l'Estat.

- i) Prudència financera i austeritat.
- j) Participació mitjançant relacions multilaterals en els organismes que sigui procedent, relacionats amb el finançament autonòmic.

SECCIÓ PRIMERA. RECURSOS

Article 176. *Recursos.*

1. La Junta d'Andalusia disposa de patrimoni i hisenda propis per a l'exercici de les seves competències.

2. Constitueixen recursos de la Hisenda pública de la Junta d'Andalusia:

- a) Els de naturalesa tributària definits pel producte de:
 - Els tributs propis establerts per la Comunitat Autònoma.
 - Els tributs cedits per l'Estat.
 - Els recàrrecs sobre tributs estatals.
- b) Les assignacions i transferències amb càrrec als recursos de l'Estat, i singularment els provinents dels instruments destinats, si s'escau, a garantir la suficiència.
- c) El deute públic i el recurs al crèdit.
- d) La participació en els Fons de Compensació Interterritorial, i en qualssevol altres fons destinats a l'anivellament de serveis, convergència i competitivitat, infraestructures i béns d'acord amb la seva normativa reguladora.
- e) Altres assignacions amb càrrec als pressupostos generals de l'Estat.
- f) Les transferències de la Unió Europea o altres administracions públiques.
- g) Els rendiments del patrimoni de la Comunitat Autònoma i altres ingressos de dret privat, llegats, donacions i subvencions que percebi.
- h) Les multes i sancions en l'àmbit de les seves competències.
- i) Qualsevol altre recurs que li pertanyi en virtut del que disposen les lleis.

3. L'establiment, regulació i aplicació d'aquests recursos s'ha d'efectuar quan sigui procedent en els termes i amb els límits previstos o derivats de la Llei orgànica que preveu l'article 157.3 de la Constitució, de conformitat amb el que disposen l'article esmentat i els preceptes concordants d'aquesta.

Article 177. *Actualització del finançament.*

1. L'Estat i la Comunitat Autònoma han d'actualitzar quinquennalment el sistema de finançament, tenint en compte l'evolució del conjunt de recursos públics disponibles i de les necessitats de despeses de les diferents administracions. Aquesta actuació s'ha d'efectuar sense perjudici del seguiment i l'eventualment posada al dia de les variables bàsiques utilitzades per determinar els recursos proporcionats pel sistema de finançament.

2. L'actualització a què fa referència l'apartat anterior l'ha d'aprovar la Comissió Mixta d'Assumptes Econòmics i Fiscals Estat-Comunitat Autònoma.

Article 178. *Tributs cedits.*

1. De conformitat amb l'apartat 3 d'aquest article, amb els límits i, si s'escau, amb la capacitat normativa i en els termes que s'estableixin a la Llei orgànica que preveu l'article 157.3 de la Constitució, se cedeixen a la Comunitat Autònoma els següents tributs:

- a) Tributs estatals cedits totalment:
 - Impost sobre patrimoni.
 - Impost sobre successions i donacions.

Impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats.

Els tributs sobre joc.

Impost sobre electricitat.

Impost especial sobre determinats mitjans de transport.

Impost sobre les vendes detallistes de determinats hidrocarburs.

B) Tributs estatals cedits parcialment:

Impost sobre la renda de les persones físiques.

Impost sobre el valor afegit.

Impost especial sobre la cervesa.

Impost especial sobre el vi i begudes fermentades.

Impost especial sobre productes intermedis.

Impost especial sobre l'alcohol i begudes derivades.

Impost especial sobre hidrocarburs.

Impost especial sobre labors del tabac.

L'eventual supressió o modificació d'algun dels tributs esmentats implica l'extinció o modificació de la cessió.

2. El contingut d'aquest article es pot modificar mitjançant acord de l'Estat amb la Comunitat Autònoma, que s'ha de tramitar com a projecte de llei. A aquests efectes la modificació del present article no es considera modificació de l'Estatut.

3. L'abast i les condicions de la cessió els ha de fixar la Comissió Mixta esmentada a l'article 184, que, en tot cas, ho ha de referir a rendiments a Andalusia. El Govern de la Nació ha de tramitar l'acord de la Comissió com a projecte de llei.

Article 179. *Principis rectors de la potestat tributària.*

1. En els termes que estableixen la Constitució i la Llei orgànica que preveu el seu article 157.3, correspon al Parlament la potestat d'establir els tributs, així com la fixació de recàrrecs.

2. La potestat tributària s'ha d'exercir d'acord amb els principis constitucionals de capacitat econòmica, justícia, generalitat, igualtat, equitativa distribució de la càrrega tributària, progressivitat i no-confiscatorietat.

3. Sens perjudici de la seva funció primordial de recursos per a la recaptació d'ingressos públics, els tributs poden ser instruments de política econòmica a fi d'aconseguir un elevat nivell de progrés, cohesió, protecció ambiental i benestar social.

4. La Comunitat Autònoma ha d'actuar d'acord amb els principis d'harmonització, preservant la unitat de mercat.

Article 180. *Competències en matèria tributària.*

1. Amb observança dels límits que estableixen la Constitució i la Llei orgànica que preveu el seu article 157.3, correspon a la Comunitat Autònoma l'establiment i la regulació dels seus propis tributs, com també la gestió, liquidació, recaptació, inspecció i revisió d'aquests tributs. Amb aquesta finalitat, la Comunitat Autònoma disposa d'atribucions plenes per a l'organització i l'execució d'aquestes tasques, sense perjudici de la col·laboració que es pugui establir amb l'Administració Tributària de l'Estat, especialment quan ho exigeixi la naturalesa del tribut.

2. La Comunitat Autònoma exerceix les competències normatives i, per delegació de l'Estat, de gestió, liquidació, recaptació, inspecció i revisió, si s'escau, dels tributs estatals totalment cedits a la Comunitat Autònoma, en els termes que estableix la Llei orgànica prevista a l'article 157.3 de la Constitució i concretats a la llei que reguli la cessió de tributs, sense perjudici de la col·laboració que es pugui establir amb l'Administració de l'Estat, d'acord amb el que estableixi la llei que fixi l'abast i les condicions de la cessió.

3. La gestió, liquidació, recaptació, inspecció i revisió, si s'escau, dels altres tributs de l'Estat recaptats a Andalusia correspon a l'Administració tributària de l'Estat, sens perjudici de la delegació que la Comunitat Autònoma pugui rebre d'aquest, i de la col·laboració que es pugui establir, quan ho exigeixi la naturalesa del tribut, tot això en els termes establerts a la Constitució i a la Llei orgànica que preveu el seu article 157.3.

Article 181. *Organització en matèria tributària.*

1. L'organització de l'Administració de la Comunitat Autònoma en matèria tributària ha d'adoptar la forma que millor respongui als principis previstos amb caràcter general a la Constitució i en aquest Estatut, vetllant especialment per l'aplicació efectiva dels recursos a càrrec seu i lluitant contra el frau fiscal.

2. Amb la finalitat indicada a l'apartat anterior, s'ha de crear per llei una Agència Tributària a la qual s'ha d'encomanar la gestió, liquidació, recaptació i inspecció de tots els tributs propis, com també, per delegació de l'Estat, dels tributs estatals totalment cedits a la Junta d'Andalusia. En relació amb els altres impostos cedits gestionats per l'Administració Tributària de l'Estat a Andalusia, es pot establir un règim de col·laboració per compartir-ne la gestió quan ho exigeixi la naturalesa del tribut. A aquest efecte, s'ha de constituir en l'àmbit de la Comunitat Autònoma un consorci amb participació paritària de l'Administració Tributària estatal i la de la Comunitat Autònoma.

3. La Comunitat Autònoma ha de participar, en la forma que es determini, en els organismes tributaris de l'Estat responsables de la gestió, liquidació, recaptació i inspecció dels tributs estatals cedits parcialment.

4. L'Agència Tributària d'Andalusia pot prestar la seva col·laboració a altres administracions i pot assumir, per delegació, la gestió tributària en relació amb els tributs locals.

Article 182. *Òrgans economicoadministratius.*

La Comunitat Autònoma ha d'assumir, per mitjà dels seus propis òrgans economicoadministratius, la revisió per la via administrativa de les reclamacions que els contribuents puguin interposar contra els actes de gestió tributària dictats per l'Agència Tributària andalusa, sens perjudici de les competències en matèria d'unificació de criteri que li corresponen a l'Administració General de l'Estat.

A aquests efectes, la Junta d'Andalusia i l'Administració General de l'Estat també poden acordar els mecanismes de cooperació que siguin necessaris per a l'exercici adequat de les funcions de revisió en la via economicoadministrativa.

Article 183. *Relacions de la Comunitat Autònoma amb l'Administració financera de l'Estat.*

1. Les relacions financeres de la Comunitat Autònoma amb l'Estat es regeixen pels principis de transparència, lleialtat institucional i participació en les decisions que els afectin.

2. Andalusia, atenent els seus interessos en matèria de finançament, pot decidir la seva vinculació al model de finançament autonòmic de la manera i amb la forma que preveu l'article 184 d'aquest Estatut, respectant-se, en tot cas, els principis enumerats a l'article 175 anterior.

3. Andalusia ha de col·laborar o participar, amb la forma que determini la normativa aplicable, en la gestió de l'Agència Tributària Estatal.

4. Les dues administracions s'han de facilitar mútuament l'accés a la informació estadística i de gestió neces-

sària per al millor exercici de les seves respectives competències en un marc de cooperació i transparència.

5. En el cas de reforma o modificació del sistema tributari espanyol que impliqui una supressió de tributs o una variació dels ingressos de la Comunitat Autònoma d'Andalusia, que depenen dels tributs estatals, la Comunitat Autònoma d'Andalusia té dret que l'Estat adopti les mesures de compensació oportunes perquè aquesta no vegi reduïdes ni minvades les possibilitats de desenvolupament de les seves competències ni del seu creixement futur. D'acord amb el principi de lleialtat institucional, s'ha de valorar l'impacte financer, positiu o negatiu, que les disposicions generals aprovades per l'Estat tinguin sobre la Comunitat Autònoma o les aprovades per la Comunitat Autònoma tinguin sobre l'Estat, en un període de temps determinat, en forma d'una variació de les necessitats de despesa o de la capacitat fiscal, amb la finalitat d'establir els mecanismes d'ajust necessaris.

6. Andalusia ha de participar en la forma que es determini en la realització dels estudis, anàlisis, informes o qualsevol altre tipus d'actuació que es consideri necessària en matèria de regulació, aplicació dels tributs cedits a les comunitats autònomes.

7. La Comunitat Autònoma d'Andalusia ha de mantenir relacions multilaterals, a través del Consell de Política Fiscal i Financera, en les matèries que afectin, entre d'altres, el sistema estatal de finançament, i a la Comissió Mixta que estableix l'article següent en relació amb les qüestions específiques andaluses.

Article 184. *Comissió Mixta d'Assumptes Econòmics i Fiscals Estat-Comunitat Autònoma.*

1. La Comissió Mixta d'Assumptes Econòmics i Fiscals Estat-Comunitat Autònoma és l'òrgan bilateral de relació entre l'Estat i la Comunitat Autònoma en l'àmbit del finançament autonòmic. Li correspon la concreció, aprovació, actualització i seguiment del sistema de finançament, així com la canalització del conjunt de relacions fiscals i financeres de la Comunitat Autònoma i l'Estat, i exerceix les seves funcions sens perjudici dels acords subscrits per la Junta d'Andalusia en aquesta matèria en institucions i organismes de caràcter multilateral.

2. La Comissió Mixta està integrada per un nombre igual de representants de l'Estat i de la Comunitat Autònoma. La seva presidència s'exerceix de manera rotatòria entre les dues parts en torns anuals.

3. La Comissió Mixta adopta el seu reglament intern i de funcionament per acord entre les dues delegacions.

4. Correspon a la Comissió Mixta d'Assumptes Econòmics i Fiscals Estat-Comunitat Autònoma:

a) Acordar l'abast i les condicions de la cessió de tributs de titularitat estatal i, especialment, els percentatges de participació en el rendiment dels tributs estatals cedits parcialment.

b) Establir els mecanismes de col·laboració entre l'Administració Tributària d'Andalusia i l'Administració Tributària de l'Estat, així com els criteris de coordinació i d'harmonització fiscal d'acord amb les característiques o la naturalesa dels tributs cedits.

c) Negociar el percentatge de participació d'Andalusia en la distribució territorial dels fons estructurals europeus.

d) Estudiar les inversions que l'Estat ha de dur a terme a la Comunitat Autònoma d'Andalusia.

e) Acordar la valoració dels traspassos de serveis de l'Estat a la Comunitat Autònoma.

f) Establir els mecanismes de col·laboració entre la Comunitat Autònoma i l'Administració General de l'Estat que siguin necessaris per a l'exercici adequat de les funcions de revisió en la via economicoadministrativa.

g) Acordar els mecanismes de col·laboració entre la Comunitat Autònoma i l'Estat per a l'exercici de les funcions en matèria cadastral.

5. La Comissió Mixta ha de proposar les mesures de cooperació necessàries per garantir l'equilibri del sistema de finançament que estableix el present capítol quan es pugui veure alterat per decisions legislatives estatals o de la Unió Europea.

Article 185. *Gestió dels fons europeus.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la gestió, planificació i execució dels fons europeus destinats a Andalusia i, en general, dels que es canalitzin a través de programes europeus, assignats a ella mateixa, en especial dels aprovats en aplicació de criteris de convergència o derivats de la situació específica d'Andalusia.

2. Els fons que es rebin en aquests conceptes poden ser modulats amb criteris socials i territorials per la Comunitat Autònoma d'Andalusia, dins el respecte a les normes europees aplicables.

Article 186. *Tractament fiscal.*

La Comunitat Autònoma gaudeix del mateix tractament fiscal que la legislació estableixi per a l'Estat.

Article 187. *Deute públic i operacions de crèdit.*

1. La Comunitat Autònoma pot emetre deute públic per finançar despeses d'inversió d'acord amb una llei del Parlament de conformitat amb el que disposa la Llei orgànica prevista a l'article 157.3 de la Constitució.

2. El volum i les característiques de les emissions s'han d'establir d'acord amb l'ordenació general de la política creditícia i en col·laboració amb l'Estat.

3. Els títols emesos tenen la consideració de fons públics a tots els efectes.

4. La Comunitat Autònoma pot realitzar operacions de crèdit per un termini inferior a un any, per tal de cobrir les seves necessitats transitòries de tresoreria, amb subjecció al que disposa la Llei orgànica prevista a l'article 157.3 de la Constitució.

5. La Comunitat Autònoma també pot realitzar operacions de crèdit, per un termini superior a un any, sigui quina sigui la forma com es documentin, sempre que es compleixin els requisits següents:

a) Que l'import total del crèdit sigui destinat exclusivament a la realització de despeses d'inversió.

b) Que l'import total de les anualitats d'amortització per capital i interessos no excedeixi el vint-i-cinc per cent dels ingressos corrents de la Comunitat Autònoma.

Article 188. *Patrimoni.*

1. El patrimoni de la Comunitat Autònoma està integrat per:

a) Els béns i drets de la seva titularitat en el moment d'aprovar-se el present Estatut.

b) Els béns i drets adquirits per qualsevol títol jurídic vàlid.

2. El patrimoni de la Comunitat Autònoma, la seva administració, defensa i conservació s'han de regular per mitjà d'una llei del Parlament d'Andalusia.

SECCIÓ SEGONA. DESPESA PÚBLICA I PRESSUPOST

Article 189. *Assignació de la despesa pública.*

1. La despesa pública de la Comunitat Autònoma ha de fer una assignació equitativa dels recursos disponibles

amb la finalitat de satisfer les necessitats que s'han de cobrir, tenint en compte els fins constitucionals i estatutaris encomanats als poders públics, així com els principis d'estabilitat econòmica, eficiència i economia que han de guiar la seva programació i execució. En tot cas s'ha de vetllar per la prestació d'un nivell adequat dels serveis públics fonamentals i per la salvaguarda dels drets socials i la igualtat d'oportunitats.

2. Així mateix, la despesa pública ha de garantir, dins el marc de les seves competències, la realització del principi de solidaritat, en compliment dels articles 2 i 138 de la Constitució, i ha de vetllar per l'equilibri territorial i la realització interna d'aquest principi al si de la Comunitat Autònoma, i facilitar així mateix la cooperació exterior.

3. En la seva execució s'han d'observar els principis de coordinació, transparència, comptabilització i un adequat control economicofinancer i d'eficàcia, tant intern com extern, com també la revisió i inspecció de prestacions i la lluita contra el frau en la seva percepció i ús.

Article 190. *Llei del pressupost.*

1. Correspon al Consell de Govern l'elaboració i execució del pressupost de la Comunitat Autònoma, i al Parlament, l'examen, esmena, aprovació i control del dit pressupost. Tota proposició o esmena que suposi un augment dels crèdits o una disminució dels ingressos pressupostaris requereix la conformitat del Consell de Govern per tramitar-la.

2. El pressupost és únic i s'elabora amb criteris tècnics, homogenis amb els de l'Estat. Ha d'incloure necessàriament la totalitat dels ingressos i despeses de la Junta d'Andalusia i dels seus organismes públics i altres ens, empreses i institucions que en depenen, així com, si s'escau, l'import dels beneficis fiscals que afectin els tributs propis establerts pel Parlament.

3. A més dels estats de despeses i ingressos corresponents i de les normes necessàries per a la seva adequada intel·ligència i execució, la llei del pressupost només pot contenir les normes que calguin per implementar la política econòmica del Govern.

4. El pressupost té caràcter anual. El projecte de llei del pressupost i la documentació annexa s'han de presentar al Parlament almenys amb dos mesos d'antelació a l'expiració del pressupost corrent.

5. Si el pressupost no està aprovat el primer dia de l'exercici econòmic corresponent, es considera automàticament prorrogat el de l'exercici anterior fins que no s'aprovi el nou.

6. La llei del pressupost no pot crear tributs. Pot modificar-los quan una llei tributària substantiva ho prevegi.

7. La llei del pressupost ha d'establir anualment instruments orientats a corregir els desequilibris territorials i anivellar els serveis i les infraestructures.

SECCIÓ TERCERA. HISendes LOCALS

Article 191. *Autonomia i competències financeres.*

1. Les hisendes locals andaluses es regeixen pels principis de suficiència de recursos per a la prestació dels serveis que els corresponen, autonomia, responsabilitat fiscal, equitat i solidaritat.

2. Les administracions locals disposen de capacitat per regular les seves pròpies finances en el marc de la Constitució i les lleis. Aquesta capacitat inclou les potestats que es fixin per les lleis en relació amb els seus tributs propis i l'autonomia pressupostària i de despesa en l'aplicació dels seus recursos, així com dels ingressos de caràcter incondicionat que perceben procedents dels pressupostos d'altres administracions.

3. Correspon als governs locals, en el marc del que estableix la normativa reguladora del sistema tributari local, la competència per gestionar, recaptar i inspeccionar els seus tributs, sens perjudici que puguin delegar-la o establir alguna altra forma de col·laboració.

Article 192. *Col·laboració de la Comunitat Autònoma.*

1. Una llei ha de regular la participació de les entitats locals en els tributs de la Comunitat Autònoma, que s'ha d'instrumentar a través d'un fons d'anivellament municipal, de caràcter incondicionat.

2. Addicionalment la Comunitat Autònoma pot establir programes de col·laboració financera específica per a matèries concretes.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la tutela financera dels ens locals, sens perjudici de les competències de l'Estat i amb respecte a l'autonomia que els reconeix la Constitució.

4. Els ens locals poden delegar a favor de la Comunitat Autònoma la gestió, liquidació, recaptació i inspecció dels seus propis tributs o establir alguna altra forma de col·laboració.

5. Els ingressos dels ens locals consistents en participacions en ingressos i en subvencions incondicionades estatals es perceben a través de la Comunitat Autònoma, que els ha de distribuir d'acord amb els criteris establerts a les seves lleis, respectant els criteris fixats per la legislació de l'Estat en aquesta matèria.

6. Les modificacions del marc normatiu de la Comunitat Autònoma que disminueixin els ingressos tributaris locals han de preveure la compensació oportuna.

7. Qualsevol atribució de competències s'ha d'acompanyar de l'assignació de recursos suficients.

Article 193. *El Cadastre.*

L'Administració General de l'Estat i la Junta d'Andalusia han d'establir les vies de col·laboració necessàries per assegurar la participació d'aquesta en les decisions i l'intercanvi d'informació que siguin necessaris per a l'exercici de les seves competències.

Així mateix, s'han d'establir formes de gestió consorciada del Cadastre entre l'Estat, la Junta d'Andalusia i els municipis, d'acord amb el que disposi la normativa de l'Estat i de manera que es garanteixi la plena disponibilitat de les bases de dades per a totes les administracions i la unitat de la informació.

SECCIÓ QUARTA. FISCALITZACIÓ EXTERNA DEL SECTOR PÚBLIC ANDALÚS

Article 194. *Òrgan de fiscalització.*

Correspon a la Cambra de Comptes la fiscalització externa del sector públic andalús en els termes de l'article 130.

TÍTOL VII

Medi ambient

Article 195. *Conservació de la biodiversitat.*

Els poders públics han d'orientar les seves polítiques a la protecció del medi ambient, la conservació de la biodiversitat, així com de la riquesa i varietat paisatgística d'Andalusia, per al gaudi de tots els andalusos i andaluses i el seu llegat a les generacions venidores.

Article 196. *Ús sostenible dels recursos naturals.*

Els poders públics han de promoure el desenvolupament sostenible, l'ús racional dels recursos naturals garantint-ne la capacitat de renovació, i la reducció d'emissions contaminants a l'atmosfera. La Comunitat Autònoma també ha de promoure l'educació ambiental en el conjunt de la població.

Article 197. *Producció i desenvolupament sostenible.*

1. En el marc de les seves competències, els poders públics d'Andalusia han d'orientar les seves polítiques especialment al desenvolupament de l'agricultura ecològica, el turisme sostenible, la protecció del litoral i la xarxa d'espais naturals protegits, així com el foment d'una tecnologia eficient i neta. Tots els sectors econòmics vinculats al desenvolupament sostenible compleixen un paper rellevant en la defensa del medi ambient.

2. Els poders públics d'Andalusia han d'impulsar les polítiques i disposar els instruments adequats per fer compatible l'activitat econòmica amb l'òptima qualitat ambiental, vetllant perquè els sectors productius protegeixin de manera efectiva el medi ambient.

3. Els poders públics d'Andalusia han de protegir el cicle integral de l'aigua i promoure'n l'ús sostenible, eficient i responsable d'acord amb l'interès general.

Article 198. *Residus.*

Correspon a la Junta d'Andalusia la planificació, supervisió i control de la gestió dels residus urbans i industrials. S'han d'adoptar els mitjans necessaris per assegurar tant el compliment de les normes com el de les mesures per a la reducció, el reciclatge i la reutilització dels residus.

Article 199. *Desenvolupament tecnològic i biotecnològic.*

Els poders públics d'Andalusia han de fomentar el desenvolupament tecnològic i biotecnològic, així com la recerca i l'ús de recursos autòctons orientats a procurar la màxima autonomia en matèria agroalimentària. El control d'aquestes activitats correspon, en el marc del que estableix l'article 149.1.15a de la Constitució, a la Junta d'Andalusia, d'acord amb els principis de precaució, seguretat i qualitat alimentària.

Article 200. *Prevenició d'incendis forestals i lluita contra la desertificació.*

Els poders públics han de posar en marxa mecanismes adequats de lluita contra la desertificació, la desforestació i l'erosió a Andalusia, i establir plans de prevenició d'incendis forestals i extinció, així com la recuperació mediambiental de les zones afectades.

Article 201. *Protecció davant la contaminació.*

1. Els poders públics d'Andalusia han de promoure polítiques que millorin la qualitat de vida de la població mitjançant la reducció de les diferents formes de contaminació i la fixació d'estàndards i nivells de protecció.

2. Aquestes polítiques s'han d'adreçar, especialment en el medi urbà, a la protecció davant la contaminació acústica, així com el control de la qualitat de l'aigua, de l'aire i del sòl.

Article 202. *Desenvolupament rural.*

Els poders públics d'Andalusia, amb l'objectiu conjunt de fixar la població del món rural i de millorar la seva qualitat de vida, han de promoure estratègies integrals de

desenvolupament rural, adreçades a constituir les bases necessàries per propiciar un desenvolupament sostenible.

Article 203. Ús eficient del sòl i sistemes integrals de transport.

1. Els poders públics d'Andalusia han de vetllar per un ús eficient i sostenible del sòl, a fi d'evitar l'especulació urbanística i la configuració d'àrees urbanitzades insostenibles.

2. La Comunitat Autònoma d'Andalusia ha de potenciar el desenvolupament del transport públic col·lectiu, especialment el més eficient i menys contaminant.

Article 204. Utilització racional dels recursos energètics.

Els poders públics d'Andalusia han de posar en marxa estratègies dirigides a evitar el canvi climàtic. Per a això han de potenciar les energies renovables i netes, i portar a terme polítiques que afavoreixin la utilització sostenible dels recursos energètics, la suficiència energètica i l'estalvi.

Article 205. Protecció dels animals.

Els poders públics han de vetllar per la protecció dels animals, en particular per les espècies en perill d'extinció. El Parlament d'Andalusia ha de regular per llei aquesta protecció.

Article 206. Incentius i mesures fiscals.

1. Per a la consecució dels objectius que estableix aquest títol, la Junta d'Andalusia ha de desenvolupar polítiques pròpies i incentius a particulars adequats a aquesta finalitat.

2. Una llei del Parlament d'Andalusia ha de regular mesures de fiscalitat ecològica, preventives, correctores i compensatòries del dany ambiental en el marc de la llei orgànica a què es refereix l'article 157.3 de la Constitució espanyola.

TÍTOL VIII

Mitjans de comunicació social

Article 207. Dret a la informació.

1. Els poders públics d'Andalusia han de vetllar, mitjançant el que disposa el present títol, pel respecte a les llibertats i drets reconeguts a l'article 20 de la Constitució, especialment els referits a la llibertat d'expressió i al dret a una informació independent, veraç i plural.

2. Tots els mitjans de comunicació andalusos, públics i privats, estan subjectes als valors constitucionals.

Article 208. Mitjans audiovisuals.

Els mitjans audiovisuals de comunicació, tant públics com privats, en compliment de la seva funció social, han de respectar els drets, les llibertats i els valors constitucionals, especialment en relació amb la protecció de la joventut i la infància, com també vetllar pel compliment del principi d'igualtat de gènere i l'eliminació de totes les formes de discriminació.

Article 209. Publicitat institucional.

Una llei del Parlament d'Andalusia ha de regular la publicitat institucional en les seves diverses formes.

Article 210. Servei públic de radiotelevisió.

1. El servei i la gestió de la radiotelevisió d'Andalusia tenen caràcter públic i es presten mitjançant gestió directa.

2. Sens perjudici del que disposa l'apartat anterior, es poden atorgar a entitats i corporacions públiques i als particulars concessions administratives per a la gestió indirecta del servei públic de radiotelevisió.

3. La Junta d'Andalusia gestiona directament un servei de radiotelevisió pública.

Article 211. Mitjans de comunicació públics.

1. Els mitjans de comunicació de gestió directa per la Junta d'Andalusia i les corporacions locals han d'orientar l'activitat a la promoció dels valors educatius i culturals andalusos, respectant, en tot cas, els principis d'independència, pluralitat, objectivitat, neutralitat informativa i veracitat.

2. Es garanteix el dret d'accés als mitjans esmentats de les associacions, organitzacions i institucions representatives de la diversitat política, social i cultural d'Andalusia, respectant el pluralisme de la societat.

Article 212. La cultura andalusa.

Els mitjans de difusió públics han de promoure la cultura andalusa tant en les seves formes tradicionals com en les noves creacions. Han de fomentar el desenvolupament audiovisual a Andalusia, així com la seva producció cinematogràfica.

Article 213. Reconeixement i ús de la modalitat lingüística andalusa.

Els mitjans audiovisuals públics han de promoure el reconeixement i ús de la modalitat lingüística andalusa, en les seves diferents parles.

Article 214. Control parlamentari.

1. Correspon al Parlament el control dels mitjans de comunicació social gestionats directament per la Junta d'Andalusia a través d'una Comissió Parlamentària, en els termes que estableixi el Reglament de la Cambra.

2. L'elecció del director o directora de la Radiotelevisió Pública Andalusia correspon al Ple del Parlament per majoria qualificada.

3. Corresponen les mateixes funcions als plens de les corporacions respecte dels mitjans de comunicació públics locals.

4. L'activitat de control dels mitjans de comunicació establerta en aquest article té per objecte vetllar pels principis d'independència, pluralisme i objectivitat, com també per una òptima gestió econòmica i financera.

Article 215. Nous canals audiovisuals.

La Comunitat Autònoma pot crear nous canals audiovisuals o altres mitjans de comunicació en el marc de l'ordenament jurídic.

Article 216. Espai radioelèctric.

Andalusia ha de ser consultada en qualsevol decisió que afecti la planificació o ús del seu espai radioelèctric o del seu sistema de telecomunicacions.

Article 217. Protecció dels drets en els mitjans audiovisuals.

Correspon al Consell Audiovisual d'Andalusia vetllar pel respecte dels drets, llibertats i valors constitucionals i

estatutaris en els mitjans de comunicació audiovisual, en els termes que estableix l'article 131.

TÍTOL IX

Relacions institucionals de la Comunitat Autònoma

CAPÍTOL I

Relacions amb l'Estat

Article 218.

En els supòsits que preveu el present títol, la Comunitat Autònoma d'Andalusia participa en les decisions o institucions de l'Estat i de la Unió Europea d'acord amb el que estableixin en cada cas la Constitució, la legislació de l'Estat i la normativa de la Unió Europea.

Article 219. *Principis.*

1. En el marc del principi de solidaritat les relacions de la Comunitat Autònoma d'Andalusia amb l'Estat es fonamenten en la col·laboració, la cooperació, la lleialtat institucional i l'auxili mutu.

2. Per als assumptes d'interès específic de la Comunitat Autònoma s'han d'establir els corresponents instruments bilaterals de relació. En els assumptes d'interès general, Andalusia hi ha de participar a través dels procediments o en els òrgans multilaterals que es constitueixin.

Article 220. *Comissió Bilateral de Cooperació Junta d'Andalusia-Estat.*

1. S'ha de crear una Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat, d'acord amb els principis establerts a l'article anterior, que constitueix el marc general i permanent de relació entre els governs de la Junta d'Andalusia i de l'Estat, als efectes següents:

a) La participació, informació, col·laboració i coordinació en l'exercici de les seves competències respectives en els supòsits que preveu l'apartat 2 d'aquest article.

b) L'establiment de mecanismes d'informació i col·laboració sobre les respectives polítiques públiques i els assumptes d'interès comú.

2. Les funcions de la Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat són deliberar, fer propostes i, si és procedent, adoptar acords en els casos establerts expressament pel present Estatut i, en general, amb relació als àmbits següents:

a) Els projectes de llei que incideixen singularment sobre la distribució de competències entre l'Estat i la Junta d'Andalusia.

b) La programació de la política econòmica general del Govern de l'Estat en tot el que afecti singularment els interessos i les competències de la Comunitat Autònoma d'Andalusia i sobre l'aplicació i el desenvolupament d'aquesta política.

c) L'impuls de les mesures adequades per millorar la col·laboració entre l'Estat i la Comunitat Autònoma d'Andalusia i assegurar un exercici més eficaç de les competències respectives en els àmbits d'interès comú.

d) Els conflictes competencials plantejats entre les dues parts i la proposta, si és procedent, de mesures per resoldre'ls.

e) L'avaluació del funcionament dels mecanismes de col·laboració que s'hagin establert entre l'Estat i la Comunitat Autònoma d'Andalusia i la proposta de les mesures que permetin millorar-lo.

f) La proposta de la relació d'organismes econòmics, institucions financeres i empreses públiques de l'Estat en què la Comunitat Autònoma d'Andalusia pot designar representants, i les modalitats i les formes d'aquesta representació.

g) El seguiment de la política europea per garantir l'efectivitat de la participació de la Comunitat Autònoma d'Andalusia en els assumptes de la Unió Europea.

h) El seguiment de l'acció exterior de l'Estat que afecti les competències pròpies de la Comunitat Autònoma d'Andalusia.

i) Les qüestions d'interès comú que estableixin les lleis o que plantegin les parts.

j) La modificació del règim especial agrari en la seva projecció a Andalusia, així com els aspectes que afectin directament l'ocupació rural i la determinació, quantificació i distribució dels fons que s'hi destinin.

3. La Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat està integrada per un nombre igual de representants de l'Estat i de la Junta d'Andalusia. La seva presidència és exercida de manera alternativa entre les dues parts en torns d'un any. La Comissió disposa d'una secretaria permanent i pot crear les subcomissions i els comitès que consideri convenients. La Comissió elabora una memòria anual, que trasllada al Govern de l'Estat i al Govern de la Junta d'Andalusia i al Parlament.

4. La Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat es reuneix en sessió plenària almenys dues vegades l'any i sempre que ho sol·liciti una de les dues parts.

5. La Comissió Bilateral Junta d'Andalusia-Estat adopta el seu reglament intern i de funcionament per acord de les dues parts.

Article 221. *Instruments de col·laboració.*

1. La Junta d'Andalusia col·labora amb l'Estat mitjançant òrgans i procediments multilaterals en els assumptes d'interès comú.

2. El Consell de Govern i el Govern central, en l'àmbit de les seves competències corresponents, poden subscriure instruments de col·laboració adequats al compliment d'objectius d'interès comú.

Article 222. *Participació en la planificació.*

La Comunitat Autònoma participa en la planificació de l'activitat econòmica, tant general com sectorial, especialment quan afecti sectors estratègics d'Andalusia, d'acord amb l'article 131 de la Constitució.

Article 223. *Senadors per Andalusia.*

Els senadors elegits o designats per Andalusia poden comparèixer davant el Parlament en els termes que estableixi el seu Reglament per informar de la seva activitat al Senat.

Article 224. *Participació en els processos de designació en els òrgans constitucionals.*

La Junta d'Andalusia participa en els processos de designació dels òrgans constitucionals en els termes que disposin les lleis o, si s'escau, l'ordenament parlamentari.

Article 225. *Representació de la Comunitat Autònoma.*

Correspon al president de la Junta la representació de la Comunitat Autònoma d'Andalusia en les seves relacions amb l'Estat.

CAPÍTOL II

Relacions amb altres comunitats i ciutats autònomes*Article 226. Convenis i acords de cooperació.*

1. En els supòsits, les condicions i els requisits que determini el Parlament, la Comunitat Autònoma d'Andalusia pot signar convenis amb altres comunitats autònomes per a la gestió i prestació conjunta de serveis propis d'aquestes comunitats. En tot cas, el Parlament ha de disposar de mecanismes de control i seguiment del que s'hagi acordat.

2. El Parlament ha de comunicar a les Corts Generals, a través del seu president, la signatura, si s'escau, dels convenis previstos a l'apartat anterior, que entren en vigor al cap de seixanta dies de la comunicació. Si les Corts Generals o alguna de les cambres hi formulen objeccions en el termini esmentat, a partir de la recepció de la comunicació, el conveni ha de seguir el tràmit que preveu l'apartat següent d'aquest article.

3. El Parlament ha de sol·licitar autorització a les Corts Generals per concertar acords de cooperació amb altres comunitats autònomes. Competeix al Parlament determinar l'abast, la forma i el contingut dels acords.

4. Els convenis i els acords subscrits per la Junta d'Andalusia amb altres comunitats autònomes s'han de publicar en el «Butlletí Oficial de la Comunitat Autònoma».

Article 227. Convenis de caràcter cultural.

El Consell de Govern pot subscriure convenis per a la celebració d'actes de caràcter cultural en altres comunitats i ciutats autònomes, especialment dirigits als residents d'origen andalús.

Article 228. Relacions amb Ceuta i Melilla.

La Comunitat Autònoma d'Andalusia manté unes especials relacions de col·laboració, cooperació i assistència amb les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla.

Article 229. Representació de la Comunitat Autònoma d'Andalusia.

Correspon al president de la Junta la representació de la Comunitat Autònoma d'Andalusia en les seves relacions amb altres comunitats autònomes.

CAPÍTOL III

Relacions amb les institucions de la Unió Europea*Article 230. Marc de relació.*

Les relacions de la Comunitat Autònoma d'Andalusia amb les institucions de la Unió Europea es regeixen pel que disposa el present Estatut i en el marc del que estableixi la legislació de l'Estat.

Article 231. Participació en la voluntat de l'Estat.

1. La Comunitat Autònoma participa en la formació de la posició de l'Estat davant la Unió Europea en els assumptes relatius a les competències o als interessos d'Andalusia, en els termes que estableixen el present Estatut i la legislació sobre la matèria.

2. La Comunitat Autònoma ha de participar de forma bilateral en la formació de la posició de l'Estat en els assumptes que l'afecten exclusivament. En els altres, la participació s'ha d'efectuar en el marc dels procediments multilaterals que s'estableixin.

3. La posició expressada per la Comunitat Autònoma és determinant en la formació de la posició estatal si afecta les seves competències exclusives i si de la proposta o iniciativa europees en poden derivar conseqüències financeres o administratives de rellevància singular per a Andalusia. Si aquesta posició no l'acull el Govern de l'Estat, aquest ho ha de motivar davant la Comissió Junta d'Andalusia-Estat. En els altres casos la dita posició ha de ser escoltada per l'Estat.

Article 232. Participació en les decisions de la Unió Europea.

Andalusia participa en els processos de decisió en les institucions de la Unió Europea directament o a través de la representació de l'Estat, en els termes que legalment es determinin.

Article 233. Informació de l'Estat.

L'Estat ha d'informar la Junta d'Andalusia de les iniciatives, les propostes i projectes normatius i les decisions de tramitació a la Unió Europea, així com dels procediments que se segueixin davant els òrgans judicials europeus en què Espanya sigui part, en el que afecti l'interès d'Andalusia, de conformitat amb el que estableix la normativa estatal. La Junta d'Andalusia pot adreçar a l'Estat les observacions i propostes que consideri convenientes.

Article 234. Participació i representació en les institucions i organismes de la Unió Europea.

1. La Junta d'Andalusia participa en les delegacions espanyoles davant les institucions de la Unió Europea en defensa i promoció dels seus interessos i per afavorir la integració necessària de les polítiques autonòmiques amb les estatals i les europees. Especialment, participa davant el Consell de Ministres i en els processos de consulta i preparació del Consell i la Comissió, quan es tractin assumptes de la competència legislativa de la Junta d'Andalusia, en els termes que s'estableixin a la legislació corresponent.

2. Quan es refereixi a competències exclusives de la Junta d'Andalusia, la participació que estableix l'apartat anterior ha de permetre, previ acord i per delegació, exercir la representació i la presidència d'aquests òrgans, atenant el que preveu la normativa que hi sigui aplicable.

Article 235. Desplegament i aplicació del dret de la Unió Europea.

1. La Junta d'Andalusia desplega i executa el dret de la Unió Europea en les matèries de la seva competència, d'acord amb el que estableixi una llei del Parlament d'Andalusia.

2. En cas que la Unió Europea estableixi una legislació que substitueixi la normativa bàsica de l'Estat, la Junta d'Andalusia pot adoptar la legislació de desplegament a partir de les normes europees.

Article 236. Delegació Permanent de la Junta d'Andalusia.

La Junta d'Andalusia ha de tenir una Delegació Permanent a la Unió Europea com a òrgan administratiu de representació, defensa i promoció dels seus interessos davant les institucions i òrgans de la Unió, així com per sol·licitar informació i establir mecanismes de relació i coordinació amb aquests.

Article 237. Consulta al Parlament d'Andalusia.

El Parlament d'Andalusia ha de ser consultat prèviament a l'emissió del dictamen de les Corts Generals sobre les propostes legislatives europees en el marc del proce-

diment de control dels principis de subsidiarietat i proporcionalitat que estableixi el dret comunitari.

Article 238. *Accions davant el Tribunal de Justícia.*

1. La Junta d'Andalusia intervé en els procediments davant el Tribunal de Justícia de la Unió Europea en els termes establerts per la legislació de l'Estat. Hi pot tenir accés, si s'escau, si així ho estableix la legislació comunitària.

2. En el marc de la legislació vigent en la matèria, la Junta d'Andalusia pot instar l'Estat i les institucions legítimes perquè iniciïn accions davant el Tribunal de Justícia de la Unió Europea en defensa dels interessos de la Comunitat Autònoma.

Article 239. *Relacions amb les regions europees.*

1. La Junta d'Andalusia ha de promoure la cooperació, i establir les relacions que consideri convenientes per a l'interès general d'Andalusia, amb les regions europees amb les quals comparteixi objectius i interessos.

2. Els poders públics d'Andalusia han d'impulsar la presència de les regions en la definició de les polítiques de la Unió Europea.

CAPÍTOL IV

Acció exterior

Article 240. *Tractats i convenis.*

1. La Junta d'Andalusia ha de ser prèviament informada per l'Estat dels actes de signatura dels tractats i convenis internacionals que afectin directament i singularment matèries de la seva competència. Una vegada rebuda la informació ha d'emetre, si s'escau, el seu parer i pot fer arribar a l'Estat les observacions que consideri pertinents.

2. Quan es tracti de tractats i convenis que afectin directament i singularment la Comunitat Autònoma, la Junta d'Andalusia pot sol·licitar la seva participació en les delegacions negociadores.

3. La Junta d'Andalusia pot sol·licitar a l'Estat la signatura de tractats internacionals en matèries de la seva competència.

4. La Comunitat Autònoma ha d'adoptar les mesures necessàries per a l'execució dels tractats i convenis internacionals en el que afectin les matèries atribuïdes a la seva competència, segons el present Estatut.

Article 241. *Acords de col·laboració.*

La Junta d'Andalusia, per a la promoció dels interessos andalusos, pot subscriure acords de col·laboració en l'àmbit de les seves competències. Amb aquesta finalitat, els òrgans de representació exterior de l'Estat han de prestar el suport necessari a les iniciatives de la Junta d'Andalusia.

Article 242. *Participació en organismes internacionals.*

La Junta d'Andalusia ha de participar en els organismes internacionals en assumptes de rellevància singular per a la Comunitat Autònoma, al si de la delegació espanyola. Ho pot fer directament quan ho permeti la normativa estatal.

Article 243. *Relacions culturals amb altres estats.*

La Comunitat Autònoma pot sol·licitar al Govern que subscrigui i presenti, si escau, a les Corts Generals, per a la seva autorització, els tractats o convenis que permetin

establir relacions culturals amb els estats amb els quals mantingui particulars vincles culturals o històrics.

Article 244. *Participació en fòrums i trobades.*

La Comunitat Autònoma ha de participar en els fòrums i trobades de col·laboració entre l'Estat espanyol i els països fronterers amb Andalusia.

CAPÍTOL V

Cooperació al desenvolupament

Article 245. *Principi de solidaritat.*

1. El poble andalús participa de la solidaritat internacional amb els països menys desenvolupats promovent un ordre internacional basat en una redistribució més justa de la riquesa.

2. La Comunitat Autònoma d'Andalusia desplega activitats de cooperació al desenvolupament en els països esmentats, encaminades a l'eradicació de la pobresa, la defensa dels drets humans i la promoció de la pau i els valors democràtics, particularment a Llatinoamèrica, el Magrib i el conjunt d'Àfrica.

3. També són objecte d'atenció preferent les polítiques de cooperació al desenvolupament amb països veïns o culturalment pròxims, o que es concertin amb estats receptors d'emigrants andalusos i andaluses o de procedència d'immigrants cap a Andalusia.

Article 246. *Cooperació interregional i transfronterera.*

La Junta d'Andalusia promou la formalització de convenis i acords interregionals i transfronterers amb regions i comunitats veïnes en el marc del que disposen la Constitució, els estatuts d'autonomia i la normativa europea aplicable.

Article 247. *Coordinació de l'acció exterior en matèria de cooperació.*

La Junta d'Andalusia impulsa i coordina les accions exteriors de les corporacions locals, dels organismes autònoms i d'altres ens públics d'Andalusia en matèria de cooperació exterior, respectant l'autonomia que correspongui en cada cas.

TÍTOL X

Reforma de l'Estatut

Article 248. *Iniciativa i procediment ordinari.*

1. La reforma de l'Estatut s'ha d'ajustar al procediment següent:

a) La iniciativa de la reforma correspon al Govern o al Parlament d'Andalusia, a proposta d'una tercera part dels seus membres, o a les Corts Generals.

b) La proposta de reforma requereix, en tot cas, l'aprovació del Parlament d'Andalusia per majoria de dos terços, l'aprovació de les Corts Generals mitjançant una llei orgànica i, finalment, el referèndum positiu de l'electorat andalús.

2. Si la proposta de reforma no és aprovada pel Parlament o per les Corts Generals, o no es confirma mitjançant un referèndum del cos electoral, no es pot tornar a sotmetre a debat i votació del Parlament fins que no hagi transcorregut un any.

3. La Junta d'Andalusia ha de sotmetre a referèndum la reforma en el termini màxim de sis mesos, una vegada

sigui ratificada mitjançant una llei orgànica per les Corts Generals que porta implícita l'autorització de la consulta.

Article 249. *Procediment simplificat.*

No obstant el que disposa l'article anterior, quan la reforma no afecti les relacions de la Comunitat Autònoma amb l'Estat, es pot procedir de la manera següent:

- a) Elaboració i aprovació del projecte de reforma pel Parlament d'Andalusia.
- b) Consulta a les Corts Generals.
- c) Si en el termini de trenta dies, a partir de la recepció de la consulta que estableix l'apartat anterior, les Corts Generals no es declaren afectades per la reforma, s'ha de convocar, degudament autoritzat, un referèndum sobre el text proposat.
- d) Es requereix finalment l'aprovació de les Corts Generals mitjançant una llei orgànica.
- e) Si en el termini assenyalat a la lletra c) les Corts Generals es declaren afectades per la reforma, s'ha de constituir una comissió mixta paritària per tal que formuli, pel procediment que estableix el Reglament del Congrés dels Diputats, una proposta conjunta, i llavors s'ha de seguir el procediment que preveu l'article anterior, donats per complerts els tràmits de l'apartat 1.a) del mateix article.

Article 250. *Retirada de la proposta de reforma.*

En qualsevol dels dos procediments que regulen els articles anteriors, el Parlament d'Andalusia, per majoria de tres cinquens, pot retirar la proposta de reforma en tramitació davant de qualsevol de les cambres de les Corts Generals abans que hi hagi hagut la votació final sobre aquesta. En aquest cas, no és aplicable la limitació temporal que preveu l'article 248.2.

Disposició addicional primera. *Territoris històrics.*

L'ampliació de la Comunitat Autònoma a territoris històrics no integrats en una altra comunitat autònoma la resolen les Corts Generals, amb l'acord previ de les parts interessades i sense que això suposi una reforma del present Estatut, una vegada que els territoris esmentats hagin tornat a la sobirania espanyola.

Disposició addicional segona. *Assignacions complementàries.*

1. La disposició addicional segona de l'Estatut d'autonomia aprovat per la Llei orgànica 6/1981, de 30 de desembre, va determinar que els pressupostos generals de l'Estat havien de consignar, amb especificació del destí i com a fonts excepcionals de finançament, unes assignacions complementàries per fer enfront a les circumstàncies socioeconòmiques d'Andalusia.

2. La Comissió Mixta de Transferències Administració de l'Estat-Comunitat Autònoma d'Andalusia va aprovar l'Acord subscrit entre l'Administració de l'Estat i la dita Comunitat Autònoma, i aquesta última va percebre un avançament a càrrec de les assignacions esmentades. En l'Acord es recollia l'existència d'un acord parcial sobre una possible metodologia que s'havia d'emprar per determinar els criteris, l'abast i la quantia de les assignacions excepcionals a què es refereix l'apartat anterior.

3. En cas que, en la data d'aprovació del present Estatut, no hagin estat determinades i cancel·lades totalment les quanties derivades del que s'ha assenyalat a l'apartat anterior, la Comissió Mixta ha d'establir, en el termini de divuit mesos, els criteris, l'abast i la quantia que condueixin a la seva execució definitiva. En aquest supòsit, l'aplicació dels acords adoptats s'ha de fer en un

termini de tres anys a partir de l'entrada en vigor del present Estatut.

4. En el procediment establert a l'apartat anterior, l'Administració General de l'Estat pot atorgar avançaments a compte.

Disposició addicional tercera. *Inversions a Andalusia.*

1. La despesa d'inversió de l'Estat amb destinació a Andalusia ha de garantir de manera efectiva l'equilibri territorial, en els termes de l'article 138.1 i 2 de la Constitució.

2. La inversió destinada a Andalusia és equivalent al pes de la població andalusa sobre el conjunt de l'Estat per a un període de set anys.

3. Amb aquesta finalitat s'ha de constituir una comissió integrada per l'Administració estatal i l'autonòmica.

Disposició addicional quarta. *Jocs i apostes.*

El que preveu l'article 81.2 no és aplicable a l'autorització de noves modalitats, o a la modificació de les existents, dels jocs i apostes atribuïts, per a fins socials, a les organitzacions d'àmbit estatal, caràcter social i sense fi de lucre, d'acord amb el que disposa la normativa aplicable a aquestes organitzacions.

Disposició addicional cinquena. *Convocatòria del referèndum.*

De conformitat amb el que estableix l'article 74.3 de la Llei orgànica 6/1981, de 30 de desembre, d'Estatut d'autonomia per a Andalusia, una vegada aprovada la llei orgànica de reforma de l'Estatut esmentat, el Govern de la Nació ha d'autoritzar la convocatòria del referèndum que preveu l'article 74.1.b) de la dita llei orgànica en el termini màxim de sis mesos.

Disposició transitòria primera. *Traspàs de competències.*

1. Al mes següent de l'entrada en vigor d'aquest Estatut s'ha de designar una Comissió Mixta Paritària Govern-Junta d'Andalusia que regula el procés, el temps i les condicions de traspàs de les competències pròpies de la Comunitat Autònoma, de conformitat amb el present Estatut. Així mateix, ha de determinar el traspàs de mitjans personals i materials necessaris per exercir aquestes competències. Per a l'elaboració de les propostes de traspàs a la Comissió Mixta es poden constituir, com a òrgans de treball, comissions sectorials de transferències.

2. La Comissió es reuneix a petició del Govern o de la Junta, establir les seves pròpies normes de funcionament i elevar els seus acords al Govern perquè els promulgui com a reial decret.

3. Els funcionaris adscrits a serveis de titularitat estatal o a altres institucions públiques que resultin afectades pels traspàs de la Comunitat Autònoma passen a dependre d'aquesta, i els són respectats tots els drets de qualsevol ordre o naturalesa que els corresponguin en el moment del traspàs, fins i tot el de participar en els concursos de trasllats que convoqui l'Estat, en igualtat de condicions amb la resta de membres del seu cos, de manera que poden exercir així el seu dret a permanent opció.

4. La transferència a la Comunitat Autònoma d'Andalusia de béns o drets està exempta de tota classe de càrregues, gravàmens o drets.

5. És títol suficient per inscriure en el Registre de la Propietat el traspàs de béns immobles de l'Estat a la Junta d'Andalusia la certificació per part de la Comissió Mixta dels acords governamentals degudament publicats. Aquesta certificació ha de contenir els requisits que exi-

geix la Llei hipotecària. El canvi de titularitat en els contractes d'arrendament de locals per a oficines públiques dels serveis ja assumits per la Junta d'Andalusia no es reputa traspàs i no dona dret a l'arrendador a extingir o renovar el contracte.

Disposició transitòria segona. *Vigència de lleis i disposicions de l'Estat.*

Mentre les Corts Generals no elaborin les lleis a què es refereix aquest Estatut i el Parlament d'Andalusia no legisli sobre les matèries de la seva competència, continuen en vigor les lleis i disposicions de l'Estat actuals que es refereixen a les matèries esmentades, sens perjudici que el seu desplegament legislatiu, si escau, i la seva execució els porti a terme la Comunitat Autònoma en els supòsits previstos així en aquest Estatut.

Disposició derogatòria. *Derogació de la Llei orgànica 6/1981, de 30 de desembre.*

Queda derogada la Llei orgànica 6/1981, de 30 de desembre, d'Estatut d'autonomia per a Andalusia.

Disposició final primera. *Aplicació dels preceptes de contingut financer.*

1. La Comissió Mixta d'Assumptes Econòmics i Fiscals de l'Estat-Comunitat Autònoma d'Andalusia ha de concretar, en el termini de dos anys a partir de l'entrada en vigor del present Estatut, l'aplicació dels preceptes de contingut financer de l'Estatut.

2. Els preceptes de contingut financer de l'Estatut, llevat que s'estableixi un termini determinat, es poden aplicar de manera gradual atenent la seva viabilitat financer. En tot cas, l'aplicació ha de ser plenament efectiva en el termini de cinc anys a partir de l'entrada en vigor del present Estatut.

Disposició final segona. *Termini de creació de la Comissió Mixta d'Assumptes Econòmics i Fiscals de l'Estat-Comunitat Autònoma.*

La Comissió Mixta d'Assumptes Econòmics i Fiscals de l'Estat-Comunitat Autònoma que estableix l'article 184 s'ha de crear en el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor del present Estatut. Mentre no es constitueixi, la Comissió Mixta Paritària Govern-Junta d'Andalusia que estableix la disposició transitòria primera n'assumeix les competències, i en tant aquesta es constitueix, assumeix aquestes competències la Comissió Mixta de Transferències Administració de l'Estat-Comunitat Autònoma.

Disposició final tercera. *Entrada en vigor.*

El present Estatut entra en vigor el mateix dia de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei orgànica i que la facin complir.

Madrid, 19 de març de 2007.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO

MINISTERI D'AFERS EXTERIORS I DE COOPERACIÓ

5827

CORRECCIÓ d'errors del Protocol que modifica el Conveni pel qual es crea una Oficina Europea de Policia (EUROPOL) i el Protocol relatiu als privilegis i immunitats d'Europol, els membres dels seus òrgans, els seus directors adjunts i els seus agents, signat a Brussel·les el 28 de novembre de 2002. («BOE» 68, de 20-3-2007.)

Per mitjà de la notificació del secretari general del Consell de la Unió Europea de data 6 de febrer de 2007, per la qual comunica un error material en la data del dipòsit de l'Instrument de ratificació per Portugal i, per tant, un canvi en la data d'entrada en vigor del Protocol que modifica el Conveni pel qual es crea una Oficina Europea de Policia (EUROPOL) i el Protocol relatiu als privilegis i immunitats d'Europol, els membres dels seus òrgans, els seus directors adjunts i els seus agents, signat a Brussel·les el 28 de novembre de 2002, publicat en el «Butlletí Oficial de l'Estat» número 40, de 15 de febrer de 2007, i en el suplement en català número 6, de 16 de febrer de 2007, a continuació es transcriu la rectificació oportuna referida a la versió en llengua catalana:

A la pàg. 902, primera columna, on diu: «El present Protocol entra en vigor de manera general i per a Espanya el 3 d'abril de 2007 de conformitat amb el que estableix l'article 3(3).», ha de dir: «El present Protocol entra en vigor de manera general i per a Espanya el 29 de març de 2007, de conformitat amb el que estableix l'article 3(3).»

Es fa públic per a coneixement general.

Madrid, 6 de març de 2007.—El secretari general tècnic del Ministeri d'Afers Exteriors i de Cooperació, Francisco Fernández Fábregas.

MINISTERI DE TREBALL I AFERS SOCIALS

5828

ORDRETAS/646/2007, de 9 de març, per la qual es modifica l'Ordre de 12 de juny de 2001, sobre creació, composició i funcions de la Comissió Estatal de Coordinació i Seguiment de la Valoració del Grau de Minusvalidesa. («BOE» 68, de 20-3-2007.)

El Reial decret 1971/1999, de 23 de desembre («Butlletí Oficial de l'Estat» de 26 de gener de 2000, correcció d'errors publicada el 13 de març de 2000), de procediment per al reconeixement, declaració i qualificació del grau de minusvalidesa, regula el reconeixement del grau, estableix nous barems aplicables i determina les competències dels òrgans corresponents de les comunitats autònomes i de l'Institut de Gent Gran i Serveis Socials (d'ara endavant IMSERSO) en la matèria esmentada, tot això amb la finalitat que la valoració i qualificació del grau de minusvalidesa que afecta la persona sigui uniforme a tot el territori de l'Estat.